

વિષય-પરિચય.

૧ મોહ ન હો...	રા. વેલચંદ ધનજી	૨૩૩
૨ શ્રી ઉપમિતિભવપ્રપંચાકથાનું ભાષાંતર...	‘મનોનંદન’	૨૩૪
૩ અદ્ભુત ભાવના...	મોહનલાલ દલીચંદ દેશાધ એડવોકેટ	૨૩૬
૪ લિચ્છવિ જાતિ...	શ્રીયુત ભીમજીભાઈ (સુશીલ)	૨૪૦
૫ સદ્બોધ અથવા સત્તીતિદર્શક વચનામૃત...	સન્મિત્ર કર્પૂરવિજયજી	૨૪૪
૬ મુનિ સંમેલનનો નિર્ણય.	૨૪૮
૭ બે આચાર્યોનો રનેહલચો વિહાર.	૨૫૩
૮ વર્તમાન સમાચાર...	(કોન્ફરન્સનું અધિવેશન તથા કરાવો.)	૨૫૫
૯ આ સભાની વર્તમાન સ્થિતિ...	૨૭૧

“ નવું પ્રકટ થતું જૈન સાહિત્ય. ”

૨ શ્રી કર્મગ્રંથ (ચાર) શ્રી દેવેન્દ્રસૂરિકૃત (સ્વોપન):ટીકા: સહિત—અત્રીશ ફોર્મ પોષ્ટાત્રણશેઠ પાના (સુપરરોયલ આઠ પેજ:સાઇઝ) કોક્ષલીલેઝર કિંમતી કાગળો ઉપર મુદ્રિત શ્રી નિર્ણયસાગર પ્રેસમાં શાસ્ત્રી સુંદર વિવિધ ટાઇપોથી છપાવેલ છે. આઈડીઝ (પુઠા) પાકું સુશોભિત ટકાઉ કપડાથી તૈયાર કરાવવામાં આવેલ છે. આવતા માસમાં પ્રકટ થશે.

આત્માનંદ પ્રકાશના ગ્રાહકોને ભેટ.

યુરોપીય વિદ્વાન અને જૈનધર્મના પ્રખર અભ્યાસી મી. હરબર્ટવોરને લખેલ (જૈનીઝમ) જૈનધર્મ એ ગ્રંથ જે કે વિદ્વાતાપૂર્ણ છે, તેનું શુદ્ધ ગુજરાતી ભાષાંતર કરાવી આત્માનંદ પ્રકાશના ગ્રાહકોને ભેટ તરીકે આપવાનો છે. જૈનધર્મના તત્ત્વજ્ઞાન ઉપર લખેલ આ ગ્રંથ મનનપૂર્વક જૈન અને જૈનેતર તેમજ સાક્ષરો, વિદ્વાનો અને જિજ્ઞાસુઓને ખાસ વાંચવા જેવો છે.

આત્માનંદ પ્રકાશના ગ્રાહકોએ લવાજમ પ્રથમથી મોકલી આપવાથી મોકલવાના ખર્ચનો ખચાવ થશે. અને બીજી રીતે તે ગ્રંથ તૈયાર થયેથી દરવર્ષ મુજબ દરેક માનવંતા ગ્રાહકોને વી. પી. થી મોકલવામાં આવશે.

નવા દાખલ થયેલા માનવંતા સભાસદો.

૧ શેઠ પુરષોત્તમદાસ સુરચંદ. મુંબઈ.	...	લાઇફ મેમ્બર.
૨ શેઠ કુંગરશી હરીલાલ ધ્રાંગધ્રાવાળા હાલ વેરાવળ.	..	” ”
૩ શાહ વિનયચંદ ગુલાબચંદ. ભાવનગર.	...	” ”

ભાવનગર—આનંદ પ્રિન્ટિંગ પ્રેસમાં શેઠ દેવચંદ દામજીએ છાપ્યું.

થોડી નકલો સીલીકે છે

જલદી મંગાવો.

તૈયાર છે.

શ્રી ભદ્રબાહુસ્વામી વિરચિત-

સ્વોપજ્ઞ નિર્ધુક્તિ સહિત.

શ્રી બૃહત્ કલ્પસૂત્રમ્-

(શ્રી સંઘદાસ ગણી સંકલિત ભાષ્ય અને આચાર્યશ્રી મલયગિરિ મહારાજે
શરૂ કરેલ અને આચાર્યશ્રી ક્ષેમકીર્તિએ પૂર્ણ કરેલ ટીકાયુક્ત)

[પુસ્તક ૧ લું પીઠિકા]

અતિમાન્ય આ છેદસૂત્રનો પ્રથમ ભાગ પ્રાચીન ભંડારોની અનેક લિખિત પ્રતો સાથે રાખી અથાગ પરિશ્રમ લઈ પ્રવર્તકજી શ્રી કાન્તિ-વિજયજી મહારાજના વિદ્વાનશિષ્ય મુનિરાજશ્રી ચતુરવિજયજી મહારાજ અને પ્રશિષ્ય મુનિરાજ શ્રી પુણ્યવિજયજી મહારાજે સંશોધન કરી તૈયાર કરેલ છે.

મુનિઓના ધાર્મિક આચારો અને રીતરિવાજો શું છે? શા કારણથી યોગ્યતા? કઈ દૃષ્ટિએ મહત્ત્વના છે? દ્રવ્ય-ક્ષેત્ર-કાળ-ભાવ બદલાતા દીર્ઘદર્શી આચાર્યોએ સાધુ-જીવનના તથા ધાર્મિક નિયમોમાં કેવું કેવું પરિવર્તન કર્યું છે? નિરંતર ઉપયોગી ધાર્મિક રીતરિવાજોની પરિપાટી અને પરંપરા વિસરાતા જાય છે તેવા કાળમાં આ પ્રકાશન કેવું આવકારદાયક થઈ પડે છે તે તેના વાચકો સમજી શકે તેવું છે. આ સૂત્રના પ્રકાશનના પ્રારંભમાં તેની ઉપયોગિતા શું છે? છેદસૂત્ર માટે જૈન સમાજની શું માન્યતા છે? અને તે પ્રકટ થતાં કેમ આવકારદાયક થઈ પડશે? તે માટે મુનિરાજશ્રી પુણ્યવિજયજી મહારાજે પ્રાસંગિક નિવેદન સર્વ કોઈ સમજી શકે તે માટે ગુજરાતી ભાષામાં વિદ્વતાપૂર્ણ આપેલ છે.

આ સૂત્રની લિખિત પ્રતોનો પરિચય અને વિષયાનુક્રમણિકા ધણુ (આ સૂત્ર પાકૃત તથા ભાષ્ય વગેરે સંસ્કૃત ભાષામાં હોવા છતાં) સૌ કોઈ આ ગ્રંથની મહત્ત્વતા સમજી શકે માટે ગુજરાતી ભાષામાં આપેલ છે. મહાન પુરૂષોની આવી સુંદર કૃતિ અને જ્ઞાનના વારસા માટે અનુપમ માન ઉત્પન્ન થાય તેવું છે.

ઉંચા કોક્ષલી લેઝર પેપર ઉપર, સુંદર વિવિધ અક્ષરોથી શ્રી નિર્ણય-સાગર પ્રેસમાં છપાવી સુશોભિત કપડાનું મજબૂત બાઈન્ડીંગથી અલંકૃત કરવામાં આવેલ છે. કિંમત રૂ. ૪-૦-૦ પોસ્ટેજ બાર આના. (મળવાનું સ્થળ)

શ્રી જન આત્માનંદ સલા

ભાવનગર.

“ છપાય છે ”

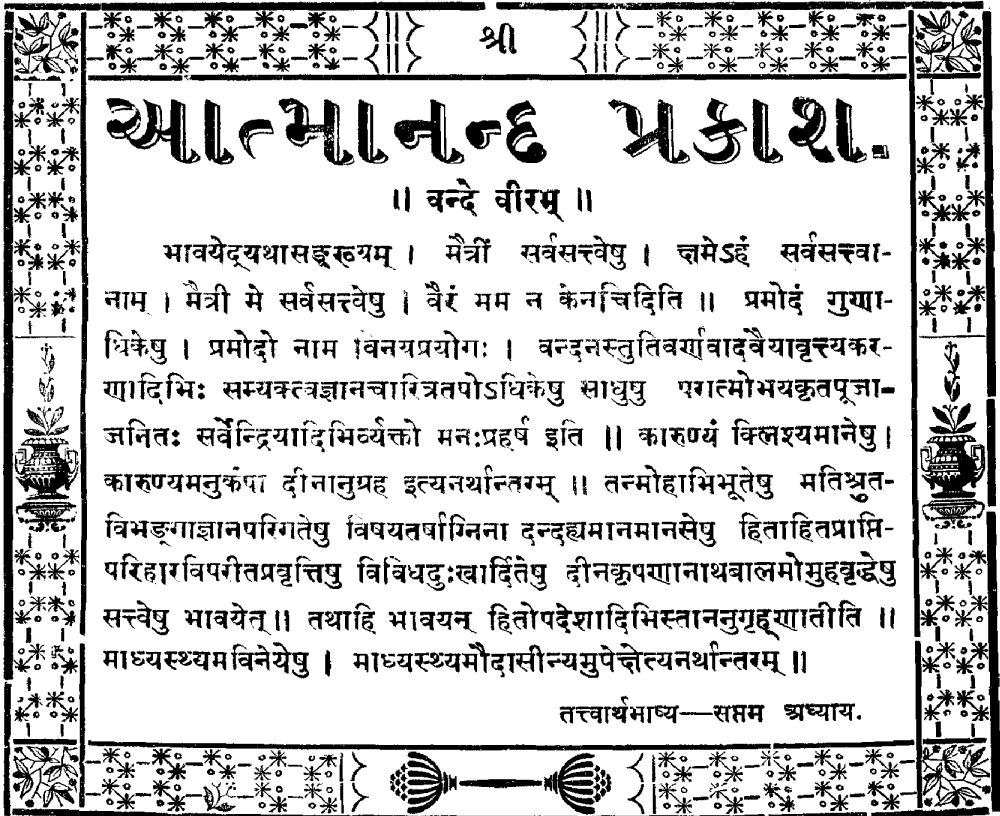
તાકીદે તામ નોંધાવો.

કલિકાલસર્વજ્ઞ શ્રી હેમચંદ્રાચાર્ય કૃત.

ત્રિપષ્ટિશલાકાપુરુષ ચરિત્ર

(મૂલ—સંપૂર્ણ પર્વ.)

મહાન પુરૂષોનાં જીવનવૃત્તાંત અને કથાનુયોગનો આ અદ્વિતીય ગ્રંથ જ્ઞાન ભંડારો અને પુસ્તકાલયોના શ્રૃંગારરૂપ, સંસ્કૃત ભાષાના અભ્યાસીઓને આહ્વાદપૂર્વક અભ્યાસ થઈ શકે તેવો, વ્યાખ્યાનકાર મહાત્માઓને ઉપદેશ આપવા યોગ્ય તેવું અક્ષરશઃ સંશોધન કરી સુંદર સ્વરૂપમાં પ્રકટ થાય, તેમ અનેક સાધુ સાધ્વી મહારાજો તરફથી આચાર્યમહારાજ શ્રીમદ્ વિજયવલ્લભસૂરીશ્વરજી મહારાજને વિનંતિ થતાં—તેમજ તેઓના શિષ્યરત્ન તપસ્વીજી શ્રી વિવેકવિજયજી મહારાજના શિષ્યરત્ન પંન્યાસજીશ્રી ઉમંગવિજયજી મહારાજના સુશિષ્ય મુનિરાજશ્રી ચરણવિજયજી મહારાજની હાર્દિક ઇચ્છા આ ગ્રંથ શુદ્ધ રીતે પ્રકટ થાય તેમ થતાં, તેઓશ્રીની પ્રાર્થના થતાં આચાર્ય શ્રી વિજયવલ્લભસૂરીશ્વરજી મહારાજે કૃપા કરી આ ઉત્તમ કાર્ય પોતાના હાથમાં લીધું છે; જેથી તેઓશ્રીની દેખરેખ નીચે પ્રાચીન તાડપત્રની તેમજ અન્ય પ્રતોની સાથે મેળવીને શુદ્ધ સંશોધન કરીને બહાર પડશે. આ ગ્રંથ ઉંચા બેંક-પેપર ઉપર (કે જે કાગળો કપડા અને શણના માવાથી બનતાં હોવાથી અને સો વર્ષ કરતાં વધારે સુદૃઢતા ટકાઉપણા માટે ખાત્રી કરેલ હોવાથી તેના ઉપર) મુંબઈ શ્રી નિર્ણયસાગર પ્રેસમાં તેના માટે ખાસ તૈયાર કરાવેલ શાસ્ત્રી ટાઇપમાં છપાવી, સુંદર અને મજબૂત કપડાના બાઈડોંગથી અલંકૃત કરીને અમારા તરફથી પ્રકટ થશે. બનશે ત્યાં સુધી પ્રત અને બુક બંને સાઈઝમાં પ્રગટ કરવા અમારી ઇચ્છા છે. વળી જેટલી જેટલી આ ગ્રંથમાં આર્થિક સહાય મળશે, તેટલી તેટલી કિંમત ઓછી કરી મતલબ કે (પૈસા વધારે ઉપાર્જન કરવાનો કે હાંસલ કાઢવાનો બીલકુલ ધરાદો નહીં હોવાથી, તેમ અન્યની જેમ બમણી, ત્રણગણી કે ચારગણી કિંમત નહિં રાખતાં) આ અપૂર્વ સાહિત્ય ગ્રંથનો લાભ ઓછો કિંમતે સર્વ કોઈ લઈ શકે, તેમજ તેનો બહોળો પ્રચાર કેમ વિશેષ થાય તેવી પ્રમાણિકદષ્ટિ અને ઉપરોક્ત શુભ આશય ધ્યાનમાં રાખી તેની યોગ્ય કિંમત રાખવામાં આવશે. જેના પુરાવા તરીકે હાલમાં પ્રકટ થયેલ શ્રી વસુદેવહિંદિ, શ્રી બૃહતકલ્પ અને પ્રાચીન તેમજ શ્રી દેવેન્દ્રસૂરિકૃત કર્મગ્રંથ વગેરે કે જે ગ્રંથો મુનિરાજ શ્રી ચતુરવિજયજી મહારાજ તથા મુનિરાજશ્રી પુણ્યવિજયજી મહારાજની કૃપા અને સુપ્રયતનવડે આ સભા પ્રકટ કરી શકી છે, તેમ આ ગ્રંથમાં પણ એ મહાત્માઓનો સહકાર છે. ગ્રંથનું કાર્ય શરૂ થયું છે જેથી મુનિમહારાજઓ, જ્ઞાનભંડારના વહીવટકર્તા બંધુઓ અને સાહિત્યજિજ્ઞાસુ બંધુઓને ગ્રાહક તરીકે પોતાનું નામ નીચે લખેલા સ્થળે નોંધાવવા વિનંતિ છે. ઓછી કિંમતે મળનારા આ ગ્રંથનો લાભ પાછળથી કે પ્રમાદમાં રહેવાથી નહિં મળી શકે તે લક્ષમાં રાખવા નમ્ર સૂચના છે.

पुस्तक ३१ } वीर सं. २४६०. वैशाख. आत्म सं. ३८ } अंक १० मो.

भोह न हो !

(१)

गांभीर्य गुण धारण करे, धीर-वीर-धीमान !
भोह-मान-भाया तजे, हरवा दुरित मुञ्जन !

(२)

नर अव उत्तम डेणवो, दान-शियण-तप-भाव,
सर्व शास्त्र इरमान जे, करवानो आ दान.

(३)

रथनात्मक रस रेलवो, मन-वच-तन त्रियोग.
यथगता तज स्थिरता, दर्श प्रभु सहयोग.

(वेदथद धनज)

૨૩૪

શ્રી આત્માનંદ પ્રકાશ.

મહાત્માશ્રી સિદ્ધર્ષિપ્રણીત ઉપમિતિ ભવપ્રપંચાકથાનું સપદ-ગદ્ય ભાષાંતર.

૧૦

ધર્મબોધકરતું આશ્ચર્ય:—રોગ ઉપાય-ત્રણ ઔષધો.

હોહરા.

પ્રત્યક્ષ ^૧અસંભાવ્ય તે, ત્યારે જોઇ બનાવ;
ધર્મબોધકર ચિંતવે, પામી વિસ્મય ભાવ.

૧૯૯

: ઉપજાતિ :

“ દેવાય તોય સ્ફુટ એહ ચારુ, એવું અહો ! આ પરમાત્મ મહાઈ;
ગૃહે નહિં એહ દરિદ્ર કેમ ? આપે ન કાં ઉત્તર કાંઈ તેમ ? ૨૦૦
પડી ગયું મુખ, મિચેલ આંખ, એવો મહામોહથી એહ રાંક;
થઈ ગયો કાષ્ઠખોલી સમાન ! ^૨સર્વસ્વ હારેલ સમો અભાન. ૨૦૧
તે કારણે આ પરમાત્મ માટ, માતું ન આ પાપો ઉચિત પાત્ર;
આ બાપડાનો અથવા જરાય, અત્રે ન દોષ પ્રતિભાસ થાય. ૨૦૨
(કારણ કે) આ અંતરે તેમજ બહારમાંય, ઘેરાયલો રોગભરેર ભળાય;
વર્તે વળી વિઠ્ઠલ વેદનાથી, માતું ન જાણે કંઈ આ અનાથી. ૨૦૩
ન એમ તો કેમ બને જ એહ- ‘સુધા’^૩ સમું સ્વાદુ સુઅન્ન તેહ;
સચેત જો, તો ન ગૃહે જ કેમ ? કદત્ર દેશે થઈ લુબ્ધ એમ ’!!! ૨૦૪
તેથી બિચારો દૌન પાપભોગી, રે ! કયા ઉપાયે જ થશે નિરોગી ?
જાણ્યું ! અહો ! ઉત્તમ એહ મહાઈ, વર્તે મહા ઔષધ ત્રિક’^૪ ચાર:—૨૦૫

‘મૂળ મારગ સાંભળો જિનનો રે ^૫—એ રોગ.

શુદ્ધ ઔષધ આ ત્રણ જાણીએ રે—ધ્રુવપદ.

વિમલાલોક અંજન.

÷ ‘વિમલાલોક’ નામે જે તિહાં રે, પરમાંજન મહારું સાર.....શુદ્ધ.

‘નેત્રરોગો સમસ્ત મટાડવા રે, તે તો વર્તે સમર્થ અપાર.....શુદ્ધ— ૨૦૬

૧. અસંભવિત, નહિં બનવાજોગ. ૨. જાણે કે સર્વસ્વ હારાઈ ગયું હોય એવો, ભાન વિનાનો. ૩. રોગસમૂહ. આ બિચારો રોગ જલથી ઘેરાઈ ગયો છે. ૪. અમૃત. ૫. ઔષધ ત્રિપુટી. ÷ વિમલાલોક—વિમલ પ્રકાશ. જે નિર્મળ પ્રકાશ કરે તે ‘વિમલાલોક.’ ૫. આંખના રોગ. (Diseases of the Eye.)

ઉપમિતિભવપ્રપન્નાકથાનું સપદ્ય-ગદ્ય ભાષાંતર

૨૩૫

ભૂત ભાવિ અને વર્તમાનના રે, સૂક્ષ્મ ભાવ ઉવિભાવનમાંય...શુદ્ધ.

માનું કારણ ઉત્તમ તેહને રે, શુભ વિધિથી જે પ્રયોજાય...શુદ્ધ. ૨૦૭

તત્ત્વપ્રીતિકર તીર્થોદ્ધક.

ને ‘*તત્ત્વપ્રીતિકર’ નામનું રે, તીર્થોદ્ધક જે મુજ પાસ.....શુદ્ધ૦

તે તો નિઃશેષ રોગસમૂહની રે, ૧૦ તનુતાનું છે કારણ ખાસ.....શુદ્ધ૦ ૨૦૮

ઉન્માદવિનાશક તે વળી રે, છે વિશેષથી વર્ણવેલ.....શુદ્ધ૦

૧૧ પદ્મદષ્ટિપણાનું તેહને રે, દ્રઢ કારણ ૧૨ વિબુધે કથેલ.....શુદ્ધ૦ ૨૦૯

મહાકલ્યાણક પરમાત્મ.

અને ‘મહાકલ્યાણક’ નામનું રે, ક્યું હાજર જે પરમાત્મ;

તે તો વર્તે સમર્થ ઉખેડયા રે, જડમૂળથી રોગ તમામ.....શુદ્ધ૦ ૨૧૦

દૌંઝે વિધિથી એહ પ્રયોજનાં રે, વણ પુષ્ટિ ને બલ અત્યંત શુદ્ધ૦

દૌંઝે વૈય ને ચિત્ત પ્રસન્નતા રે, વીર્ય ૧૪ યોગસ ને વયઃસ્તંભ ૧૫ શુદ્ધ૦ ૨૧૧

૧૬ અજરામરતા વળી આપતું રે, નિઃસંશય એહ અનન્ય ...શુદ્ધ૦ (ચાહુ)

માનું એહ થકી ૧૭ પર છે નહિં રે, લોકમાંય કો ઔષધ અન્ય...શુદ્ધ૦ ૨૧૨

તેથી એહ બિચારા રંકને રે, એહ ત્રણથી સમ્યગ્ રીત.....શુદ્ધ૦

વ્યાધિઓથી મૂકાવું સર્વથા રે, ૧૧ અવધાયું એવું નિજ ચિત્ત.....શુદ્ધ૦ ૨૧૩

“ મનોનંદન. ”

૭. પ્રકાશવામાં, વિશેષે વિચારવામાં. ૮. તીર્થજલ. (Sacred water.) ૯. સધળા.
૧૦. હળવાપણું, નરમાશ. તે સર્વ રોગોનું જોર નરમ કરે છે. ૧૧. કુશળ-નિપુણ દષ્ટિનું
કારણ. Gives a good eyesight & vision. ૧૨. મહાપ્રાણ જનોએ. * તત્ત્વ
પ્રત્યે પ્રીતિ-રુચિ કરાવે તે ‘તત્ત્વપ્રીતિકર.’ ૧૩. મહાકલ્યાણ કરે તે ‘મહાકલ્યાણક.’
૧૪. તેજસ્વીપણું. ૧૫. વયનું સ્તંભન, વય ટકાવી રાખવાપણું. નિત્ય નવયૌવનપણું.
૧૬. જન્મ-જરારહિતપણું. જન્મ-જરા (વૃદ્ધાવસ્થા) રહિત અવસ્થા. ૧૭. ચઢીયાતું.

† આ ત્રણ ઔષધોનું સંક્ષેપ રહસ્ય આ છે:—

(૧) વિમલાલોક અન્નન-(૧) સર્વ નેત્રરોગ મટાડે.

(૨) ત્રિકાળ વિષયક પદાર્થો પ્રકાશિત કરે.

(૨) તત્ત્વપ્રીતિકર તીર્થજલ-(૧) સર્વ રોગોનું જોર નરમ કરે.

(૨) ઉન્માદનો વિનાશ કરે.

(૩) દષ્ટિ નિપુણ કરે.

(૩) મહાકલ્યાણક પરમાત્મ-(૧) સર્વ રોગોને જડમૂળથી કાઢે.

(૨) વર્ણ પુષ્ટિ બલ આદિ આપે.

(૩) અજરામરપણું કરે.

૨૩૬

શ્રી આત્માનંદ પ્રકાશ.

અદ્ભુત ભાવના.

(સંશોધક અને સંગ્રાહક મોહનલાલ દલીયંદ દેશાઈ, એડવોકેટ—મુંબઈ)

૧ અદ્ભુત નામના કવિએ અનિત્યત્વ આદિ બાર ભાવના પર હિંદી ભાષામાં દોહા અને છંદ મળીને ૩૮ પદ—કડીઓ રચેલ છે. તે કવિ કેળુ હોતો અને ક્યારે થયો તે જાણવાને કંઈ સાધન ઉપલબ્ધ થયું નથી. ભાષા જૂની હિંદી છે તેથી તે બનારસીદાસના સમયમાં થયેલ હોય તો ના નહિં. તેના પર બાળાવબોધ થયેલ છે તેથી તે કૃતિ ખાસ સમજવા જેવી રહસ્યવાળી હોવી ઘટે એમ અનુમાન થાય છે. રચનારમાં આધ્યાત્મિક ભાવ ખીલેલો હોઈ ઉંડા ઉદ્ગાર બહાર આવેલા છે, એવું તે કૃતનો અભ્યાસ કરતાં જણાય છે.

૨ આ હિંદી કૃતિ પર કર્મસિંહ નામના મુનિએ ગૂજરાતીમાં બાળાવબોધ લખેલ છે. તેની આદિમાં પાર્શ્વચંદ્રને સદ્ગુરૂ તરીકે નમસ્કાર કર્યો છે. તે પાર્શ્વચંદ્ર તે સં. ૧૫૮૬ થી ૧૬૦૦ માં થયેલ અને નાગોરી તપાગચ્છની શાખા—પાય-ચંદગચ્છના સ્થાપક. (જુઓ જૈન ગૂર્જર કવિઓ પ્રથમ ભાગ નં. ૧૦૮ પૃ. ૧૩૬). આથી બાળાવબોધકાર તે પાર્શ્વચંદ્રના શિષ્ય યા તેની શિષ્ય પરં-પરામાં થયેલ એક મુનિ છે. બાળાવબોધમાં માત્ર પદનો અર્થ ન આપતાં વિસ્તારવાળું પણ મુદ્દાસર વિવેચન કરેલું છે અને ‘ નોકપાય ’ એ દિગંબર સંપ્રદાયમાં મળતો શબ્દ વાપરેલ છે તે પરથી દિગંબર આમ્નાયના અંથેથી તે પરિચિત હોવો જોઈએ. તેની ભાષા પોતાના સમયની શુદ્ધ સંસ્કારી છે તેથી ચાહુ પ્રચલિત ભાષામાં મૂકવામાં થોડાઘણા જૂનાં રૂપો વિગેરે બદલવા જેટલો ફેરફાર કરવામાં આવ્યો છે. મૂળ કડીઓની અંક સંખ્યા જે ભાવનાના સંબંધમાં તે છે તે ભાવનાના આંકડા પ્રમાણે છે ને બાળાવબોધમાં પણ તે પ્રમાણે છે. મેં તેના આંકડા કૌંસમાં મૂકી તેની સાથે સળંગ સંખ્યા પણ બતાવી છે.

૩ આ બાળાવબોધ સહિતની એક પ્રત આચાર્ય શ્રી વિજયમોહનસૂરિના સ્થાપિત વડોદરાના શ્રી મુક્તિકમલ જૈન મોહનજ્ઞાનમંદિરમાંથી તેમની કૃપાથી પ્રાપ્ત થયેલ છે અને તે ઉપયોગી ધારી મેં ઉતારી લીધેલ છે. તે સાફ અને સુવાચ્ય અક્ષરોમાં સં. ૧૮૦૦ માં નવ પાનામાં લખાયેલી છે. એ લખ્યા સાલ કરતાં બાળાવબોધ અને કૃતિ પ્રાચીન છે એ સ્પષ્ટ છે.

અલ્પલુકૃત ભાવના.

૨૩૭

૪ આધ્યાત્મિક વિકાસક્રમમાં ભાવના અતિ અગત્યનો ભાગ ભજવે છે. ધર્મના ચાર પ્રકાર નામે દાન, શીલ, તપ અને ભાવના. એમાં ભાવના જોડે છેલ્લી મૂકી છે છતાં દાન, શીલ અને તપ એ દરેકમાં ભાવનાનું જ મહત્ત્વ છે. 'યાદશી ભાવના તાદશી સિદ્ધિઃ'—જેવી ભાવના તેવી સિદ્ધિ—એ સૂત્ર સામાન્ય વ્યવહારમાં પ્રસિદ્ધ છે. શ્રી ભગવદ્ગીતાનું વાક્ય 'મન એવ મનુષ્યાણાં કારણું બંધમોક્ષયોઃ'—અર્થાત્ બંધ અને મોક્ષનું કારણ મનુષ્યને મન જ છે—એ પણ સુવિદિત છે. એમ અનેક દૃષ્ટિથી વિચારતાં ભાવનાનું ગૌરવ જબરૂં છે.

૫ પ્રાચીન આચાર્યોએ પ્રાકૃત અને સંસ્કૃતમાં અનિત્યાદિ બાર ભાવનાનું સ્વરૂપ જુદી જુદી રીતે આજેખ્યું છે, તે સર્વનો સંગ્રહ જોકે લેખ કે પુસ્તકના આકારમાં પ્રસિદ્ધ કરવો યોગ્ય છે. ગૂજરાતી કાવ્યમાં સત્તરમી સદીમાં તપાગચ્છના સકલચંદ્રે બારભાવના સંજાય અને ખરતરગચ્છના જયસોમે ભાવનાસંધિ સં. ૧૬૭૬ માં (જૈન ગૂર્જર કવિઓ પ્રથમ ભાગ પૃ. ૨૮૦ અને ૪૯૩), અઢારમી સદીમાં તપાગચ્છના જયસોમે બાર ભાવનાની સંજાય સં. ૧૭૦૩ માં (જૈન ગૂર્જરકવિઓ બીજો ભાગ પૃ. ૧૨૬) રચેલ છે અને વીસમી સદીમાં શ્રી રામચંદ્ર કવિએ ગુજરાતી ગદ્યમાં ભાવનાબોધ નામની કૃતિ રચી તેમાં તે બાર ભાવનાનું સુંદર સ્વરૂપ આજેખ્યું છે.

અલ્પલુકૃત ભાવના

॥ ૯૦ ॥ અથ અવધુષ્ટીરતિ સિખ્યતે ॥

(૧ અનિત્યભાવના)

દુહા

ધ્રુવ વસ્તુ નિશ્ચિત સદા, અધ્રુવ ભાવ પરબવ;
શુદ્ધ રૂપ જો દેખીએ, પુદ્ગલતણે વિભાવ.

૧

છંદ

જીવ સુલક્ષણ હો, મો પ્રતિભાસિઈ આજ,
પરિગ્રહ પરતણા હો, તાસોં કે નહી કાજ;
કોઈ કાજ નાંહી, પર હું સેતી સદા એસો બનીઈ,
ચૈતન્ય રૂપ અનૂપ નિજ ધન તાસ સો પુખ માનીઈ:

૨૩૮

શ્રી આત્માનંદ પ્રકાશ.

પિત્ર પુત્ર બંધવ સયલ પરિચય પથિક સંગી પેખણા,
સમણાણુ ઢંસણુ સો ચરિતહ રહઈ જીવ સુલક્ષણા. (૧) ૨

(૨ અશરણુ ભાવના)

કુહા

અશરણુ વસ્તુ જી પરિણુવણુ, સરણુ સહાય ન કોઈ,
અપની અપની શક્તિ કે, સખે વિલાસી જોઈ; (૨) ૩

છંદ

મરણાં જાણુઈ આયુ કાયર સોઈ હોઈ,
મોહઈ વ્યાપઈ તાસ સરણુ વિસોઈ જોઈ; ૩
નવિ સરણુ જોવહિં અપ્પ સો વહિં સત્ય વૈન જી ભાસહી;
પહિચાનિ કૃત કર્મલેહ ન્યારો શુદ્ધ ભાતુ પ્રકાશહી;
જિમ ધાઈ બાલક અન્નલેહી બાહરિ મારગ, સમ ધરઈ;
જીવતવ્યતા સોં દેહ પોષી મરણુ સેતી કો ડરઈ (૨) ૪

(૩ સંસારભાવના)

કુહા

સંસારરૂપ કોઈ વસ્તુ નાંહી, એ લેહભાવ અગ્યાન,
જ્ઞાનદ્રષ્ટિ ધરિ દેખિ જીવ રે સખઈ સિદ્ધ સમાન.(૩) ૫

છંદ

એ સંસારહિ ભાવ પરસોં કીજઈ પ્રીતિ
જિહાં સુખદુખ માની આ હો દેખી પુગ્ગલકી રીતિ
પુદ્ગલદ્રવ્યકી રીતિ દેખી, સુખદુખા સખ માનીઆં
ચિહું ગતિ અઠરાસી લક્ષ ચોનિ, આપનાં પદ જાનીઆં
યહ આપનો પદ સુદ્ધ ચેતન, માંહિ દ્રષ્ટિ જી દીજયે
અનાદિ નાટક નટત પુગ્ગલ, તાસ પ્રીત ન કીજયે (૩) ૬

(૪ એકત્વભાવના)

કુહા

એક દશા નિજ દેખિકે અપ્પા લેહું પિછાનિ
નાના રૂપ લવકલ્પના, સો તું પરકી જાનિ ૭

અદ્ભુત ભાવના.

૨૩૬

બોલત ડોલત સોવતઈ, થિર મોને જાગત
આપ સભાવઈ એક મુણિ, જિનિ તિતિ અનયન ભંત. (૪) ૮

છંદ

હંસ વિચક્ષણા હો વિચારહું એક તાસ
જન્મ કિણુઈં ધર્યો હો મરણાં કો નહીં પાસિ
મરણુ કિસ કિણુ જન્મ ધરિઆ સ્વર્ગ નરગઈં કો ગયો
અનંત સુખ બલ વીર્ય જાકેં દુઃખ કહો કિણુ ભોગવ્યો
નિજ સહજાનંદ સુભાવ અપનો થિર સદા ચિદ ગુણ ધણા
ધરિ ધ્યાન જોયા નહિ રૂપ દોયા જાનિ હંસ વિચક્ષણા (૪) ૯

(૫ અન્યત્વ ભાવના)

કુહા

અન્ન અન્ન સત્તા ધરઈ, અન્ન અન્ન પરદેશ
અન્ન અન્ન ચિતિ મંડિઆ, અન્ન અન્ન પરદેશ (૫) ૧૦

છંદ

હંસ સયાનડા હો આપ્યા અન્ન હી જોઈ
દ્રવ્ય સહાવેં હો મિલીઉ કિસહિ ન કોઈ.
નવિ કોઈ મિલિઉ કિસહી સેતી એક ક્ષેત્ર અવગાહિઆ
પરદેશ પરચેં કરે નાંહી નિયત લક્ષણ વાહિઆ
સોભાવિ રાજિત સવેં ભૂષિત એક સમઈ અયાનડા
કો નાહિ સાહિબ ઉર સેવક જાને હંસ સયાનડા. (૫) ૧૧

(૬ અશુચિત્વ ભાવના)

કુહા

નિર્મલ ગતિ જિય અપ્પ, જો હો જાનિ અયાસ
આયા સખ જડ જાંણી તું, ચેઅણુ અપ્પ પયાસ (૬) ૧૨

છંદ

હંસા નિમ્મલા હો જાણિ હું અપ્પ સરીર
સંગ ન વ્યાપઈ હો દુખ ન દારિદ્ર પીર
પીર ન વ્યાપઈ દુઃખ દારિદ્ર રોગ નિકટ(ન) આવહી
ગ્યાન ઢંસણુસેં ચરિતહં શુદ્ધ અપ્પા ભાવહી
મલમૂત ધારિ અતિ વધારી જાનિ પુગલ ભિંભલા
નિજ દેહ તેરી સુખહ કેરી જાનિ હંસા નિમ્મલા (૬) ૧૩

૨૪૦

શ્રી આત્માનંદ પ્રકાશ.

(ગતાંક પૃષ્ઠ ૨૧૮ થી ૩૩)

લિચ્છવિ ક્ષત્રિય હતા ?

લિચ્છવિને કોઈ કોઈ ટિપ્પેટી તેમજ ધરાની કહે છે. પણ જૌદ્ર સાહિત્ય જોતાં એ આર્યક્ષત્રિય હતા એમ સિદ્ધ થઈ શકે છે. મહાપરિનિર્વાણ સુતાંત ઉપરથી જણાય છે કે જૌતમખુદના મૃત્યુબાદ કુશીનગરના મલ્લોએ એક સપ્તાહ સુધી એમને શબ્દેહ જાળવી રાખ્યો હતો. એટલામાં તો એમના મૃત્યુના સમાચાર ચોતરફ ફેલાઈ ગયા. વૈશાલીમાં લિચ્છવીઓને પણ એ વાતની જાણ થઈ. તેમણે મલ્લની પાસે પોતાનો હૂત મોકલ્યો અને કહેવરાવ્યું કે

“ મગવાપિ ચત્તિયો, મયમ્ પિ ચત્તિયા । મયમ્ પિ અરહામ્ મગવતો

“ સરીરાનમ્ ભાગમ્ , મયમ્ પિ મગવતો સરીરાનમ્ થૂપંચ મહંચ

“ કરિસૂસામાતિ—(દીધનિકાય) એટલે કે

ભગવાન ક્ષત્રિય હતા, અમે પણ ક્ષત્રિય છીએ. એમના પવિત્ર શરીરનો ભાગ અમને પણ મળવો જોઈએ. એમના દેહાવશેષ ઉપર અમે મોટો સ્તૂપ રચીશું.

લિચ્છવીઓનો આ દાવો બુદ્ધદેવ સાથેની એમની એકજાતીયતા સૂચવે છે.

પ્રતાપી મગધ-સમ્રાટ અજાતશત્રુએ પણ એ જ હક્ક આગળ ધરી બુદ્ધના અસ્થિનો ભાગ મેળવવા એક હૂત મોકલ્યો હતો.

“ મગવા પિ ચત્તિયો, અહમ્ પિ ચત્તિયો, અહમ્ પિ મગવતો સરીરાણં મમ્ અરહામિ.

એ જ પ્રમાણે અલ્પકલ્પના બૃહિ, રામગામના કેલિય, પાવાદેશના મલ્લ અને પિપ્પલિવનના મોરીયોએ એવો જ હક્ક રજૂ કર્યો હતો. માત્ર કપિલ વસ્તુના શાક્યોએ બુદ્ધદેવ પ્રત્યે કુટુંબિકના, જ્ઞાતિભાવ દર્શાવ્યો હતો. એમણે કહેલું કે: મગવા અમ્ હાકમ્ જ્યોતિસેદ્ધો.

મહાલિ નામના લિચ્છવીને એક સ્થળે એમ કહેતો સાંભળીએ છીએ કે: “ હું પણ ક્ષત્રિય છું અને બુદ્ધ પણ ક્ષત્રિય છે. બુદ્ધ જો સર્વજ્ઞ બની શકે તો પછી હું કેમ ન બની શકું ? ” (સુમંગળ ચિલાસિની)

લિચ્છવી ભતિ.

૨૪૧

આ પરથી એટલું સમજાય છે કે મગધના અજાતશત્રુ અને ઉત્તર-પૂર્વ ભારતના બીજા પુરુષ-સમકાલીન રાજાઓની જેમ લિચ્છવીઓ પણ ક્ષત્રિયો જ હતા. સિંગલ-જાતકના આરંભમાં એક લિચ્છવિ ખાળાનો અધિકાર છે. ત્યાં તેણીને “ ખત્તિયધીતા ” ક્ષત્રિય-કન્યા તરિકે ઓળખાવી છે.

ડૉ. ફ્રિક માને છે કે પાલિસાહિત્યમાં જે અર્થમાં ક્ષત્રિય શબ્દ વ્યવહારાયે છે તે અર્થ બ્રાહ્મણ સાહિત્યમાંથી નથી નીકળતો. બ્રાહ્મણશબ્દના અર્થમાં એમને કંઈ શંકા લઈ જવા જેવું નથી લાગતું. માત્ર ક્ષત્રિય શબ્દનો અર્થ એમને શંકાશીલ લાગે છે. ઓલ્ડકનબર્ગ એનો જવાબ આપે છે: “ જો ગૌતમ, ભારદ્વાજ વિગેરે વંશના બ્રાહ્મણો, બ્રહ્માની અતીન્દ્રિય શક્તિના અધિકારીરૂપે બ્રાહ્મણવર્ણમાં સ્થાન પામી શકે તો પછી બરાબર એ જ પ્રમાણે શાક્યો અને લિચ્છવીઓ પણ ક્ષત્રિયધર્મના અધિકારીરૂપે શા સાફ ક્ષત્રિયતાનો દાવો ન કરે ? તેઓ અંદર અંદર એક-બીજાને ક્ષત્રિયરૂપે જ ઓળખતા અને સંબોધતા એટલે કે એમની ક્ષત્રિયતા વિષે કંઈ વિરોધ, વિવાદ જેવું એ વખતે પણ ન હતું.”

લિચ્છવીઓ ક્ષત્રિય હતા એનું સારામાં સાફ પ્રમાણ જૈન ધર્મના પ્રાચીન ગ્રંથોમાંથી મળે છે. ગૌતમ પુરુષના મૃત્યુ પછી વૈશાલીના લિચ્છવીઓએ જે પ્રમાણે એમના દેહાવશેષ ઉપર સ્તૂપ નિર્મ્યો હતો તે જ પ્રમાણે જૈન ધર્મના છેલ્લા તીર્થંકર શ્રી મહાવીર ભગવાનની એમણે પણ સ્મૃતિપૂજા કરી હતી. કલ્પસૂત્રમાં કહ્યું છે કે જે રાત્રિને વિષે ભગવાન મહાવીર નિર્વાણ પામ્યા, સંસારબંધન ત્યજી, જન્મ-જરા મૃત્યુના પાશને છેદી સિદ્ધિને વર્યા તે દિવસે કાશી અને કોશલના અઢાર રાજા, નવ મહાકિ અને નવ લિચ્છવિ, જેઓ ભગવાનના મામા એટલે રાજાના સામંતો હતા તેમણે એ અમાવાસ્યાને વિષે, સંસારસમુદ્રથી પાર પહોંચાડનાર પોષધોપવાસ કર્યો હતો. તે અઢાર રાજાઓએ વિચાર્યું કે શ્રમણ ભગવાન મહાવીર નિર્વાણ પામ્યા તેથી ભાવઉદ્વેગ તો ગયો, હવે દ્રવ્યઉદ્વેગ કરવો જોઈએ તેથી તેમણે તે રાત્રિએ દીવા પ્રકટાવ્યા ત્યારથી દીપોત્સવી પર્વ શરૂ થયું. ”

ડૉ. જેકોબીએ પુરવાર કરી આપ્યું છે કે ભગવાન મહાવીર કાશ્યપ-ગોત્રીય, સાતૃવંશીય ક્ષત્રિયપુત્ર હતા. એ વિદેહદત્તાના પુત્ર હોવાથી વિદેહ-રાજકુમાર પણ હતા.

મહાવીરના પિતા વૈશાલીના પરામાં રહેતા હોય એમ મનાય છે. એમની માતાનું નામ જ્યાં જ્યાં આવે છે ત્યાં ત્યાં તેમને ક્ષત્રિયાણી

૨૪૨

શ્રી આત્માનંદ પ્રકાશ.

તરિકે જ ઓળખાવ્યા છે, એટલે લિચ્છવિ ક્ષત્રિય હતા એ વિષે કંઈ શંકા રહેતી નથી.

સૂત્રકૃતાંગમાં પણ લિચ્છવીઓના ઉચ્ચ વંશ વિષે ઉલ્લેખ છે, જે આપણે આરંભમાં જ જોઈ ગયા છીએ.

લિચ્છવીઓનું ગોત્ર સામાન્યતઃ વાસિષ્ઠ હોય એમ જણાય છે. લિચ્છવીઓ અને બુદ્ધદેવ પહેલવહેલા મળ્યા એ પ્રસંગ મહાવસ્તુ-અવધાનમાં વર્ણવાયો છે. એમ કહેવાય છે કે એ વખતે મહામારીને લીધે વૈશાલી વેરાન બનતી જતી હતી. વૈશાલીને આ ભયંકર રોગચાળામાંથી બચાવી લેવા વૈશાલીવાસીઓ ગૌતમ બુદ્ધ પાસે ગયા; શ્રદ્ધા અને સન્માન સાથે એમણે એમને આમંત્રણ આપ્યું. એ વખતે બુદ્ધદેવ લિચ્છવીઓને વખતોવખત ‘વાસિષ્ઠ’ ના નામથી સંબોધે છે. “લિચ્છવિકા આહંસુ । અન્યદાયિ ભગવન્ । ભગવાનાહ, અન્યાદાપિ વાસિઢ્ઠા । ભૂતપૂર્વમ્ વાસિઢ્ઠા અતીતમધ્વાને પાઞ્ચાલે જનપદે કંપિલ્લનગરે બ્રહ્મદત્તો નામ રાજ્યં કારેસિ ” ટિબેટી દુલ્લભમાંથી એવી હકીકત મળે છે કે મગધરાજ અભતશત્રુએ જ્યારે લિચ્છવિઓ ઉપર આક્રમણ કર્યું ત્યારે લિચ્છવીઓ પોતાના બચાવ માટે સજ્જ થતા હતા. એ પ્રસંગે ભિક્ષાર્થી મોહ્યક્યાયનને એમને ભેટો થયો. લિચ્છવીઓએ જાણવા માગ્યું કે “આમાં અમારો વિજય થશે કે કેમ ?” મોહ્યક્યાયને જવાબ આપ્યો: “હે વશિષ્ઠના વંશજો ! તમારો જય થશે.”

જૈનધર્મનાં ગ્રંથોમાં પણ સ્પષ્ટપણે લખ્યું છે કે મહાવીર ભગવાનની માતા-ત્રિશલા ક્ષત્રિયાણી, વૈશાલીના રાજા એટકની બહેન હતી અને તે વશિષ્ઠ ગોત્રની હતી. આચારંગસૂત્રમાં ભગવાન મહાવીરના પિતા કાશ્યપગોત્રીય હોવાનું લખ્યું છે. તેમના ત્રણ નામ હતા. સિદ્ધાર્થ, શ્રેયાંસ અને ગસસ. ત્રિશલા દેવીનાં પણ ત્રણ નામ હતા. ત્રિશલા, વિદેહદત્તા અને પ્રિયકારિણી.

બૌદ્ધ અને જૈન બન્નેના ધર્મગ્રંથો પરથી લિચ્છવિ વાસિષ્ઠ ગોત્રના હોય એમ જણાય છે. નેપાલ-વંશાવળી પ્રમાણે તેઓ સૂર્યવંશી ક્ષત્રિય હોવાનો જોઈએ. વશિષ્ઠ ગોત્ર અને સૂર્યવંશી ક્ષત્રિયતાનો સંબંધ સમજાય એવો છે. ઐતરેય બ્રાહ્મણ જણાવે છે કે કુલ-પુરોહિતના ગોત્ર તથા પ્રવરવડે ક્ષત્રિયનું ગોત્ર તથા પ્રવર સમજી લેવું. સર આર. જી. લંડારકાર કહે છે કે “યાગ-યજ્ઞાદિ ક્રિયામાં બ્રાહ્મણનું ગોત્ર, ક્ષત્રિયો ગ્રહણ કરતા અને પોતાના પુરોહિતના પિતૃઓને પૂજા અર્પતા. માનવ, ઐલ અને પૌરુરવસ સિવાય ક્ષત્રિયોનો બીજો કોઈ ઋષિ પૂર્વપુરૂષ નથી. એ નામથી જૂદા જૂદા ક્ષત્રિયવંશ બરાબર ન

લિચ્છવી જાતિ.

૨૪૩

ઓળખાય એટલા સાફ પોતપોતાના પુરોહિત તથા તેમના પિતૃપુરુષોનાં નામ પોતે ગ્રહણ કરી લેતાં. એટલે કે કુલપુરોહિતોના ગોત્ર પ્રમાણે જ લિચ્છવીઓનું વાસિષ્ઠ ગોત્ર હોવું જોઈએ. સૂર્યવંશીય રાજાઓના, ખાસ કરીને ઇક્ષ્વાકુઓના કુલપુરોહિતો વાસિષ્ઠ હતા એ વાત આપણે જાણીએ છીએ. આ પરથી નેપાલ-વંશાવલી અને જૈન તેમજ બૌદ્ધોની માન્યતા એક જ સિદ્ધાંત તરફ આપણને લઈ જાય છે.

પ્રો. જેકોબી કહે છે ! કે “ લિચ્છવિ અને મદ્ધ કાશી તથા કૌશલના નૃપતિ હતા. પહેલાં એ જ પ્રદેશમાં રામાયણના યુગમાં ઇક્ષ્વાકુઓનું આધિપત્ય પ્રવર્તતું તેથી એમની પછીના આ નૃપતિઓ એમના જ વંશધર ગણાય. ” ઇક્ષ્વાકુ તથા અલમ્બુષાના પુત્ર વિશાલે વૈશાલીનગરીના પાયા નાખ્યા હતા એમ રામાયણમાં કહ્યું છે. વિષ્ણુપુરાણ એ નગરીની પ્રતિષ્ઠામાં ઇક્ષ્વાકુવંશીય તૃણબિન્દુને મુખ્ય માને છે. એ ઉપરથી સિદ્ધ થાય છે કે રામાયણની રચનાના સમયમાં વૈશાલીના રાજાઓ ઇક્ષ્વાકુવંશના હોવા જોઈએ: इक्ष्वाकोस्तु नरव्याघ्रः पुत्रः परमधार्मिकः अलम्बुषायां उत्पन्नो विशालः इति विश्रुतः (રામાયણ) બાલકાંડઃ અધ્યાય-૪૭)

લિચ્છવિ: મદ્ધ: શાક્ય: લોહીનો સંબંધ

લિચ્છવીઓની જેમ કુશીનારાના મદ્ધ પણ વાસિષ્ઠ હોય એમ મહાપરિ-નિર્વાણ સુત્રાંત પરથી જણાય છે. આનંદ અને અનુરુદ્ધ એમને ‘ વાસેટ્ઠ ’ કહીને સંબોધે છે. બૌદ્ધ અને જૈન અહીં એકમત થાય છે. દીર્ઘનિકાયના સંગીતિસૂત્રમાં બુદ્ધદેવ પોતે મદ્ધને વાસેટ્ઠના નામથી ઓળખાવે છે. શાક્યોની સાથે મદ્ધને સારો સંબંધ હતો. કમશટકમાં કહ્યું છે કે વૃજિરાજ પ્રબોધે પોતાની બે કન્યાઓ, સિંહહતુના પુત્ર શુદ્ધોદન સાથે પરણાવી હતી. મહાવસ્તુમાં એવો ઉલ્લેખ છે કે ધનુર્વિદ્યાની પરીક્ષા થવાની હતી તે દિવસે લિચ્છવિ, આમંત્રણ મળવા છતાં હાજર રહી શક્યા નહીં અને તેથી આખરે બોધિસત્ત્વની ક્ષેત્ર થઈ. ટિબેટી સાહિત્યને આધારે રોકહિલ સાહેબે જે બુદ્ધચરિત લખ્યું છે તેમાં તેમણે શાક્ય અને લિચ્છવીનો લોહીનો સંબંધ હોવાનું પ્રતિપાદન કર્યું છે. ખીજા એક પાશ્ચાત્ય પંડિત, શાક્યોની ત્રણ શાખા હોવાનું જણાવે છે, (૧) વિખ્યાત શાક્ય (બુદ્ધદેવ) (૨) લિચ્છવિ શાક્ય અને (૩) પર્વતીય શાક્ય. ટિબેટનો આદિ નરપતિ લિચ્છવિ-શાક્યનો વંશધર હતો. આ બધું જોતાં એમની વચ્ચે એક જ લોહીનો સંબંધ હોય એમ ખુશીથી કહી શકાય.

૨૪૪

શ્રી આત્માનંદ પ્રકાશ.

સદ્બોધ અથવા સત્તીતિદર્શક વચનામૃત.

(સહજ સુધારા વધારા સાથે સંગ્રહિત)

(લે૦ સન્મિત્ર કપૂરવિજયજી)

૧ જીવનની એકે ક્ષણ કરોડો સોનામહોરોથી પણ ખરીદી શકાતી નથી તેથી એવી અમૂલ્ય ક્ષણોને વ્યર્થ ગુમાવવી જેવી બીજી કંઈ તુકશાની છે ?

૨ સદ્ઉદ્યોગ સદ્ભાગ્યનો સહોદર છે. આજે અને તે કાલ ઉપર રાખો નહીં.

૩ વખત કુદરતનો ખજાનો છે. ઘડી ને કલાકો તેની તીજેરીઓ છે, પણ ને ક્ષણો તેના કિંમતી હીરા સમજી તેને જેમ તેમ મૂર્ખાઈથી વેકરી નહીં નાખશો.

૪ જ્ઞાન અને વિવેક ખરી આંખો છે. એના વિના માણસ છતી આંખે આંધળો છે. તે દુર્ગુણ ને દુર્ગતિના ઊંડા ખાડામાં પડે તેમાં નવાઈ જેવું શું ?

૫ ડોક્ટર, ખેરીસ્ટર કે પ્રોફેસરની કીચી મેળવવા માત્રમાં કેળવણીને હેતુ પૂરો થતો નથી, પણ સેવાસિક બનીને સ્વપર શ્રેય સાધવામાં તેનો ખરો હેતુ પાર પડે છે. ખરી રીતે જેનાથી મન અને ઇંદ્રિયોને કાળૂમાં રાખવાનું શિખાય તેજ ખરી કેળવણી.

૬ જે માણસ પોતાની ઇચ્છાને કાળૂમાં રાખી શકે નહીં તે જગમાં વિજય મેળવી શકે નહીં.

૭ સમાજસેવા ને દેશસેવા એ ઉત્તમ છે પણ આત્મસેવા એ સર્વથી ઉત્તમ છે, કેમકે જગતના સર્વ પ્રાણીઓને આત્મવત્ ગણે, પરધન પથ્થર ગણે અને પરસ્ત્રી સ્વમાતૃતુલ્ય ગણે તેનાથી જ આત્મસેવા થઈ શકે છે.

૮ પ્રશંસાની ઇચ્છા રાખો નહીં પણ પ્રશંસા થાય તેવાં કાર્યો પ્રેમથી કરતા રહો. કીર્તિ સત્કાર્યની સાથે જ રહે છે, છતાં નિષ્કામ-નિઃસ્વાર્થ સેવા કરનાર તેની પરવા કરતો નથી.

૯ જે તમારે મોટા થવું હોય તો પ્રથમ ન્હાના-લઘુ બનો. ઊંડો પાચો નાખ્યા વિના મોટું મકાન ચણી શકાતું નથી. તેમજ તેમાં સુખે રહી શકાતું નથી.

સદ્બોધ વચનામૃત.

૨૪૫

૧૦ મોટાઇનું માપ ઉમ્મરથી કે શ્રીમંતાઇથી નહીં પણ અમ્મલથી ને ઉદારતાથી થાય છે, માટે ડાહ્યાં અને ઉદાર બનેા. એવા જ ડહાપણુભર્યાં ને ઉદારતાવાળાં કાર્ય કરેા.

૧૧ તલવારની કીંમત મ્યાનથી નહીં પણ તેની ધારથી થાય છે. તેમ માણુસની કીંમત ધનથી નહીં પણ સદાચારથી થાય છે, માટે જેમ અને તેમ પ્રમાદ ત્યજી સદાચાર-પરાયણુ રહો.

૧૨ વૈર લેવું એ હલકાઇનું કામ છે જ્યારે ક્ષમા કરવી એ મોટાઇનું કામ છે. વૃક્ષો પથ્થર મારનારને પણ ફળો આપે છે. ‘વેરથી વેર શમતું નથી પણ ખરા પ્રેમથી તે શાન્ત થઇ શકે છે.’

૧૩ વાદળાં વરસે અને વૃક્ષો ફળે ત્યારે તે નીચે નમે છે તેમ સમૃદ્ધિ પામ્યા પછી તેવા સમૃદ્ધિના સમયમાં વધારે નમ્ર અને તે જ સર્જન લેખાય.

૧૪ વરસાદ માંગ્યા વગર વરસે છે તેમ સજ્જનો માંગ્યા વગર પોતાને પ્રાપ્ત સમૃદ્ધિ પરોપકારવાળાં કામોમાં ખરચે છે, અને તેને સફળ કરી સ્વ-માનવ જીવનને સાર્થક બનાવે છે.

૧૫ ઉચ પદવી કે અધિકાર પામીને ગરીબોની દાદ સુણે નહીં તે શેતાન. શેતાનની ઉપર કાંઈ શીંગડા ઉગતા નથી. પોતાની સારી-નરસી કરણીથી જ તેની કિંમત થઇ શકે છે.

૧૬ સખાવત સ્વર્ગના કુંચી છે અને દયા ખાનદાનીનો ખબનો છે; છતાં તેનાં દર્શન દુર્લભ છે.

૧૭ નદીનું પાણી અસલ સમુદ્રમાં ભળે છે તેમ દાન આપનારની દોલત પાછી વ્યાજ સાથે તે દાતારને જ મળે છે તેમ છતાં માયા-મમતા તજી, પરોપકારના કાર્યમાં તેનો વ્યય કરનારા વિરલા છે.

૧૮ ભુંડાઇને બદલે ભલાઇ કરે અને અપકારીનો પણ ઉપકાર કરે તે ખરો સત્પુરૂષ સમજવો.

૧૯ ચઢતીમાં ગર્વ ન કરે, પડતીમાં ખેદ ન કરે અને શરણાગતનો કદિ ત્યાગ ન કરે તે જ મોટો માણુસ.

૨૦ સાંભળે કે અહણુ કરે તેને જ શિખામણુ આપવી સારી. મૂર્ખને શિખામણુ દેવાથી ઉલટી હાનિ થવા પામે છે.

૨૧ બીજને ઠપકો આપવો એ જ અવગુણુ આપણામાં હોય તો તે જલ્દી દૂર કરી દેવો ઘટે.

૨૪૬

શ્રી આત્માનંદ પ્રકાશ.

૨૨ ચોર, વ્યભિચારી, ધર્મદ્રોહી ને રાજદ્રોહીથી દૂર રહેવામાં જ મળ છે; અન્યથા ખુવારી છે.

૨૩ અનેક યુદ્ધોમાં જીત મેળવનાર યોદ્ધા કરતાં મન ઉપર 'જીત મેળવનાર મોટો યોદ્ધો છે.

૨૪ શ્રીમંતોને ત્યાગીઓને સંતોષમાં જે સુખ મળી શકે તે સુખ બીજી સ્ત્રીમાં મળતું નથી.

૨૫ ધનમાં, મોજશોખમાં અને ખાવાપીવામાં સંતોષ રાખવો સારો, પણ જ્ઞાન-દાન અને ધર્મઅભ્યાસમાં તો જેમ અને તેમ વધારો કરાય તેમાં લાભ છે.

૨૬ જેનાથી દુઃખ મટે તેની જ પાસે હૃદય ખોલવું. જેની તેની પાસે હૃદય ખોલવાથી હલકાઈ થાય છે.

૨૭ અપ્રીણ કરતાં કરજ ભૂંડું. અપ્રીણ ખાનારને જ મારે ત્યારે કરજ તેના વંશજોને મારે છે.

૨૮ ઉત્તમ પુસ્તકો સત્સંગ જેવું કામ કરે છે ત્યારે ખરાબ પુસ્તકો સત્સંગની અસર ભૂંસી નાંખે છે.

૨૯ ધર્મનું મૂળ વિનય છે. ખરા દિલથી વડીલો, સજ્જનો અને ગુરુજનોનો વિનય સાચવો.

૩૦ ઉપગારીનો ઉપગાર ભૂલી જનારમાં માણસાઈનો ગુણ રહી શકતો નથી. અરે! પશુઓ પણ ઉપકારનો બદલો વાળે છે તો ખુદિમાન માણસોએ એને ભૂલવો કેમ જોઈએ ?

૩૧ જો તમારે પવિત્ર જીવન ગુજારવું જ હોય તો અંતઃકરણને પવિત્ર કરવા પૂરતો પ્રયત્ન કરો.

૩૨ પરમાત્મા પરમપવિત્ર પ્રભુને મેળવવા તમારે પણ ખુલ્લા હૃદયના નિષ્કપટી અને પવિત્ર થવું જોઈએ. 'રંજન ધાતુ મેલાપ.' 'કપટ રહિત થઈ આત્મ અરપણા રે.'

૩૩ સત્ય વ્રત સર્વથી ઉત્તમ વ્રત છે. એકવાર પણ જુદું ખોલવાથી પ્રમાણિકપણામાં ખામી આવે છે.

૩૪ બધા મનુષ્યો આપણા વિચારનાં કયાંથી થાય વિશાળ દીલના થઈ સહુ સાથે નિભાવી લેવું ઘટે.

સદ્બોધ વચનામૃત.

૨૪૭

૩૫ પ્રભાતમાં પરમાત્માની નિષ્કામ સ્તુતિ કરવી અને ઉચ્ચ મનોરથપૂર્વક એવી પ્રાર્થના કરવી કે મારા માતા, પિતા, ગુરુ, શત્રુ, મિત્રો વિગેરે સર્વ જીવોનું કલ્યાણ થાવ; સદ્યુદ્ધિ પ્રાપ્ત થાવ ! સઘળા દોષ-અપરાધો નષ્ટ થાવ; સર્વે પરાપકારરસિક થાવ અને સર્વે સર્વત્ર સુખી થાવ.

૩૬ મન પવિત્ર થયા વગર જ્ઞાન-વૈરાગ્યનો ખરો રંગ ચડતો નથી.

૩૭ જેવી મતિ છે તેવી જ ગતિ થશે. કર્મનો અટલ કાયદો કોઈને કદાપિ પથ છોડશે નહિ.

૩૮ દેહાધ્યાસ શરીર મમતાનો ત્યાગ કરવો અને પોતાનો આત્મા પરમાત્મા સમો છે એનો અનુભવ કરવો. જ્યાં સુધી દેહાદિક જડ વસ્તુઓમાં મમતા રાખે ત્યાં સુધી એવો અનુભવ ક્યાંથી થાય.

૩૯ શાસ્ત્રાદિ બધુવું તે દ્રવ્ય જ્ઞાન છે અને આત્મ સ્વરૂપને ઓળખવું એ ખરું પારમાર્થિક જ્ઞાન છે.

૪૦ કૃતજ્ઞતા સમાન મહાદોષ નથી અને કૃતજ્ઞતા સમાન કોઈ ગુણ નથી.

૪૧ ગુણ આવવા જેટલા દુર્લભ નથી તેટલી ગુણીજનોના ગુણની અનુમોહના કરવી દુર્લભ છે.

૪૨ વસ્તુ તત્ત્વને યથાસ્થિત સમજી લીધા વગર ખાલી મોક્ષની ઇચ્છા રાખવાથી શું વળે ?

૪૩ સંસારચક્રનો માર્ગ પ્રમાદવાળો છે અને ખરો મોક્ષનો માર્ગ પ્રમાદ-વગરનો છે.

૪૪ કામ અને અર્થ પાછળ જીવ જેવો પરિશ્રમ કરે તેવો પરિશ્રમ મોક્ષ માટે કરે તો તે જરૂર મળે.

૪૫ અન્ય જીવોને જેટલી શાંતિ આપશે તેટલી તમોને મળશે.

૪૬ જીંદગી દુઝંડી છે ને જંબળ લાંબી છે. જંબળને દુઝંડાવશે તો જીંદગી લાંબી ને રસમય લાગશે.

૪૭ સુગમમાં સુગમ એવો કલ્યાણ માર્ગ જીવને પ્રાપ્ત થવો આ દુષ્કર કાળમાં અત્યંત દુષ્કર છે.

૪૮ જ્યાં સુધી સંસાર પદાર્થમાં અત્યંત રાગ હોય ત્યાં સુધી પરમાર્થનો માર્ગ પ્રાપ્ત થવો ઘણો કઠણ છે

૪૯ દેહની જેટલી ચિંતા રાખે છે તેથી અનંતગણી ચિંતા આત્માની

૨૪૮

શ્રી આત્માનંદ પ્રકાશ.

મુનિ સંમેલનનો નિર્ણય.

સંવત ૧૯૯૦ ના ફાગણ વદી ૩ રવિવાર તા. ૪-૩-૧૯૯૪ ના રોજ શ્રી અમદાવાદ શહેરમાં શ્રીમાન્ નગરશેઠ કરતુરભાઈ મણિભાઈના શુભ પ્રયત્નવડે અને ત્યાંના સકલ સંઘના માનભર્યા આમંત્રણથી જુદા જુદા સમુદાયોના મુનિમહારાજઓનું સંમેલન આનંદ પૂર્વક એકત્રિત થયું હતું. જેમાં સાડાચારશે સાધુ અને સાતસો સાધ્વીઓ એકત્ર થયા હતા. પ્રથમ દિવસે ચતુર્વિધ સંઘ-સમસ્ત સ્નાત્ર પૂજાપૂર્વક નગરશેઠના પંડામાં શ્રી સંઘ તરફથી તૈયાર કરાવેલ ભવ્યમંડપમાં બધા મુનિરાજો એકઠા મળી હર્ષપૂર્વક વિચાર વિનિમયની શરૂઆત કરી હતી. કેટલીક વાટાઘાટ પછી ત્રીશ મુનિઓનું એક મંડળ કાયમ કર્યું કે જેમણે અગીઆર મુદ્દા ચર્ચવાનું નક્કી કર્યું. તેનો કાર્યો ખરડો તૈયાર કરવા ચાર મુનિરાજોની સમિતિ કાયમ કરી જેમણે તે તૈયાર કરી પોતાનું કાર્ય ત્રીશને સોંપ્યું; છેવટે ત્રીસની સમીતિમાંથી સર્વાનુમતે નવ વૃદ્ધ મુનિઓને છેવટનો નિર્ણય કરવો અને તે સર્વેએ કબુલ રાખવો તે શરતે સોંપ્યો; જેથી તે નવ વૃદ્ધ મુનિમહારાજોએ કે જેઓશ્રીની સહીઓ તે નીચે છે તેઓએ શાસ્ત્રોના વિધિ નિષેધ કાયમ રાખી દ્રવ્ય, ક્ષેત્ર કાળ, ભાવને વિચારી લાંબા દિવસો સુધી સંમેલનનું કાર્ય ચાલતાં કાંઈપણ નિર્ણય તો કરવો જ જોઈએ તે વસ્તુ ધ્યાનમાં રાખી જે નિર્ણયો આપ્યા છે તે અમોએ અક્ષરસહ નીચે આપ્યા છે કે જે છેવટે શ્રી સાગરાનંદસુરિજી મહારાજે ચતુર્વિધ સંઘ સમસ્ત જાહેર કરેલા છે.

રાખવી જોઈએ, કેમકે ચિંતામણિરત્ન સરખા આ હુલ્લ ભાનવદેહમાં અનેક ભવના કર્મ સદ્વિવેકથી ટાળી શકાય છે.

૫૦ અનંત જ્ઞાન-દર્શન-ચારિત્ર (આનંદ) અને વીર્યથી અભિન્ન એવા આત્માની એક ક્ષણ પણ વગર વિચાર્યો નકામી જવા દેવી નહિ. સદ્સલાગીસુવિવેકી મુમુક્ષુઓ જ તેનો લાભ મેળવે છે.

૫૧ હજારો ઉપદેશ વચનો સાંભળ્યા કરવા કરતાં તેમાંનાં થોડાપણુ ગુણુકારી વર્તનમાં મૂકવાં તે વિશેષ કડ્યાણુકારી છે. સાકરની ખરી મીઠાશ ચાખનારને મળે છે, નરી વાતો કરનારને નહિં.

ધર્તિશમ

મુનિ સંમેલનના નિર્ણયો.

૨૪૯

મુનિ સંમેલનના નિર્ણયો.

૧ દીક્ષા

૧. આઠથી સોળ વર્ષ સુધી માતાપિતાની અથવા અથવા જે સમયે જે વાલી હોય તેની રજા સિવાય દીક્ષા આપી શકાય નહિ, કારણ કે-ત્યાંસુધી “ શિષ્યનિષ્કેટિકા ” લાગે છે.

આઠ વર્ષથી સોળ વર્ષવાળાની દીક્ષામાં દીક્ષા લેનારના માબાપ અથવા તો વાલીની લેખિત સંમતિ લેવી. જે ગામમાં દીક્ષા આપવાની હોય ત્યાંના સ્થાનિક પ્રતિષ્ઠિત બે શ્રાવકદ્વારા લેખિત સંમતિ પ્રમાણે લેખિત સંમતિ આપનાર દીક્ષા લેનારના ખરા માતાપિતા અથવા તો વાલી છે, તેનો નિર્ણય જે ગામનો તે હોય ત્યાં આદમી મોકલી નિર્ણય કરાવે અને નિર્ણય થયા પછી દીક્ષા આપવી.

દીક્ષા લેનારની યોગ્યતાની પરીક્ષા સામાન્યરૂપે પોતે કર્યા પછી, વધારે સંમતિને માટે દરેક ગચ્છવાળાએ પોતાના સંઘાડા સિવાયના બીજા સંઘાડાના બે આચાર્યો અથવા તો વડીલોની પાસે યોગ્યતાની પરીક્ષા કરાવી તે પછી દીક્ષા આપવી. જે ગચ્છ કે સમુદાયમાં બીજા સંઘાડા ન હોય તેમણે પોતાના સમુદાયના બે યોગ્ય સાધુઓની પાસે યોગ્યતાની પરીક્ષા કરાવી સંમતિ મેળવી દીક્ષા આપવી.

દીક્ષા પ્રશસ્ત સ્થાનમાં, જાહેર રીતે, શુભમુહૂર્તે આપવી.

દીક્ષા લેનારને દીક્ષા આપી ગ્રહણશિક્ષા તેમજ આસેવન શિક્ષા માટે સોળ વર્ષ-પર્વતની ઉંમર સુધી શ્રુતપર્યાયસ્થવિર સાધુઓની પાસે રાખવો યોગ્ય છે. જો એના પિતાદિ નિકટ સંબંધી સાધુ થયેલ હોય અને તે એની બરાબર રક્ષા કરી શકે તેમ હોય તો એ સાધુને એના પિતાદિની પાસે પણ રાખવામાં વાંધો નથી.

૨. સોળ વર્ષ પછીની દીક્ષામાં શાસ્ત્રોક્ત “ શિષ્યનિષ્કેટિકા ” લાગતી નથી. તો પણ હાલતું આ આખું અંધારણુ કેટલાક અંશે થયેલ અનિચ્છનીય વાતાવરણને લઈને ઠરાવરૂપે બાંધવામાં આવ્યું છે તેને અનુસરતું જ ઠરાવવામાં આવે છે કે-સોળથી અઢાર વર્ષ સુધીની દીક્ષા લેનારને પણ તેના વાલીની રજા સિવાય હાલમાં દીક્ષા આપવી નહિ.

૩. અઢાર વર્ષ પછીની ઉમ્મરવાળો દીક્ષા લેનાર માતા, પિતા, ભગિની, ભાઈ વગેરે જે નિકટ સંબંધી હોય તેની અનુમતિ મેળવી માટે તે તે પ્રયત્નો કર્યા છતાં પણ અનુમતિ ન મળે તો દીક્ષા લઈ શકે છે.

૪. દીક્ષા લેનારે પોતાની સ્થિતિને અનુસારે પોતાનાં વૃદ્ધ માતા, પિતા, સ્ત્રી અને નાનાં પુત્રપુત્રીના નિર્વોહનો પ્રબંધ કરેલો હોવો જોઈએ.

૫. દીક્ષા દેનારે દીક્ષા લેનારમાં અઢાર દોષ પૈકીના કેાઈ દોષ ન હોય એ ધ્યાનમાં રાખવું.

૬. દીક્ષા, ઋતુબદ્ધ કાળમાં તિથિ નક્ષત્રાદિ મુદ્દર્ત જોઈ, શુભ દિવસે આપવી.

૭. વયની અપેક્ષાએ અતિશય વૃદ્ધાવસ્થા ન થાય ત્યાં સુધી દીક્ષા આપવા.

૨૫૦

શ્રી આત્માનંદ પ્રકાશ.

૮. પદસ્થ, વડીલ કે ગુરૂ ત્રણમાંથી ગમે તે એકને પૂછ્યા સિવાય દીક્ષા આપવી નહિ.

૨ દેવદ્રવ્ય

૧. દેવદ્રવ્ય-જનચૈત્ય તથા જનમૂર્તિ સિવાય બીજા કોઇ પણ ક્ષેત્રમાં ન વપરાય.
૨. પ્રભુના મંદિરમાં કે મંદિર બહાર ગમે તે ઠેકાણે પ્રભુના નિમિત્તે જે જે બોલી બોલાય તે સઘળું દેવદ્રવ્ય કહેવાય.

૩. ઉપધાન સંબંધી માળા આદિકની ઉપજ દેવદ્રવ્યમાં લાઇ જવી યોગ્ય જણાય છે.

૪. શ્રાવકોએ પોતાના દ્રવ્યથી પ્રભુની પૂજા વગેરેના લાભ લેવો જ જોઇએ; પરંતુ કોઇ સ્થળે અન્ય સામગ્રીના અભાવે પ્રભુની પૂજા આદિમાં વાંધો આવતો જણાય તો દેવદ્રવ્યમાંથી પ્રભુપૂજા આદિનો પ્રબંધ કરી લેવો; પણ પ્રભુની પૂજા આદિ તો જરૂર જ થવી જોઇએ.

૫. તીર્થ અને મંદિરોના વહીવટદારોએ તીર્થ અને મંદિર સંબંધી કાર્ય માટે જરૂરી મિલકત રાખી, બાકીની મિલકતમાંથી તીર્થોદ્ધાર અને જીર્ણોદ્ધાર તથા નવીન મંદિરો માટે યોગ્ય મદદ આપવી જોઇએ. એમ આ સંમેલન બલામણુ કરે છે.

૩ સંઘ

૧. શ્રમણપ્રધાન જે સંઘ તે “શ્રમણસંઘ” એટલે સાધુ છે પ્રધાન જેમાં એવો સાધુ-સાધ્વી-શ્રાવક-શ્રાવિકાર્ષપ ચતુર્વિધ સંઘ તે “શ્રમણસંઘ.”

૨. શ્રી ચતુર્વિધ સંઘને કરવા લાયક કાર્યોમાં શ્રી ચતુર્વિધ સંઘની મુખ્ય સત્તા છે.

૩. “સકલસંઘ” શ્રાવકસંઘની શ્રાવક-શ્રાવિકાના સમુદાય ઉપર શાસનશુનાની બાબતમાં યોગ્ય કરવા પૂર્ણ સત્તા રહેશે, પણ શ્રાવકસંઘે સાધુસાધ્વી પ્રત્યે રાજ્ય સમાન, માતાપિતા સમાન, ભાઇ સમાન અને મિત્ર સમાનપણે શુભાશયે વર્તવું યોગ્ય છે.

સાધુ-સાધ્વીઓ ઉપર તેમના સંઘાડાના વડીલની કુલ સત્તા છે.

કારણ વિશેષે આચાર્ય અગર સંઘાડાના વડીલની આજ્ઞાથી શ્રાવકસંઘ તે સંઘાડાના સાધુ-સાધ્વી પ્રત્યે જરૂરી ફરજ અદા કરી શકશે. તેમજ કોઇ સાધુ-સાધ્વી અત્યંત અનુચિત કાર્ય કરે તો તે સમયે શ્રાવકસંઘ ઉચિત કરી શકે છે; પણ આનો દુરુપયોગ થવો ન જોઇએ.

૪ સાધુઓની પવિત્રતા સંબંધી

૧. સંઘાડાના વડીલે પોતાના સંઘાડામાંનાં સાધુ-સાધ્વીના બ્રહ્મચર્યાદિ ચતિધર્મની વિશેષરૂપે નિર્મળતા વધે તેવા દરેક પ્રયત્ન કરેવા.

૨. એક સમુદાયનો સાધુ બીજા સમુદાયમાં જાય તો તેના ગુરૂ અથવા સમુદાયના વડીલની અનુમતિ સિવાય બીજા સમુદાયે રાખવો નહિ, કેવળ અખ્યાસ કરાવી શકાય.

૩. જે સાધુનો વડીલ કોઇ ન હોય તો સાધુને યોગ્ય દેખે તો બીજા સમુદાયવાળો રાખી શકે. [ઉપરની બન્ને કલમો સાધ્વીજીને પણ લાગુ થઇ શકે છે.]

મુનિ સંમેલનના નિયંત્રો.

૨૫૩

૪. બેથી ઓછા સાધુ અને ત્રણથી ઓછી સાધ્વીઓએ વિચરવું યોગ્ય નથી.
૫. કેવળ સાધ્વી તથા શ્રાવિકા સાથે સાધુએ વિહાર કરવો નહિ, તેમજ કેવળ શ્રાવક સાથે સાધ્વીજીએ વિહાર કરવો નહિ.

૫ તીર્થ સંબંધી.

૧. તીર્થોના રક્ષણ તેમજ જીર્ણોદ્ધારાદિક માટે સાધુઓએ વિશેષરૂપે ઉપદેશ આપવો.
૨. તીર્થોમાં સાધારણખાતાની વિશેષ વૃદ્ધિ થાય તેવો ઉપદેશ આપવો.
૩. તીર્થોના જીર્ણોદ્ધારાદિનું કાર્ય કરનારાઓને મૌલિક પ્રાચીન શિલ્પકળા તથા શિક્ષાલેખ આદિ હજારો ન જાય તેની પૂરતી સાવચેતી રાખવાનો ઉપદેશ આપવો.

૬ સાધુસંસ્થામાં જ્ઞાનાદિનો પ્રચાર.

૧. આગમોનો અભ્યાસ સમુદાયના વડીલે અથવા તે તે આગમના જાણકાર મુનિ-ઓએ સાધુઓને કરાવવો જોઈએ.
૨. સાધુઓની દર્શનશુદ્ધિ વધે તેવા પ્રયત્નો સમુદાયના વડીલે કરવા જોઈએ.
૩. ચારિત્રક્રિયામાં સાધુઓ તત્પર રહે તેની કાળજી વડીલે અવશ્ય રાખવી જોઈએ.
૪. સર્વ સાધુઓનો વ્યાકરણ, ન્યાય, સાહિત્ય આદિ દરેક જાતનો જ્ઞાનાભ્યાસ એક સ્થળે થઈ શકે એવી એક સંસ્થા કાયમ થાય એવો ઉપદેશ શ્રીસંઘને સાધુઓએ આપવો યોગ્ય છે.

૭ દેશના.

૧. સાધુએ, ઓતા મિથ્યાત્વાદિ આશ્રવમાં ઉત્તેજન ન થાય અને શ્રીવીતરાગદેવાદિની શ્રદ્ધા તથા પાપની વિરતિનો પોષક થાય તે ધ્યાનમાં રાખી, વીતરાગપ્રણીત ધર્મપ્રધાન દેશના આપવી.

૮ શ્રાવકોન્નતિ.

૧. શ્રાવક-શ્રાવિકાએ, ધન ધાન્ય વસ્ત્ર આભૂષણાદિ સર્વ યોગ્ય વસ્તુથી ધર્મની ઉન્નતિ અને સ્થિરતાને અનુલક્ષીને શ્રાવકશ્રાવિકાની દ્રવ્યભક્તિ તથા શ્રીવીતરાગદેવ સાધુ અને ધર્મ પ્રત્યે લાગણીવાળા બનાવવારૂપ ભાવભક્તિ કરવી એ બાબતમાં સાધુઓ ઉપદેશ આપી શકે છે.

૯ પરસ્પર સંપત્તિ વૃદ્ધિ

૧. કોષપણુ સાધુ-સાધ્વી કે તેના સમુદાયના અવર્ણવાદ બોલવા નહિ.
૨. પરસ્પર આક્ષેપવાળા લેખો કે છાપાં લખવાં કે લખાવવાં નહિ, તથા વ્યાખ્યાનમાં પણ આક્ષેપ કરવા નહિ.
૩. કોષનો કોષ જાતનો દોષ જણાય તો તેમને મળીને સુધારો કરવા પ્રેરણા કરવી અને તેમણે પણ તે દોષ સુધારવા પ્રયત્ન કરવો.
૪. લોકમાં ભિન્નતા ન દેખાય તેમ પરસ્પર ઉચિતતાએ વર્તવું.

૨૫૨

શ્રી આત્માનંદ પ્રકાશ.

૧૦ ધર્મ ઉપર થતા આક્ષેપોને અંગે.

૧. આપણા પરમ પવિત્ર પૂજ્ય શાસ્ત્રો તથા તીર્થોદિ ઉપર થતા આક્ષેપોના સમાધાનને અંગે-(૧) આચાર્ય મહારાજ શ્રીમત્ સાગરાનંદસૂરિ. (૨) આચાર્ય મહારાજ શ્રીમદ્ વિજયલખિસૂરિ. (૩) પંચાસલ મહારાજ શ્રીમાન્ લાવણ્યવિજયલ, (૪) મુનિરાજ શ્રી વિદ્યાવિજયલ અને (૫) મુનિરાજ શ્રી દર્શનવિજયલની મંડળી નીમી છે. તે મંડળીએ તે કાર્ય નિયમાવલિ તૈયાર કરી શરૂ કરવું અને બીજા સર્વ સાધુઓએ એ બાબતમાં યોગ્ય મદદ જરૂર કરવી તેમજ એ મંડળીને જોષ્ટી સહાય આપવા શ્રાવકોને પણ પ્રેરણા અને ઉપદેશ આપવો.

૧૧ ધર્મમાં રાજસત્તાના પ્રવેશ સંબંધી

૧. ધર્મમાં બાધાકારી રાજસત્તાના પ્રવેશને આ સંમેલન અયોગ્ય માને છે.

શાસ્ત્રમાં બતાવેલ વિધિનિષેધ કાયમને માટે સ્વીકારી હાલના અનિચ્છનીય વાતાવરણની શાન્તિને માટે પટ્ટકરૂપે આ નિયમો ક્યા છે. કોઈપણ સાધુ કે શ્રાવક આ નિયમોથી વિરૂદ્ધ વર્તશે નહિ અને બીજાને વિરૂદ્ધ વર્તવાનું કારણ આપશે નહિ એવી આશા રાખવામાં આવે છે.

વીર સંવત ૨૪૬૦ ચૈત્ર વદિ ૬, ગુરુવાર.

વિક્રમ સંવત ૧૯૯૦ ચૈત્ર વદિ ૬, ગુરુવાર.

ધરવીસન ૧૯૩૪, એપ્રિલ માસ તા. ૫, ગુરુવાર.

વિજયનોમસૂરિ

વિજયસિદ્ધિસૂરિ

આનંદસાગર

વિજયદાનસૂરિ

વિજયનીતિસૂરિ

જયસિંહસૂરિ

વિજયવલ્લભસૂરિ

વિજયભૂપેન્દ્રસૂરિ

મુનિ સાગરચંદ્ર

અખિલ ભારતવર્ષીય જૈન ધ્વેતાંબર મુનિ સંમેલનને સર્વાનુમતે આ પટ્ટકરૂપે નિયમો ક્યા છે તેનો અસલ પટ્ટક શેઠ આણંદજી કલ્યાણજીની પેઢીને સોંપ્યો છે.

વંડા વીલા.

તા. ૧૦-૫-૩૪

કસ્તૂરભાઈ મણીભાઈ.

જે આચાર્યોનો સ્નેહભર્યો વિહાર.

૨૫૩

જે આચાર્યોનો સ્નેહભર્યો વિહાર.

આચાર્ય શ્રી વિજયનેમિસૂરિજીના સેરીસા સુધીના આગ્રહથી શ્રીવિજયવલ્લભ-સૂરિજી મહારાજ પં. શ્રી ઉમંગવિજયજી મહારાજ, મુનિરાજશ્રી ધર્મવિજયજી મહારાજ મુનિરાજશ્રી દુર્લભવિજયજી, મુનિશ્રી મેઘવિજયજી, શ્રી ધરજીન્દ્રવિજયજી, શ્રીચરણવિજયજી તથા વિશુદ્ધવિજયજી વીગેર શિષ્ય સમુદાય ચૈત્ર શુદ્ધ ૮ ની સાંજે અમદાવાદથી વિહાર કરી શેઠ સારાભાઈના બંગલે જ્યાં આચાર્યશ્રી વિજયનેમિસૂરિજી ઉતર્યા હતા ત્યાં પધાર્યા. જે વખતે વિજયનેમિસૂરિજી પાસે અમદાવાદ જીલ્લાના કલેક્ટર સાહેબ પધારેલા હતા. વિજયવલ્લભસૂરિજી મહારાજ પધારે છે એવી ખબર મળતાં દરેકે સ્વાગત કયું હતું. અને શ્રી વિજયનેમિસૂરિજીએ વિજયવલ્લભસૂરિજીને આનંદપૂર્વક પોતાની પાસે બેસાર્યા રાત્રે પ્રતિક્રમણ કરીને બન્ને સૂરિ પુરંદરે આનંદની વાતો કરવા બેસી ગયા હતા. અનેક રાજ-નગરના પ્રતિષ્ઠિત શેઠીયાઓ પણ મોડી રાત સુધી સાંભળવા બેઠા હતા. મુખ્ય શિષ્યો પણ કેટલાક મુનિઓની સાથે બીરાજ્યા હતા. મોડી રાત સુધી અનેક વાતો સાંધુ સંસ્થા વધુ વિદ્વાન કેમ અને કેવી રીતે બને ? તેમજ તેને માટે શા શા પ્રયત્નો કરવા જોઈએ એના વિચારો છુટથી વિચારાયા હતા. અને શાંતિથી વિશ્રામ લીધો હતો. અહીં શ્રી પં. રંગ-વિભજી મહારાજ શિષ્ય સહિત બંગલે પધાર્યા હતા.

સારાભાઈના બંગલેથી બન્ને આચાર્યોએ સાથે જ વિહાર કર્યો રસ્તામાં શેઠ કસ્તુર-ભાઈ લાલભાઈના આગ્રહથી તેમના બંગલામાં ગયા. જ્યાં દસેક મીનીટ બેસીને ધાર્મિક ક્રિયાને જનમંદિરને બન્ને સૂરિવરોએ ઉપદેશ આવ્યો હતો અને એ ઉપદેશે શેઠજીના હૃદય ઉપર સારી અસર કરી હતી.

ત્યાંથી વિહાર કરી બોરજ આવી એક જ મકાનમાં બન્ને આચાર્યોએ વિશ્રાંતિ લીધી. બન્ને પ્રથમ સાધુસાધ્વીજી માટે ઉતરવાની જોગવાઈ બીલકુલ નહોતી. શ્રાવકના પાંચેક ઘર બહુ જ ભક્તિવાળા છે પ્રાયઃ કરીને સાત મહિના સુધી લાગત સાધુ-સાધ્વી-જીના ઠાણાઓ આવ્યા કરે છે અને એ પુષ્પાત્માઓ ઘણી જ યોગ્ય ભક્તિ કરે છે પરંતુ મકાન ન હોવાથી ઉતરવા માટે મહાન્ ત્રાસ પડતો હતો. એક દિવસ વિચરતાં વિચરતાં શ્રીવિજયનેમિસૂરિજી મહારાજ અહીં પધારી ગયા અને ઉતરવાની પૂરણ તક-લીક જોઈ અને સ્થાનિક શ્રાવકોની ઉપાશ્રય માટે પ્રાર્થના જોઈ તત્કાલ અમદાવાદના ભાગ્યવાન શ્રાવકો આવ્યા હતા તેમને ઉપદેશ આપ્યો અને દેખતાં દેખતાંમાં ત્રણ શ્રાવકોએ કામ ઉપાડી લીધું. જે શ્રાવકોએ મળીને એક સુંદર જનમંદિર સાથે ઉપાશ્રય તૈયાર કરાવ્યું અને એક શાહપુરના ચંદુભાઈએ જે મળવાનું બ્રાહ્મણોની વાડમાં ભવ્ય મકાન તૈયાર કરાવ્યું તેથી હવે ગમે તેટલા સાધુસાધ્વીજીના ઠાણાઓ પધારે તો ઉતરવા માટે વાંધો આવે તેમ નથી. મંદિર થઈ જવાથી સ્થાનિક શ્રાવક-શ્રાવિકાઓ માટે દર્શન-ભક્તિનો આનંદ થઈ રહ્યો છે.

૨૫૪

શ્રી આત્માનંદ પ્રકાશ.

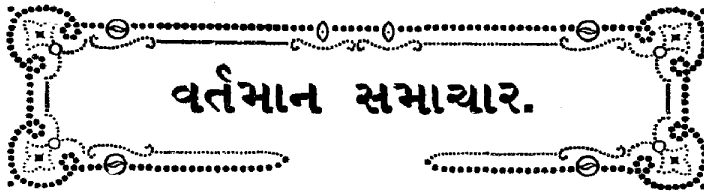
અહીં ખોરવાડમાં અમદાવાદથી ઘણું માણસ વાંદવા માટે આવ્યું. સ્થાનિક શ્રાવકોએ આચાર્યશ્રી વિજયનેમિસૂરિ પાસે એક પડતર જમ્યા (જે એક શ્રાવિકાએ ધાર્મિક કાર્યમાં ઉપયોગ કરવા માટે સોંપી હતી) બતાવી અને સાધ્વીજીને ઉતરવા માટે ધાખાબંધી મકાન થાએ તો કેઠવાર હરકત ન આવે એવી માંગણી કરતાં તરત જ શ્રી-આચાર્યમહારાજે તત્ત્વવિવેચક સભા તરફથી આ મકાન થવું જોઈએ એમ વિચારી મેમ્બરોને ઉપદેશ આપ્યો. અત્રે મેમ્બરો થોડા હોવાથી સેરીસા ઉપર કામ રાખ્યું. આનંદથી દિવસ વીતી ગયો.

અહીંથી વિહાર કરી સાત માઇલ સેરીસાતીર્થ આવ્યા. બંને આચાર્યો પધારે તે પહેલાં તેા અમદાવાદના શ્રાવક બકતો સામૈયું લઇને સામે આવી ગયા. જ્યકારની ધ્વનિ ઉચ્ચારતાં મંદિરજીમાં પધાર્યા બન્ને સુરિઓએ આનંદથી પ્રભુસ્તુતિ કરી ચૈત્યવંદન ભેટું કર્યું. દર્શન કરી બન્ને આચાર્યોએ એક જ મકાનમાં વાસો કર્યો. અમદાવાદથી નગરશેઠ આવી પહોંચ્યા. તેમજ અનેક શ્રાવકશ્રાવિકાઓ તીર્થયાત્રા સાથે ગુરૂવંદનનો લાલ લેવા આવી રહ્યા હતા. બપોરે અમદાવાદના રહીશ શેઠ કેશવલાલ ગોરજી તેમજ બીજા અન્ય સદ્ગૃહસ્થો આવી પહોંચ્યા. વિજયનેમિસૂરજી મહારાજને વાંદી, પાનસરની વિનંતી કરીને કેશવલાલભાઈ અને મયાચંદલાઈ વિજયવલ્લભસૂરિજી મહારાજને વાંદવા આવ્યા. વંદના અબ્બુકૃપિયા સહિત કરીને બેઠા અને પોતાની ઓળખાણ સુરિજીને કરાવવા લાગ્યા. વિજયવલ્લભસૂરિજીને ઉદ્દેશીને સાહેબ ! હું આપને દશ વર્ષ પછી આજે વાંદુ છું. હું સોસાયટીનો પ્રમુખ છું. હું આપને પાનસરની વિનંતી કરવા આવ્યો છું. હવે મહારા હૃદયમાં લેશ પણ આપને માટે ખોટા વિચારો નથી. સંમેલનમાં આપે બતાવેલી અખંડ શાંતિ અને ધીરજ જોઇ, તેમજ સંમેલનને સફળ કરવામાં આપે જે ભોગ આપ્યો છે તે જોઇ અમારા દિલમાં આપના પ્રત્યે જે ખોટી લાગણી હતી અને જેના લીધે આજ દશ વર્ષ સુધી આપને વાંદા પણ નહોતા તે આજે વાંદીએ છીએ અને અમારી વિનંતી ગમે તેમ કરીને પણ પાનસર આવવાની સ્વીકારો અને પાનસર પધારો શ્રી વિજયનેમિસૂરિજીએ કેશવલાલભાઈની બહુ જ ઝાટકણી કાઢી અને ખુલ્લું ખુલ્લી રીતે વિજયવલ્લભસૂરિજીને જણાવ્યું કે આજ પર્યંત તમારે માટે અનેક કાવાદાવા કર્યા છે. હવે બધા મૂકીને બૂલાવી દઇને તમને વિનંતી કરવા આવ્યા છે તો પધારો. જે દિવસ વધુ થાય તો થાય પણ પધારો. અતે વિજયનેમિસૂરિજીના આગ્રહને અને શેઠ કેશવલાલભાઈની વિનંતિને માન આપી શ્રી આચાર્ય મહારાજે હા પાડી તેથી પાનસર સુધી આચાર્ય મહારાજે પધારવા હા પાડી હતી.

આજે સેરીસામાં, ખોરજમાં ગઈ કાલે જે ધાખાબંધી મકાનની વાત શ્રી વિજયનેમિસૂરિજીએ ઉપાડી હતી તેને માટે બપોરે પૂજામાં જઇને જાંબુડાના ઝાડની નીચે આવીને શ્રીવિજયવલ્લભસૂરિજીને લઇને બેસી ગયા અને મેમ્બરોને બોલાવીને તરતજ ટીપ શરૂ થઇ ગઇ. દેખતા દેખતામાં કાન પૂરણ થઈ ગયું. અહીંથી વિહાર કરી એકાદશીએ કલોલ પધાર્યા શ્રીસંઘે સામૈયું કર્યું. ડભોઇના શ્રી સંઘના આગેવાનો પ્રતિષ્ઠા માટે વિનંતી કરવા આવ્યા અને બહુ જ આગ્રહભરી વિનંતી આપના પુનિત હસ્તે જ અમ્હારે પ્રતિષ્ઠા કરાવવી છે ગમે તેમ કરો પરંતુ પ્રતિષ્ઠા આપના હસ્તે જ કરાવવી એવો નિશ્ચય

વર્તમાન સમાચાર.

૨૫૫

શ્રી જૈન શ્વેતાંબર કોન્ફરન્સનું મુંબઈ શહેરમાં મળેલું અધિવેશન.

ત્રીશ વર્ષની વાત ઉપર જૈન સમાજના કેટલાક અગ્રેસરોએ જૈન સમાજનો ઉત્કર્ષ થવા, તેનામાં જે વ્યાધિ હોય તેનું નિવારણ કરવા શ્રી કલોધી મુકામે એકત્ર થઈ જૈન શ્વેતાંબર કોન્ફરન્સની પ્રવૃત્તિ શરૂ કરી જેથી જૈન સમાજમાં જાગૃતિ આવી, શરૂઆતમાં ઉત્સાહ પણ દેખાયો, પરંતુ તેની સામે વિરોધો ઉભા થવા લાગ્યા છતાં પણ નિરાશ-હતાશ ન થયા, પરંતુ તેના અધિવેશનો અનિ-યમિત અને અમર્યાદિત બન્યા; આમ હોવા છતાં આજે ત્રીશ વર્ષમાં આ ચૌદમું અધિવેશન મુંબઈમાં અનેક મુશ્કેલીઓ વચ્ચે મળે છે.

કયો છે માટે આપને પધાર્યા વિના છુટકા નથી. આવા પ્રકારનો અત્યંત આગ્રહ થવાથી તેમજ શ્રી વિજયનેમિસુરિજી મહારાજે પણ આગ્રહ કરેલ હોવાથી શ્રી વલ્લભસુરિજીએ હા પાડી છે એટલે પ્રતિષ્ઠા કરાવવા ડભોઇ પધારવાનું નક્કી થયું છે.

કલોધથી વિહાર કરી પાનસર પધાર્યા. અમદાવાદથી ઘણું માણસ આવી પહોંચ્યું હતું. સામૈયું થયું. આચાર્ય શ્રી વિજયનેમિસુરિજીએ ઓજસ્વી બાપામાં પ્રવચન આપ્યું બન્ને આચાર્યોએ એક જ મકાનના અંદર વિશ્રામ લીધો. બપોરે પૂજા બણાઈ તેમજ નવકારશીનું ભોજન હતું અને કદી ન બૂલાય તેવી રીતે પ્રેમથી-સ્નેહથી આપસમાં વ્યવહાર રહ્યો. આ બધા દિવસોમાં બન્ને સુરી ધુરંધરોના પ્રેમથી વાર્તાલાપ જોઈ લોક ભારે આનંદિત થઈ અનુભવ કરતા હતા અને સંમેલનને વારંવાર ધન્યવાદ આપતા હતા.

બન્ને આચાર્યો જ્યારે જુદા પડ્યા છે ત્યારનો દેખાવતો ઘણો જ કરુણાન્નક હતો. છુટા પડતી વખતે બંને મહાપુરુષોના મહોદ્દા ઉપર ગમગીનીની આછી રેખા પથરાઈ ગઈ હતી, અને ફરીને જલદી મળે તેવીજ વાતો થઈ રહી હતી. બહુ જ મુશીબતે બંને સુરિવરો જુદા પડ્યા. શ્રી વિજયનેમિસુરિજી મહારાજે જવાલ મારવાડ તરફ વિહાર કર્યો અને શ્રી વિજયવલ્લભસુરિજીએ ડભોઇ પ્રતિષ્ઠા ઉપર પહોંચવા માટે અમદાવાદ તરફ વિહાર કર્યો છે. અમદાવાદમાં બે ચાર દિવસની સ્થિરતા કરી શ્રી વલ્લભસુરિજી ડભોઇ તરફ વિહાર કરશે.

પં. શ્રી રંગવિમલજી મહારાજનો સ્વભાવ અને હીલનમીલનની પ્રકૃતિ ઘણી જ પ્રશંસનીય છે. આપસમાં ભારે આનંદ રહ્યો.

૨૫૬

શ્રી આત્માનંદ પ્રકાશ.

સ્વાગત કમીટીના પ્રમુખ શેઠ અમૃતલાલ કાળીદાસ અને અધિવેશનના પ્રમુખ શ્રી નિર્મળકુમારસિંહજી નવલખા બાણુસાહેબ અભિમંગળનિવાસી એવા બે પુણ્યશાળી બંધુઓના કંઈક પુણ્યબળે અને કોન્ફરન્સના વ્યવહાર કુશળ સુકાનીઓની બુદ્ધિપૂર્વક કાર્યવાહીથી આ વખતે પણ વિરોધો વચ્ચે પણ શાંતિપૂર્વક કોન્ફરન્સનું અધિવેશન પૂર્ણ થયું છે. બધા પક્ષો વચ્ચે શાંતિ પ્રસરાવવા માટે મુખ્ય રીતે શેઠ શ્રી અમૃતલાલભાઈ કાળીદાસે હૃદયપૂર્વક છેલ્લી ધડી સુધી માનાપમાનની ઠરકાર કર્યા વગર ખીજાઓ સાથે સમાધાનીના જે પ્રયત્નો સેવ્યા છે તે પ્રશંસનીય અને ધન્યવાદને પાત્ર છે, છતાં તેનું છેવટ આવ્યું નથી તે ખેદજનક છે. કોઈ પણ કાર્યમાં શાંતિ, ઐક્યતા અને પ્રગતિ બંને સાથે રહી શકતા નથી. તે સાથે રાખી કાર્ય કરી શકે તે અપૂર્વ શક્તિવાંત પુરૂષ કહેવાય કારણ કે ગમે તેટલું સહન કરી શાંતિ રાખી ઐક્યતા સાધવામાં તો પોતાના સિદ્ધાંતનો લોગ આપી અડધે રસ્તે આવવું પડે અને એકલી પ્રગતિ સાધનારને શાંતિનો લોગ આપી અનેક વિરોધો, મુશ્કેલીઓ, પરિતાપોનો શાંતિપૂર્વક રોધ કરી આગળ માર્ગ જ તૈયાર કરવો પડે. આપણે તો તેવા સહનશીલ, સરલ-હૃદયી, સાચી ધગશવાળા સાચા સુધારક જોઈએ છીએ. તેવા જ્યારે અનેક બંધુઓ બહાર આવશે ત્યારે જ અધિવેશનો સફળ થશે. જૈન સમાજ પ્રગતિ કરી જલદી આગળ આવશે.

ગમે તેવા સંયોગમાંથી પણ આ અધિવેશનનું કાર્ય નિર્વિઘ્ન સંપૂર્ણ થયું છે. બંને પ્રમુખશ્રીના જે વક્તવ્યો (ભાષણો) સંભળાયા છે, તેમાં જૈન સમાજ જે જે વ્યાધિઓથી ઘેરાયો છે તેનું નિરૂપણ અને ઉપાયો સૂચવ્યા છે. શ્રીચુત અમૃતલાલ શેઠે તો ઉકળતા હૃદયે અંતરનો ઉભરો અને જૈન સમાજનો ઉન્નતિ માટેની સાચી ધગશ બતાવી છે. બાણુસાહેબશ્રી નિર્મળકુમારસિંહજીએ પોતાના ભાષણોમાં જૈનસમાજના દરેકનું નિદાન સૂચવવા સાથે પોતાની પ્રભાવશાળી શૈલીમાં જૈન-સંઘ જેનો મૂળ વ્યાધિ દૂર થવા જે જે વસ્તુઓ જણાવી છે, તેથી તેઓશ્રી દૃષ્ટિ, વિચારો વગેરે યુવાનો અને ઉત્તમ કાર્યવાહકને શોભાવે તેવી છે. આખા ભાષણમાં બાણુસાહેબે જે ધ્વનિ સંભળાવ્યો છે તે માટે તેઓને ધન્યવાદ ઘટે છે.

આ અધિવેશનનું કાર્ય ત્રણ દિવસ (અ. વૈશાક વદિ ૬-૭-૮ શનિ-રવિ અને સોમવાર તા. ૫-૬-૭-૫-૩૪) ના રોજ માધવબાગમાં તે માટે ખાસ તૈયાર કરેલા મંડપમાં ચાલ્યું હતું, જેમાં પ્રથમ દિવસે બંને પ્રમુખ સાહેબના ભાષણો, સહાનુભૂતિના આવેલા બહારગામથી સંદેશાઓ અને સળજેકટ કમીટીની નિમણૂક વગેરે થતાં ખીજા ત્રીજા દિવસે જે જે ઠરાવો વગેરે થયા તેનો સવિસ્તર હેવાલ દૈનિક પત્રોમાં આવી ગયેલ હોવાથી તેનો ટુંક સાર આ નીચે આપીએ છીએ.

વર્તમાન સમાચાર.

૨૫૭

કોન્ફરન્સના થયેલા ઠરાવો.

(૧) શોક પ્રદર્શન.

(ક) રાષ્ટ્રનેતા શ્રીમાન્ વિઠ્ઠલભાઈ પટેલ તથા જે. એમ. સેનચુપ્તાના ખેદકારક સ્વર્ગ-વાસથી આ કોન્ફરન્સ પોતાનો ખેદ હૃદયપૂર્વક જાહેર કરે છે.

(ખ) જૈનસમાજના આગેવાનો અને કોન્ફરન્સના કાર્યમાં અગ્ર ભાગ લેનારા અને પરમ સહાનુભૂતિ ધરાવનાર—

શેઠ ગોવીંદજી ખુશાલભાઈ. શેઠ પાનાચંદ માવજી. શેઠ જીવાભાઈ મોકમચંદ. શેઠ મણીલાલ ગોકળભાઈ. શેઠ માણેકલાલ જેઠાભાઈ. શેઠ અરજીજી ખીમજી. શેઠ તેજમલ ભાગચંદ. શેઠ સારાભાઈ મગનભાઈ મોદી બી. એ., શેઠ કેશવલાલ પ્રેમચંદ મોદી બી. એ. એલ.એલ. બી, ડો. નગીનદાસ શાહ. શેઠ જવાહીરલાલ પુનમચંદ. શેઠ ખીમજી હીરજી કાયાણી. શેઠ પુનમચંદ કરમચંદ કેટાવાલા. શેઠ પાલનભાઈ સોજપાલ. શેઠ નેમચંદ માણેક-લાલ. શેઠ મોહનલાલ મોતીચંદ. બાબુ ગોપીચંદ એડવોકેટ. રાજા વિજયસિંહજી દુધેડીયા. શેઠ પોપટલાલ હેમચંદ. શેઠ ભુષમલ કેવલચંદ. શેઠ માસિંગજી જોષાજીના ખેદજનક દેહાવસાન થતાં આ કોન્ફરન્સ દિલગીરી જાહેર કરે છે અને તે સ્વર્ગસ્થોના આત્માને શાંતિ મુજબ છે અને તેમના કુટુંબો પ્રત્યે હાર્દિક સહાનુભૂતિ વ્યક્ત કરે છે.

(૨) હુન્નર ઉદ્યોગ અને વેપાર-ધંધાના શિક્ષણ પર વિચારણા—

(૧) જૈનસમાજની જે જે સંસ્થાઓ છે તે દરેકમાં ગૃહઉદ્યોગો તથા વેપારધંધાનું શિક્ષણ આપવા માટે પ્રયત્ન કરવાની તે તે સંસ્થાના સંચાલકોને આગ્રહપૂર્વક ભલામણ કરવામાં આવે છે.

(૨) યુનિવર્સિટીમાં હુન્નરઉદ્યોગ તથા વેપારધંધા સિવાયની લાઈનના પ્રેમ્યુએટો વિગેરે સારી સ્થિતિમાં નથી મુકતા એવી ફરિયાદ દુર કરવા માટે હવે માળાપોએ પોતાનાં પુત્ર-પુત્રીઓને હુન્નરઉદ્યોગનું તથા વ્યાપારિક શિક્ષણ આપવા-અપાવવા પ્રથમ પ્યાન આપવું ઘટે છે.

(૩) આપણી શિક્ષણ સંસ્થાનાં વિદ્યાર્થીઓ અને વિદ્યાર્થીનીઓ આ પ્રકારના શિક્ષણ પ્રત્યે વળે તે માટે તે શિક્ષણ માટે સ્કોલરશીપો અને સગવડો આપવી આવશ્યક છે.

(૩) તીર્થોનું સંરક્ષણ.

શ્રીશત્રુંજ્યાદિ તીર્થોના રક્ષણાર્થે ધણા વર્ષો થયા સ્થાપિત થયેલી શ્રી આણંદજી કલ્યાણજીની પેઠી, તેમજ જે જે અન્ય તીર્થોના વહીવટદારો છે તેને આગ્રહપૂર્વક ભલામણ છે કે:—

(૧) દરેક પ્રાચીન તીર્થો ઉપર સંભાળ રાખે અને જે કાંઈ જીર્ણોદ્ધાર કરવાની જરૂર હોય તેની જાતીય તપાસ કરી રિપોર્ટ કરે, સર્વે નકશાઓ તૈયાર કરે અને તે પર મંજૂરી લઈ બરાબર જીની સિલ્પકર્તાને ક્ષતિ ન પહોંચે-શિલાલેખ જુસાવ નહિ એ રીતે મરામત કરાવે એવો આહોશ વિદ્વાન એજીનીયર પગારદાર રોકી કામ લેવું.

૨૫૮

શ્રી આત્માનંદ પ્રકાશ.

(૨) સરકારી શોધખોળખાતામાં જૈનોના શિલ્પશાસ્ત્રના ચાતાને નિયુક્ત કરાવવો અને તેમ ન થાય તો જૈન શિલ્પશાસ્ત્રનો અભ્યાસ કરી પ્રાચીન તત્વોની જ શોધખોળ કર્યા કરે એવો સરકારી અધિકારી રહે તે માટે સરકાર સાથે જોડવણી કરવી.

(૩) જુના જૈન ખંડેર કે દટાયેલાં સ્થાનોમાં ખોદકામ કરાવવા માટે સરકાર સાથે જોડવણી કરવી.

(૪) તીર્થ સંબંધી જે જે ઐતિહાસિક પ્રમાણો, ગ્રંથો કે ગ્રંથના અમુક ભાગો હોય તેના નકશાઓનો સંગ્રહ કરી છપાવવો, તેમાં તીર્થોના ફોટા લેવરાવી બ્લોક કરાવી મુકવા.

(૫) હાલ અસ્તિત્વ ધરાવતા હજારો ખિંઓ પરના શિલાલેખો, મંદિરના શિલાલેખો વગેરેના રસિંગ (પ્રતિકૃતિ) લેવરાવી સંગ્રહવા અને તે સર્વને એકત્રિત કરી છપાવવા.

(૬) તીર્થો સાથે જોવા યોગ્ય સ્થળો, ધર્મશાળાઓ વગેરે હોય તેની માહોતી તેમજ તેમાં મરામત કરવા જેવું, જુદા જુદા સુધારા કરવા જેવું, સંઘો તરફથી કંઈ જાતની મદદની અપેક્ષા છે તે પણ તેને તીર્થોના ભોમીયાના પુસ્તકમાં જણાવવું.

(૭) શોધકામ કરતાં અથવા ખીજી રીતે કોઈ જિનપ્રતિમાઓ અથવા જૈન પ્રાચીન અવશેષો, સ્મારકો વગેરે મળી આવે તેના કબજે લેવા યોગ્ય પ્રયત્ન કરવો.

(૪) બેકારીના ઉપાયો

હાલની વેપારની મંદી, ધણાઓને રોજીયા નોકરીનો અભાવ, સરકારની કૃત્રિમ હુંડીઆમણીની પદ્ધતિ, કરોપર કરો વધતા જતાં પડતો બોલો વગેરેથી દેશની ધણી ગરીબ અને લાચાર સ્થિતિ થઈ છે અને તેથી સર્વ કેમનાને ખમવું પડ્યું છે, બેકારી વધી ગઈ છે અને મોટી સંખ્યાવાળા મધ્યમ વર્ગની દયાજનક સ્થિતિ થઈ છે તો:-

(૧) દરેક જૈનને નોકરી કરતાં નવા ઉદ્યોગ, વેપાર, ધંધામાં પાડવાની અને તેમ તે કરે તેને ટેકા આપવાની આગેવાનોની ફરજ છે. મહાવેપારી શ્રીમંત જૈનોએ રોજીના વધુ સાધનો, નવા ઉદ્યોગ અને નવી જગ્યાઓ ઉધાડવાની, કાર્ય-ગૃહો, ઉદ્યોગ-ગૃહો સ્થાપવાની જરૂર છે.

(૨) દાનની પ્રણાલિકા જદલવાની આવશ્યકતા છે. ઉજમણા વખતે થતાં જમણો, નવકારસીના જમણ, નાતજમણોમાં ખવરાવવા વગેરેમાં ધન વપરાય છે તે ક્ષણિક ને અદ્ય પુષ્ટિ આપે છે તો જેથી ગરીબો કાયમ અને મહાન સહાય મેળવી પોતાની સ્થિતિ ઉચ્ચ કરી શકે તેવી યોજનામાં પોતાનાં તેમજ સામાજિક ધનનો વ્યય વધુ જીવનદાયક અને પોષક થશે.

(૩) જૈનોની માલેકીની પેઢીઓ, મિલો, કારખાના અને દેરાસરો, સંસ્થાઓ યોગ્ય અને પાત્ર જૈનોને કામે લગાડવામાં-નોકરીએ રાખવામાં પ્રથમ લક્ષ આપશે.

(૪) જૈન દેરાસરો કે મંદિરોમાં અને ખીજી ધાર્મિક સંસ્થાઓમાં વહીવટદાર, મહેતાજી, પુજારીની અથવા ખીજી જગ્યાએ યોગ્ય જૈનોની જ નિમણૂક કરવી જરૂર છે, અને

વર્તમાન સમાચાર.

૨૫૯

એવા પ્રકારનું કામ કરી યોગ્ય વર્તન લેવું એમાં અધર્મ અથવા હલકાપણું નથી એમ માનીએ છીએ અને પૂજ્ય આચાર્યો અને મુનિ મહારાજો અને સર્વે નેતાઓએ એવા પ્રકારનું સમાજનું માનસ કેળવવું એમ નમ્ર વિનંતી કરીએ છીએ.

(૫) નવકારશીમાં કચ્છી ભાષાઓને સ્થાન.

આપણા જે કચ્છી જૈન ભાષાઓને નવકારશીના જમણુથી કોષ કોષ જગ્યાએ અને ખાસ કરીને પાલીતાણા તથા મુંબઈ આદિ શહેરમાં દુર રાખવામાં આવે છે તે ઇચ્છવા-જોગ નથી, તેથી આ કોન્ફરન્સ બાર સુકીને ઠરાવ કરે છે કે નવકારશીના જમણુમાં કચ્છી ભાષાઓને આમંત્રણ આપવું.

(૬) લગ્નક્ષેત્ર.

જૈનોમાં ઓશવાળ, પોરવાડ, શ્રીમાળી, દશા, વીશા વિગેરે જ્ઞાતિભેદો હોવાથી અને સ્થાનિક ઘોળ, વાડા કે વર્તુલો હોવાથી લગ્નક્ષેત્ર ધણું સંકુચિત થયું છે અને યોગ્ય લગ્ન કરવામાં કેટલેક ઠેકાણે ધણી મુશ્કેલીઓ ઉભી થાય છે એ દુઃખદાયક છે તે જૈનોમાં ઉપરોક્ત ભેદ કાઢી નાંખી અરસ્પરસ જૈનોમાં ગમે ત્યાં કન્યા લેવડદેવડ કરી શકાય એ ઇચ્છે છે એમ આ કોન્ફરન્સ માને છે અને એવા ભેદો કાઢી નાંખી લગ્નક્ષેત્ર વિસ્તૃત કરવાનો આગ્રહપૂર્વક બલામણુ કરે છે.

૭ શુદ્ધિ અને સંગઠન.

(૧) જેઓએ પોતાનો અસલી જૈન ધર્મ છોડી અન્ય ધર્મ સ્વીકાર્યો હોય તેમને પુનઃ જૈન ધર્મમાં લાવવા, સ્વેચ્છાપૂર્વક જૈન ધર્મ સ્વીકારનારને જૈન તરિકે ગ્રહણ કરવા, તેને સ્વામીવચ્છદ્ધ, નવકારસી જેવા જમણુમાં તેમજ જૈન સંસ્થાઓ તથા સંઘના બધા બ્યવહાર અને સાધનોનો લાભ આપવા આ કોન્ફરન્સ બલામણુ કરે છે.

(૨) સુરતના જૈન સંઘમાં અને સંઘજમણુમાં શાલવી તથા લાડવાશ્રીમાળી જૈન ભાષાઓને દાખલ કરી સંગઠન કરવા માટે સુરત જૈન સંઘને ધન્યવાદ આપવામાં આવે છે. આ દાખલાનું અનુકરણ જ્યાં જ્યાં તેવા ભેદ વર્તતા હોય તે દરેક ગામના સંઘ કરશે એવો આ કોન્ફરન્સ દ્રઢ આગ્રહ કરે છે.

(૩) આ જાતના પ્રયાસ જે પૂજ્ય મુનિશ્રીઓ કરી રહ્યા છે તેમને ધન્યવાદ છે અને તે જ પ્રમાણે દરેક પૂજ્ય સાધુ-સાધ્વી પ્રયત્નો કરશે એમ આ કોન્ફરન્સ ઇચ્છે છે.

૮ એકતા.

(૧) શ્વેતાંબર, દિગંબર તથા સ્થાનકવાસી સંપ્રદાય વચ્ચે તેમજ એક સંપ્રદાયના જુદા જુદા ગચ્છ કે સંઘાડા વચ્ચે કોષ કોષ પ્રસંગે જે નહિ ઇચ્છવા યોગ્ય અથડા-મણા થાય છે તે કોષ રીતે ઉત્તેજનને પાત્ર નથી, એટલા માટે પ્રત્યેક સંપ્રદાય કે ગચ્છ સુલેહશાંતિથી પોતાની સીમામાં રહીને સર્વે શ્રી વીતરાગ ધર્મના અતુલાયી છે એમ સમજી વર્તવું.

૨૬૦

શ્રી આત્માનંદ પ્રકાશ.

(૨) ખંડન-મંડનવાળા સમીક્ષાનાં નિષેધક શૈલીવાળા રાગદ્વેષ અને વાણીના સ્વચ્છંદી અસંયમ યુક્ત લખાણો કે પુસ્તકોએ અરસપરસ સંપ્રદાયો અને ગચ્છો વચ્ચેનું અંતર વધારી દીધું છે તો તે વધુ વ્યાપે નહિ અને હોય તે કમી થઈ દૂર થાય તે માટે આવા પુસ્તકો અને લખાણોને તીલાંજલી આપવી અને શ્રી મહાવીર શાસનના એકત્રિત સંઘ તરિકેની ધાર્મિક એકતા સ્વીકારવી.

(૩) શ્રાવકોએ શ્રાવકો પ્રત્યેની અને સાધુઓએ સાધુઓ પ્રત્યેના અંગત દ્વેષ, ઇર્ષ્યા, દોષ વિગેરે ભુલી જઈને આપણા સ્વધર્મોએ છે એમ સમજી અરસપરસ માનભરી રીતે વર્તવું ઉચિત છે. જૈન સમાજના ઉદ્ધારના દરેક સવાલોમાં અંગત લાગણીનો ભોગ આપી ખરા દિલની એકતા કરવામાં આવે તો જૈન ધર્મનો પ્રકાશ જ્વલંત થશે એ નિઃસંદેહ છે.

(૪) ત્રણે સંપ્રદાયોની જુદી જુદી કોન્ફરન્સો થાય છે તેને બદલે યા તેની સાથે એક જ સ્થળે ત્રણે સંપ્રદાયો જે વિષયોમાં એક જ વિચાર ધરાવે છે તે વિષયોમાં સાથે સહકાર કરી એક જ જાતના એકત્રિત થઈને પ્રસ્તાવો કરે અને જે થોડા વિષયોમાં ભિન્નતા ધરાવે તે સંબંધી ત્રણે જુદા જુદા મળી દરારો કરે એવી વ્યવસ્થા થઈ શકે તો એકતાના એકસંપીના માર્ગમાં અતિ સરલતા સાથે ઓછા ખર્ચથી સંગીન કાર્ય થઈ શકે.

૯ સાર્વજનિક ખાતાઓ—

(૧) આપણા અનેક દેરાસરો, ધર્મશાળા, પાઠશાળા અને ધર્મદાખાતા છે તેના મોટા ભાગની સુવ્યવસ્થા અને સારી દશા જણાતી નથી અને તેના ફંડોનો ખરાબર વહીવટ થતો નથી એમ ક્યોંદ થયા કરે છે તો તે સ્થિતિ સુધારવા માટે એ આવશ્યકતા છે કે—

(૧) ઉપરનો દરેક જાતની સંસ્થા કે જેની મિલકત રૂ. ૫૦૦ કરતા વધુ હોય તે પૈકી જેનું ટ્રસ્ટ અગર વ્યવસ્થિત વહીવટ કરવાના યોજના (સ્કીમ) ન બનેલી હોય તો તેનું ટ્રસ્ટ અગર વહીવટની સ્કીમ કરવી.

(૨) તેવા દરેક ખાતાના વહીવટદાર કે ટ્રસ્ટી પૈકી કોઈએ દેરાસરના તેમજ ખીજા ધર્મદાખાતાઓનાં નાણા પોતાને ત્યાં ન રાખવા પણ સહર જામીનગીરીમાં રાકવા.

(૩) દરેક દેરાસર કે જૈન સંખાવતી ખાતા માટે બે સમિતિ નામે એક ટ્રસ્ટીઓની અને ખીજી વ્યવસ્થાપક એમ જુદી જુદી રખાય તો એક નાણા સારે સ્થળે સાચવવા પર લક્ષ રાખે, ખીજી તેને વાપરવા-વસુલ કરવા વગેરેની વ્યવસ્થા પર ધ્યાન આપે. આમ થતાં સુંદર પ્રબંધ થઈ શકશે.

(૪) નાનું દેરાસર કે સંખાવતી ખાતું હોય તો તેના હિસાબનું સરવાયું દર વર્ષે લખી પોતાની આગળ પડતી જગ્યાએ રાખેલાપાટીયા પર ચોડવું અને મોટા દેરાસર કે ખાતાનો લક્ષ્ય વહીવટ હોય ત્યાં તેનો હિસાબ છપાવી પ્રગટ કરવો. આમ થવાથી વહીવટદારો પર કોઈને રહેતો અવિશ્વાસ અને તેથી મુકાતા આક્ષેપો દૂર થશે અને તેમનું સ્વમાન અને પ્રતિષ્ઠા સચવાશે.

વર્તમાન સમાચાર.

૨૬૧

બીજી બાબુ જૈનોના સમાવેશવાળા હિંદુ કોમના ટ્રસ્ટો અને ધાર્મિક તેમજ સમાવતી ખાતાઓને લગતો કાયદો મુસલમાન ભાઈઓના વકફ એક્ટ જેવો યા 'રજીસ્ટ્રેશન ઓફ ચેરિટેડ એન્ડ ટ્રસ્ટસ' જેવો કડવાની જરૂર છે કે જેથી તેના વાર્ષિક ઓડિટ હિસાબો કોર્ટમાં રીતસર ફાઇલ થવાની જરૂર પડે, અને થએલ ટ્રસ્ટો અને તેની મિલકતનું જાહેરનામું (ડેક્લેરેશન) આપવું પડે. આમ થતાં ભાષો રૂપીઆ બરબાદ થતા અટકશે. વહીવટ સુધારો વ્યવસ્થિત થશે. જુના હિસાબો ફેરવી નંખાશે નહિ અને વહિવટદારોને પોતાની જોખમદારીનું સંપૂર્ણ ભાન થશે અને ટ્રસ્ટ કરી જતાર આત્માઓને વફાદાર રહી સમાજનું હિત સાધી શકશે.

૧૦ શ્રી કેશરિયાજી તીર્થ

(૧) શ્રી કેશરીયાજી તીર્થ કે સંરક્ષણ કે વિષય મેં જગદ્ગુરુ યોગ-લખિ-સમ્પન્ન સુરિસત્રાટ યોગીરાજ આચાર્યશ્રી ૧૦૦૮ શ્રીવિજયશાન્તિસુરિજ મહારાજને અપને આધ્યાત્મિક બલ તથા મહતી તપસ્યા કે બલકા સમર્થ પરિચય વ આત્મભોગ દેકર જિસ અપૂર્વ શાન્તિ કે સાથ જૈનસમાજમેં જે તાત્કાલિક શાન્તિ ફેલાને કા શુભ પ્રયત્ન કિયા હે આર જૈનસમાજકા ગૌરવ બદાયા હે ઉસ્કે લિયે યહ કોન્ફ્રન્સ અપની ભક્તિપૂર્વક પ્રણીતિ પ્રગટ રતી હે.

(૨) શ્રીકેશરીયાજી કે મંદિર પર ધ્વજમંડપ ચઢાને કે વિષયમેં અમલ દરામદ મોજુદ હોતે હુયે કોન્ફ્રન્સ કી રાંચમમેં કુછ સમય પહેલે કારી તહકીકાત હો ચુકી થી ઔર પરસ્પર કે પુનઃ કમીશન મુકરર કરનેકી આવશ્યકતા નહીં થી તથાપી મેવાડ રાજ્યને કમિશન નિયુક્ત કિયા હે. યહ કોન્ફ્રન્સ મહારાણા સાહેબસે પ્રાર્થના કરતી હે કિ હમારે તમામ હકહકુક વ સમુતોંકા ધ્યાન મેં રખતે હુવે ઇન્સાફ દેકર હમેં કૃતગ કરે.

(૩) પુળરી-પંડોકે વિષયમેં પહેલે જળ જળ તનાજે પૈદા હુવે હે, હમેશા જૈન શ્વેતામ્બરોને ચુકાદે દેકર રાજ્યસે તસ્દીક કરાએ હે. ઇસ વક્ત પુળરી પંડા કે બાબત દેવસ્થાન મહકમાસે રિપોર્ટ માંગી ગઇ હે ઉસ વિષયમેં જૈન શ્વેતામ્બરરિયોં કા અપના દરિફોલુ સન્મુખ રખનેકા પુર્ણ અવસર પ્રદાન કર ફેંસલા કરનેકા યહ કોન્ફ્રન્સ શ્રીમાન મહારાણા સાહેબ સે નમ્રતા પુર્વક પ્રાર્થના કરતી હે.

(૪) શ્રી કેશરિયાજી તીર્થ જૈન શ્વેતામ્બર સંઘકા પુર્ણ માલકીયતકા તીર્થ હે ઇસ કે પ્રતિષ્ઠા કે લિયે સંવત્ ૧૯૩૪ કે રિયાસત મેવાડકે નિજી ઇસ્તિહાર કે ખિલાફ સ્વાધિકાર કમિટી કે બળય એડવાઇઝરી કમિટી બનાને ઔર સમસ્ત શ્વેતામ્બર સદસ્યોં કી બગલ આધે ડિગમ્બર સદસ્ય કરને કી આગ્રા મેવાડ રાજ્યને ઉદ્દેશીયત કી હે વહ જૈન શ્વેતામ્બરોં કે હકક વ સત્તા પર આધાત પહુંચાનેવાલી વ અશાન્તિ ફેલાનેવાલી હે. ઇસલિયે યહ કોન્ફ્રન્સ ઇસકે પ્રતિઅપના ધીર વિરોધ પ્રગટ કરતી હે ઔર ઇસ વિષય મેં શ્રી જૈન શ્વેતામ્બર સંઘ કી સમ્મ ખાતોં કા ધ્યાનપૂર્વક નિષ્પક્ષ ભાવ સે મનન કર ન્યાય કર પૂર્વપ્રમાણુ જૈન શ્વેતામ્બરરિયોં કી સ્વાધિકાર કમિટી નિયુક્ત કરને કે લિયે યહ કોન્ફ્રન્સ શ્રીમાન મહારાણા સાહેબ સે નમ્રતાપૂર્વક વ રાજ્યનિષ્ઠા સહિત પ્રાર્થના કરતી હે.

૨૬૨

શ્રી આત્માનંદ પ્રકાશ.

(૧૧) ઉદયપૂરકે મહારાણા સાહેબ કે અભિનંદન.

હિન્દુસ્થી મેવાડાધિપતિ હિઝ્ઝાયનેસ મહારાજાધિરાજ મહારાણા સર શ્રી બુપાલ-સિંહજી બહાદુર G. C. S. I. K. C. I. E. ને પરમ યોગિરાજ સુરિસત્રાટ આચાર્ય શ્રી ૧૦૦૮ શ્રી વિજયશાન્તિસુરિજી મહારાજ કે શ્રી કેશરિયાજી તીર્થ સંબંધી ઉચિત ન્યાસ દેનેકા આશ્વાસન દેકર તારીખ ૨૯ માર્ચ ૧૯૩૪ કે મોતી મહાલ પધાર કર સ્વદસ્ત સે ઉનકે અનશન કા પારણા કરાકે ન્યાયપરાયણ મહારાણા સાહેબને અપની ધર્મપરાયણતા કા પરિચય દેતે હુવે અપને ધર્મરાજ્ય કા ગૌરવ વૃદ્ધિ, ક્રિયા ઇસ લિયે યહ કોન્ફરન્સ ઉસકે પ્રતિ અપની કૃતગતા પ્રગટ કરતી હૈ ઓર વહાં કે ઉન રાજ્ય કમર્ચિયારિયોં કે જીન્હોને ઉક્ત કાર્ય કે સફલ કરને મેં સહાયતા પહુંચાઇ હૈ યહ કોન્ફરન્સ અપના સાદર ધન્યવાદ અર્પણ કરતી હૈ.

(૧૨) શ્રી કેસરિયાજી તીર્થપર “બોલી”

પુઝરી પંડે કા “બોલી” કી આમદની કે બાબત જાતક નિકાલ ન હો જાવે ઉસ વક્ત તક શ્રી પંજબ મહાસભા, શ્રી અજમેર કેશરીયાજી તીર્થ સુધારક કમીટી વગેરે જગહ જગહ કે સંઘોને “બોલી” ન બોલેકા ઠરાવ ક્રિયા હૈ ઉસકે સાથ યહ કોન્ફરન્સ સમ્મત હૈ ઓર અન્ય સ્થલોં કે સંઘોકા ઉપરોક્ત સંઘોકે ઠરાવકે મુવાફિક ઠરાવ કરે વ ઉન ઠરાવોકે અનુસાર પાચંદી કરનેકે વાસ્તે જારપૂર્વક જાણમણ કરતી હૈ.

(૧૩) કેળવણી સંસ્થાઓનું સંગઠન અને પરસ્પર સહકાર

એવી સ્થિતિ જોવાય છે કે જુદીજુદી સંસ્થાઓ સ્વતંત્ર રીતે કાર્ય કરવાથી કેટલા-એકને વધુ પડતી મદદ ને સગવડ મળી જાય છે અને ઘણા મદદ અને સગવડ વગર રહી જાય છે. વળી કેટલી અને કઈ સંસ્થાઓ વિદ્યમાન છે તે ઘણા અભ્યાસાર્થીઓને ખબર ન હોવાથી તેના લાભ તેઓ લઈ શકતા નથી. સર્વેને થોડા અને જરૂર જેટલી મદદ અને સગવડ મળી શકે તે માટે એ જરૂરનું છે કે—

(૧) સ્કોલરશીપ આપતાં બધાં ખાતાઓનું ‘ફેડરેશન’ નિયત કરેલા નિયમાનુસાર સર્વે ખાતાના ધોરણ સુજબ સ્કોલરશીપની વહેંચણી કરે. એ જો ન બની શકે તો તે ખાતું એકબીજાના સહકારથી એક જ ધોરણે અને વ્યવસ્થાથી કાર્ય કરે.

(૨) જે જે છાત્રાલયો આદિ શિક્ષણ સંસ્થાઓ છે, તેઓ ખાતાનું સંમેલન ભરી ખાતાનું સંગઠન કરે અને સમાજમાં વધુમાં વધુ વિદ્યાર્થીઓને લાભ મળે અને તેમનું ચારિત્ર આદર્શરૂપ થાય તે માટે ઘટતા નિયમ કરે.

(૩) એક સંસ્થા કે ખાતાનો લાભ લેનાર બીજી સંસ્થા કે ખાતાનો લાભ અણુ-ઘટતી રીતે ન લે અને એક સંસ્થામાંથી આવેલને બીજી સંસ્થા લાભ આપે એ વ્યવહાર રાખવો.

(૪) સર્વે સંસ્થાનું સંગઠન સાથે નિરીક્ષણ થઈ સુધારા વધારા સુચવાય તથા દરેકની માહિતી પૂરી પાડવામાં આવે એવો પ્રયત્ન કરવો.

વર્તમાન સમાચાર.

૨૬૩

(૧૪) શ્રી આણંદજી કલ્યાણજીનું બંધારણ—

શ્રી આણંદજી કલ્યાણજીની પેઢીનું 'હેલ્થ' બંધારણ ધડાયાને લગભગ ૨૨ વર્ષનો ટલો માળો થયો છે તે દરમ્યાન અનેક સ્થિતિ-સંજોગ બદલાયા છે અને તેના બંધારણનો અનુભવ મળ્યો છે તો તેને અનુકુલ રહી તેમાં આવશ્યક ફેરફાર થવાની જરૂર છે, તો તે પેઢીના સંચાલકો તેમાં યોગ્ય અને સમયોચિત ફેરફાર-સુધારાવધારા કરવાનો પ્રયત્ન કરશે અને વહિવટદાર પ્રતિનિધિની કમિટીમાં અમદાવાદ સિવાયના ખીજા સ્થાનના મેમ્બરો પણ લેશે એમ આ કોન્ફરન્સ આગ્રહપૂર્વક ભલામણ કરે છે અને વ્યાખ્યાની સમયમાં બંધારણમાં ફેરફારનો પ્રયત્ન ન થાય તો કોન્ફરન્સની સ્થાયી સમિતિમાંથી અનુભવીઓની પેટા-સમિતિ નીમી આવશ્યક ફેરફારોનો ખરડો તૈયાર કરી સ્થાયી સમિતિની મંજૂરી મેળવી શ્રી આણંદજી કલ્યાણજીને યોગ્ય થવા માટે મોકલી આપવો.

નોટ-આ ઠરાવની નકલ શ્રેષ્ઠ આણંદજી કલ્યાણજી ઉપર મોકલી આપવી.

(૧૫) સંઘની ખરી વ્યાખ્યા

અને તેનું સ્થાન (STATUS)

સકળ સંઘ એ વ્યાપક અને વિશાળ ધાર્મિક સંસ્થા છે. સયઃજ્ઞશાસ્ત્રની દ્રષ્ટિએ કોમ તરીકે પડેલો વિભાગ નથી. તે સંસ્થામાં શિક્ષણના, ક્રિયાદિ આચાર વિસ્તારનારી, સંઘની મિલકતોનો વહિવટ કરનારી, સાહિત્ય પ્રકાશન અને પ્રચારના, સંસ્થાઓનો સમાવેશ થાય અને તે બાલ આધાતોમાંથી બચાવનારી યોગ્ય પ્રવૃત્તિને ઉત્તેજન આપી અયોગ્ય પ્રવૃત્તિને અંકુશમાં રાખનારી, તથા વિવાદાસ્પદ બાબતોનો પદ્ધતિસર નિર્ણય કરનારી છે, તેમાં દરેક જોનનું પ્રતિનિધિત્વ છે અને દરેક જોનના લાભ તથા હક છે. તે દેશ-કાળ અને સંજોગો પ્રમાણે પોતાના નિયમાદિમાં ફેરફાર કરી શકે છે અને અને તો સર્વાનુમતિથી, નહિં તો બહુમતિથી કાર્ય કરી શકે છે.

(૧૬) પુસ્તક ભંડાર.—

(૧) નામદાર ગાયકવાડ સરકારે જેસલમીર અને પાટણના ભંડારો તપાસરાવી તેના અહેવાલ છપાવી બહાર પાડવા કોન્ફરન્સની વિનંતિનો સ્વીકાર કર્યો છે તે માટે તેમનો ઉપકાર માનવામાં આવે છે.

(૨) દરેક ગામ અને શહેરમાં ઉપાચાર્યાદિમાં તેમજ ભંડારોમાં હસ્તલિખિત પુસ્તકો તે સર્વની વિગતવાર દરેક અંથને દાખલને અંક આપી ટીપ તૈયાર કરાવવાની અને તે દરેકની ટીપની એક નકલ કોન્ફરન્સ ઓફીસને પુરી પાડવાની તે તે ઉપાચાર્ય, ભંડાર આદિના વહિવટદારને વિનંતિ છે.

(૩) તે ભંડારના પુસ્તકનો લાભ જોન તેમજ જોનતર સર્વે અભ્યાસી નિયત કરતોએ લઈ શકે તેના તેમજ તેની નકલ કે ફોટો લઈ શકે તેવો પ્રયત્ન કરવા દરેક ભંડારના વહિવટદારોને આગ્રહપૂર્વક વિનંતિ છે.

૨૬૪

શ્રી આત્માનંદ પ્રકાશ.

(૪) જૈન તેમજ અજૈન વિદ્વાનોને પ્રગટ કે અપ્રગટ જૈન પુસ્તકો મેળવવા માટે બહુ હાડમારી ભોગવવી પડે છે તો તે માટે જૈન કોન્ફરન્સ ઓફીસે તે સંબંધી જરૂરી માહિતી પુરી પાડવાની યા મેળવી આપવાની વ્યવસ્થા કરવી.

(૫) કોષપથ્ય વ્યક્તિના ખાનગી કે અંગત માલિકીના તેમજ અમુક લતાના ઉપા-શ્રયાદિના જ ગણ્યાતા પુસ્તકભંડારોની અત્યારસુધીની પરંપરાથી સાધુ-સાધ્વીને તેમજ બીજાઓને તે તે ભંડારના અંતર્ગત પુસ્તકોનો લાભ પૂરો મળતો નથી તેથી સાધુ સાધ્વીને પોતાને માટે સામાજિક દ્રવ્યથી, પુસ્તકો વસાવવા પડે છે અને તે સાચવવા સાથે રાખવા આદિનો પરિશ્રદ્ધ પથ્ય સેવવો પડે છે. આ વિષમતા દૂર કરવા માટે દરેક પુસ્તક ભ્યાં ખરીદાય તે તેનો ખર્ચ પુરો થયે ત્યાંનાં સંઘના ભંડારમાં સુવ્રત કરવાની પદ્ધતિ પ્રચલિત થવાની જરૂર છે.

(૬) જે જૈન મુનિઓ પોતાપોતાના પુસ્તકભંડારો ઉભા કરે છે, જેનો સમાજને કે અન્ય સાધુઓને બીલકુલ લાભ મળતો નથી તેથી તે પ્રથા એકદમ નાશુદ્ધ કરવાની જરૂર છે અને તેના બદલે તે ભંડારો હસ્તગત કરી મુખ્ય મુખ્ય શહેરોમાં અભ્યાસી સાધુઓ અને શ્રાવકોની જરૂરીઆતને પહોંચી વળે તેવાં જ્ઞાનમંદિર હોડવાની ખાસ આવશ્યકતા છે એમ આ કોન્ફરન્સ બહાર કરે છે.

(૭) દરેક ભંડાર સાર્વજનિક થાય, તે ઉપરાંત તેનાં પુસ્તકો ઉષ્ણ આદિથી તેમજ અગ્નિ વિજેરેથી સંરક્ષિત રહે તે માટે 'ફાયરપ્રૂફ' પાકા મકાનમાં તેને રાખવાની અને વર્ષમાં એક વખત અને ખાસ કરી જ્ઞાનપંચમીને દિને તેને તપાસી જોષ્ટ જવાની વ્યવસ્થા થવી ધટે.

(૮) આપણા સાધુ-સાધ્વી અને શ્રાવક-શ્રાવિકાઓના ધાર્મિક, સામાજિક અને નૈતિક શિક્ષણ માટે એક સારાં ધાર્મિક મધ્યસ્થ પુસ્તકાલય (Central Library) ની જરૂર છે કે જેમાંથી દરેક વિષયનાં ઉપયોગી પુસ્તકો જરૂર વખતે ગામેગામે તેમને મળી શકે. સાધુ-સાધ્વીઓને પર્યાટન કરવાનું હોવાથી તેમના વિહારમાં કેટલેક ઠેકાણે જોષ્ટતા પુસ્તકો નથી મળી શકતા માટે તેમને જ્યારે જોષ્ટએ ત્યારે અને જ્યાં જોષ્ટએ ત્યાં ઉપયોગી પુસ્તકો મોકલી આપવાની જોઈવણ હોવી જોએ.

(૧૭) સાહિત્યપ્રચાર

(૧) જૈનોની શાસ્ત્રભાષા પ્રાકૃત, અર્ધમાગધીના તેમજ અન્ય જૈન પુસ્તકો પોતાના અભ્યાસક્રમમાં રાખવા માટે મુંબઇની યુનિવર્સિટી તથા ક્વીન્સ કોલેજ તેમજ અન્ય યુનિવર્સિટીનો ઉપકાર માનવામાં આવે છે.

(૨) આપણામાં એકે પારિભાષિક કોષ નથી કે જેની સહાયથી જીઝાસુઓ આપણા ધર્મગ્રંથો તથા દાર્શનિક ગ્રંથોનો સરલતાથી અભ્યાસ કરી શકે, માટે તેવો ગ્રંથ તેમજ શુભરતા હિંદી આદિ દેશી ભાષામાં એક એવો સંપૂર્ણ ગ્રંથ નથી કે જે એક જ ગ્રંથના વાંચનથી જીઝાસુ જૈનદર્શનના રહસ્યોને યોગ્ય રીતે સમજી શકે, તેવો ગ્રંથ વિદ્વાનો પાસે લખાવી પ્રગટ કરવાની અતિ આવશ્યકતા છે.

વર્તમાન સમાચાર.

૨૬૫

(૩) જૈનસંમોજ સંસ્કૃત કે પ્રાકૃતાદિ શ્રમસંખ્ય ભાષા ઓનો અભ્યાસ કરી તેવા ગ્રંથો વાંચે એવો સંભવ ધીમેધીમે દૂર થતો જાય છે એટલા માટે પ્રચલિત ભાષામાં મૂળ ગ્રંથો લખવા-લખાવવાની આવશ્યકતા છે.

(૪) તદ્દન છેલ્લી અને નવી ઉપયોગી વિવેચાત્મક પદ્ધતિએ મુળ પુસ્તકો છપાવવાં.

(૫) પસંદ કરેલ ખાસ પુસ્તકોનાં લોકભાષાઓમાં અનુવાદ કરવા.

(૬) પ્રાચીન અને અર્વાચીન સાહિત્યનાં જોડા અભ્યાસથી મહત્વપૂર્ણ નવસાહિત્ય પ્રચલિત ભાષામાં રચવું.

(૧૮) જૈનખેંક

જૈન સંદર્ભ કોઓપરેટિવખેંક લીમીટેડની જે યોજના રજુ થઈ છે તેને આ કોન્ફરન્સ બહાલી આપે છે અને તેનો અમલ કરવા કાર્યવાહી સમિતિને સત્તા આપે છે.

(૧૯) શારદા એકડ

શારદા એકડનો જંદગીએ તેવો અમલ થતો નથી તેમજ તેવો કાયદો દેશી રજવાડામાં ન હોવાથી ત્યાં જઈ લગન કરનારાં મા-બાપો તે કાયદાની ચુંગાલમાંથી બચી જાય તો તે કાયદાનો અમલ કરવા-કરાવવા માટે લોકોએ તથા સામાજિક મંડળોએ સાવધાન રહેવું ઘટે છે. અને દેશી રાજ્યો તેવો કાયદો પોતાના રાજ્યમાં કરી તેનો બરાબર અમલ કરશે એવી તેમને વિનંતિ કરવામાં આવે છે.

(૨૦) સ્વદેશી

આ કોન્ફરન્સ દરેક જૈન ભાઈ તથા બહેનોને ખાસ આગ્રહ કરે છે કે શુદ્ધ ખાદી અગર તો સ્વદેશી કાપડ તથા જરૂરીઆતની બધી દેશમાં બનેલી ચીજો તેમણે વાપરવી.

(૨૧) સાધુ સંમેલનને ધન્યવાદ અને ભવિષ્ય માટે વિનંતિ.

તાજેતરમાં સાધુવર્યોના સંમેલને શાસ્ત્ર, પરંપરા અને વિવેકશુદ્ધિ એ ત્રણેની મદદથી તેઓએ પોતાની અંદરનાં ભેદોને ધ્યાનમાં લઈ જે પ્રસ્તાવો સર્વાનુમતિથી કરવામાં એક માસ કરતાં વધારે દિવસો ગાળી જે મહાપ્રયાસ કર્યો છે અને શાસ્ત્ર અને ધર્મના પ્રશ્નોમાં દ્રવ્ય-ક્ષેત્ર-કાળ-ભાવની આવશ્યકતા સ્વીકારી છે તે માટે તેમજ એકના સ્થાપન ને ખીજના ઉત્થાપનની ડેટલીક વિષય સ્થિતિ સમન્વય દૂર કરી છે તે માટે તે સંમેલનને આ કોન્ફરન્સ હૃદયપૂર્વક અભિનંદન આપે છે અને નમ્રતાપૂર્વક જણાવે છે કે થયેલા પ્રસ્તાવોમાં જે કંઈ અપૂર્ણતા, અસ્પષ્ટતા, અનિશ્ચિતતા, અઘાપકતા રહી હોય તે આવતાં મુનિ સંમેલનમાં દૂર કરવામાં આવે તથા નીચે જણાવેલી બાબતોનો નિર્ણય કરવામાં આવે.

(૧) દીક્ષા લેતાં પહેલાં જેટલા અભ્યાસની જરૂર હોય તે.

(૨) સાધ્વી માટેની દીક્ષાની વય, અભ્યાસપાત્રતા આદિના નિયમો.

(૩) દીક્ષા લઈ હોડનાર અને પછી લેનાર માટેનું રહેવું જોઈતું બંધારણ.

(૪) શિથિલતા અને તે પોષક એકલવિહાર, જુદા જુદા ગચ્છ પ્રત્યેની વલણ,

૨૬૬

શ્રી આત્માનંદ પ્રકાશ.

વિહારતંત્ર, કેટલીક બાબતોમાં એક રથાપે ને બીજા ઉત્થાપે એવી વિમાસણુ ને મુંઝવણમાં નાંખે તેવી સ્થિતિ, અમુક મુનિના માલેકીવાળા થયેલ પુસ્તકબંડાર અને અમુક સંપ્રદાયને જ ઉતરવા માટેના ખાસ ઉપાયો વગેરે વગેરે સંબંધી સમયોચિત સામ્યસૂચક ઉકેલ.

(૫) દીક્ષાને અંગે સંબંધિતની આવશ્યકતા.

(૨૨) દ્રવ્યવ્યયના સાચા પ્રકારોનું દિશાસૂચન.

જૈન સમાજ અનેક ધનાઢ્યો ધરાવે છે અને તેમાં દાન નિમિત્તે પુણ્ય દ્રવ્યનો પ્રવાહ વહે છે, પરંતુ તે જે માર્ગે વહે છે તેથી સમાજનું પુરેપુરું હિત સાધી શકાયું નથી, માટે તે પ્રવાહ જુદા અને સમાજને ઉપયોગી માર્ગે વહેતો રહે તો બીજી સમાજને કરતાં જૈન સમાજની પ્રગતિ સર્વ પ્રકારે ટપી જાય આટલા માટે એ ઇષ્ટ અને આવશ્યક છે કે—

(૧) શ્રીમંતો અને પરાંપકાર વૃત્તિવાળા ભાઈ-બહેનો પોતાના દ્રવ્યનો વ્યય ઉત્પાદક કાર્યસાધક અને સમાજની સ્થિતિ સુધારવાના માર્ગે કરે. દા. ત. ગેરી વસ્તીવાળાં શહેરોમાં શ્રાવક-શ્રાવિકા માટે સસ્તા ભાડાની ચાલીઓ, મફત કે ઓછા ખર્ચે દવા વિગેરેના સાધન મળે તેવા દવાખાનાં, સુતાવડખાનાં, અનાથગૃહો, આરોગ્યગૃહો, તથા સ્કુલો-હાઈસ્કુલો, વિદ્યામંદિરો, છાત્રાલયો, વ્યાયામશાળા વગેરે સ્થાપનમાં વ્યય કરવાથી સમાજને હિતકારક થઈ શકશે.

(૨) સાધારણદ્રવ્યમાંથી દરેક ખાતામાં જરૂર પ્રમાણે વ્યય કરી શકાય છે તેથી દરેક જૈને સાધારણખાતાને પુષ્ટિ આપવા ખાસ લક્ષ આપવું એવી આ કોન્ફરન્સ ભલામણ કરે છે.

(૩) ધણે સ્થળે એમ જોવાય છે કે દેવદ્રવ્ય વગર જમીનગીરીએ અંગઉધાર ધીરવામાં આવે છે એ પ્રથા યોગ્ય નથી, તો દેવદ્રવ્યનાં નાણા સાધારણખાતાને તથા જનેને યોગ્ય જમીનગીરીઉપર વ્યાજબી વ્યાજે ધીરવા ઘટે.

(૨૩) માંગરોલ ગૌવધ પ્રકરણ.

માંગરોલના નામદાર દરબાર સાહેબે ગૌવધના કેટલાક વખતથી ચાલી આવતા પ્રતિબંધને દુર કરી તાજેતરમાં તા. ૧૦-૪-૩૩ ના ઠરાવના ફરમાનમાં ગૌવધની છુટ આપનાર જે હુકમ બહાર પાડ્યો છે તે સમસ્ત હિંદુ કોમની લાગણી દુઃખવનાર છે એમ આ શ્રી જૈન શ્રેતાંચર કોન્ફરન્સ જાહેર કરે છે અને તે ફરમાન સામે સખ્ત વિરોધ રજુ કરે છે અને માંગરોલના નામદાર દરબાર સાહેબને તે ફરમાન હાંમેશને માટે રદ કરવા આગ્રહપૂર્વક વિનંતી કરે છે.

આ ઠરાવનો નકલ માંગરોળના શેખ સાહેબને પ્રમુખ સાહેબની સહીથી મોકલી આપવા ઠરાવે છે.

(૨૪) કોન્ફરન્સના ઠરાવોને પુષ્ટિ—

આપણી કોન્ફરન્સનાં ગત અધિવેશનોમાં પસાર થયેલા ઠરાવોને કોન્ફરન્સની આ બેઠક પુષ્ટિ આપે છે.

(૨૫) બિહાર ભૂકંપ સંબંધી.

(૧) ગત જનવરી માસમેં ઘટનેવાલે ભારી ભૂકંપકે કારણુ બિહાર પ્રદેશકી પ્રજાકો જો સખસે અધિક સંકટ ઔર દુઃખ સહન કરના પડા હે ઉસકે લિયે યહ કોન્ફરન્સ અપને ઉન સંકટમસ્ત દેશબંધુઓ કે સાથ હાર્દિક સમવેદના પ્રકટ કરતી હે ઔર જિન જિન જૈન બંધુઓને આજ તક ઇન સંકટમસ્ત દેશ ભાઈઓકે સહાયતાર્થે યથાશક્તિ જા કુછ મદદ પહુંચાઈ હેં ઉનકા અનુમોદન ઔર અભિનંદન કરતે હુએ સાથહીમેં જૈન સમાજ સે યહ કોન્ફરન્સ વિગ્રહિત કરતી હે કિ ઇસ કાર્યમેં અભી બહુત કુછ સહાયતાકી આવશ્યકતા હોનેસે ઉસકે લિયે ભરસક પ્રયતન કિયા જાય.

(૨) ગત જનવરી માસમેં જો લયાનક ભૂકંપ હુઆ ઉસમેં બિહાર પ્રદેશકે રાજગૃહ, ચંપાપુરી, પાવાપુરી ઇત્યાદિ પ્રાયઃ સભી જૈન તીર્થોમેં મંદિર આર ધર્મશાલા વગેરહ ધર્મસ્થાનોકા બહુત કુછ ક્ષતિ પહુંચી હે. ઉસ ક્ષતિકી પૂર્તિ કરને કે લિયે, કલકતે કે જૈન સ્વેતાંજર સંઘને જો અપની ઉલ્લોગશીલતા આર ધર્માપ્રયત્નાકા પૂરા પરિચય દેતે હુએ શીઘ્રહી “ શ્રી જૈન સ્વેતાંજર તીર્થ (ભૂકંપ) જીર્ણોદ્ધારકમિટી ” કાયમ કર હાર્દનમસ્ત તીર્થસ્થાનોકા ઉદ્ધાર કરને નિમિત્ત શુભ પ્રયતન શુરૂ કર દિયા હે ઉસકે લિયે કલકતેકે શ્રી જૈન સ્વેતાંજર સંઘકો યહ કોન્ફરન્સ ધન્યવાદ દેતાં હે આર ઉક્ત કમિટીમેં સહયોગ દેનેવાલે સભી સદસ્યોકા અભિનંદન કરતા હે ઔર સાથમેં સમસ્ત જૈન સ્વેતાંજર સંઘસે આગ્રહપૂર્વક અપીલ કરી જતી હે કિ ઉક્ત કમિટી કે કાર્ય મેં સર્વ પ્રકારકી આવશ્યકીય સહાયતા દેને કે લિયે યથાશક્તિ પૂર્ણ પ્રયતન કિયા જાય !

(૨૬) કોન્ફરન્સના બંધારણમાં ફેરફાર

સુધરેલું બંધારણ હવે પછી

(૨૭) જોનામાં મરણુ પ્રમાણુ ઘટાડવા લેવા જોઈતા ઉપાયો.

જોનોની શારીરિક સ્થિતિ નબળી હોવાને કારણે તેમનામાં ફેફસાના અને ચેપી રોગો વધારે પ્રમાણમાં થાય છે અને મરણુપ્રમાણુ વધતાં તેની સંખ્યામાં પ્રતિવર્ષ ઘટાડો થાય છે તો તેમની શારીરિક સ્થિતિ સુધરે અને મરણુપ્રમાણુ ઘટે તે માટે નીચેના ઉપાયો યોજવા આવશ્યક છે એમ આ કોન્ફરન્સ માને છે.

(૧) સારી હવા ઉભસવાળા, સ્વચ્છ અને સુધક ત્રણ કે ચાર રૂમવાળા, ખોલકવાળા ગરીબ અને મધ્યમ વર્ગને પોષાય તેવા સસ્તા ભાડાવાળા મકાનોવાળું જૈન કોલોની સ્થાપવું.

(૨) જીઓમાં સામાન્યપણે મરણુપ્રમાણુ ઘણું વધારે છે કારણ કે બાળલગ્નથી નાની ઉંમરે માતા થવાય છે તેમજ સુવાવડ અઘાન દાષજોના હાથે ઘણે ઠેકાણે થાય છે તો બાળલગ્નનો પ્રતિબંધ થવો ઘટે અને જૈન સુવાવડખાતું (Maternity Home Anti-Post natal clinic સાથે) સ્થાપના ખાસ આવશ્યકતા છે.

(૩) નિશાળે જતાં છોકરાઓની તંદુરસ્તી તપાસવા અને ઉપાગો સુચવવા અને યોજવા એક મેડીકલ કમીટી સ્થાપવી.

(૪) જૈન જનતામાં તંદુરસ્તી આપે તેવા ખોરાક અને ફસરતના લાભ વિષયે

૨૬૮

મી આત્માનંદ પ્રકાશ.

બરાબર જ્ઞાન પ્રસારે એ જરૂરનું છે તેથી તેનું જ્ઞાન આપવા માટે સીનેમા, લેન્ટર્ન લેક્ચર્સ અને ભાષણો યોજવા તથા તે સંબંધીના સાહિત્યનો પ્રચાર કરવા બલામણુ કરવામાં આવે છે.

(૫) જૈનો માટે એક જનરલ હોસ્પિટલની ખાસ જરૂર છે તો તે સ્થાપવા બનતા ઉપાય લેવા થટે.

(૨૮) સાધુ-સાધ્વીની ઉન્નતિમાં શ્રાવકનો ફાળો

પૂજ્ય મુનિમહારાજોની બુદ્ધિ, શક્તિ અને શ્રદ્ધાને ધ્યાનમાં રાખી તેમને જૈન કામ તરફથી ધાર્મિક, સામાજિક અને વૈજ્ઞાનિક અભ્યાસને માટે પૂરતી સરળતા અને જોષતા સાધનોની જોગવાઈ કરી આપવામાં આવે તો તેઓ ધણા સારા વિદ્વાન અને આદર્શ ત્યાગમૂર્તિ નિવડી સર્વદર્શી જાહેર વ્યાખ્યાનો આપી વિદ્યતાપુર્ણ લેખો, પુસ્તકો લખી કામને અને દુનિયાને ઘણો લાભ આપી શકે તે માટે:—

(૧) તેમના અભ્યાસ માટે મુખ્ય મુખ્ય શહેરોમાં પાઠશાળા (Academy or Seminary) જૈન કામ તરફથી સ્થાપિત થવી જોઈએ કે જ્યાં જૈનધર્મના સિદ્ધાંતો અને ક્રિયાના શિક્ષણ ઉપરાંત દેશ તથા રાજભાષા તે વૈજ્ઞાનિક તેમજ તુલનાત્મક દ્રષ્ટિએ દિલ્હીની શિક્ષણ તે વિષયમાં નિષ્ણાત આચાર્યો અને અધ્યાપકો તથા મળે. તે ઉપરાંત ત્યાં અભ્યાસ કરનારો સમજશક્તિનો, જનસમાજની સેવાના વિવિધમાર્ગોનો, તત્ત્વજ્ઞાનનો અને ધર્મશાસ્ત્રનો સારો જોષ થઈ શકે, અને કાંઈ વિષયનો અભ્યાસ કરવો હોય તો તેવી વ ત્યાં હોવી જોઈએ તે ઉપરાંત તેમાં તે સર્વ અભ્યાસને યોગ્ય ઉત્તમ પુસ્તકોલય હોવું જોઈએ.

(૨) સાધુઓ માફક સાધ્વીઓના અભ્યાસ માટે પણ એવી જોગવાઈ થવી ખાસ આવશ્યક છે કે જેથી તેઓ પોતાનું આત્મદિત સાધે અને આપણી પછાત રહેલા અને અજ્ઞાન સ્ત્રીસમાજને અનેક પ્રકારનો લાભ આપી શકે.

(૨૯) સ્ત્રીઓને મળવા જોઈતા વારસાહક.

જૈનોને હિંદુ કાયદો લાગુ પડે છે અને તે આધારે પુત્રની હેમાતીમાં પુત્રી કે સ્ત્રીને ખસ સીધો વારસાનો હક નથી તો તેમાં એવો કંઈ ફેરફાર થવાની અગત્ય છે કે:—

(૧) બાપની તથા વડીલોપાર્જિત મિલકતમાં પુત્રીઓને વારસદાર તરીકે નિયત કરેલા ભાગ પ્રમાણે પુત્રો સાથે અમુક હિસ્સો મળવો જોઈએ.

(૨) સંયુક્ત કુટુંબમાં પતિને વસિયાતનામું કરવાનો હક ન હોય ત્યાં તે મરણ પામતાં તેની વિધવા અને સંતાન, તેના પશ્ચાત વિધમાન ભાઈઓ સાથે નિયત કરેલા નિયમ પ્રમાણે હિસ્સાદાર બનવા જોઈએ.

(૩) પતિની સ્વોપાર્જિત અને અલગ મિલકત પર તે જો નિઃસંતા મરણ પામે તો તેની વિધવા કુલ માલિકીની હકદાર થવી જોઈએ અને સંતાન ને વિધવા મુકી મરણ પામેલ હશે તો તે બધા નિયત કરેલા ભાગ પ્રમાણે હિસ્સેદાર થવા જોઈએ.

હિંદુ કાયદામાં આવા પ્રકારનો ફેરફાર કરનારો કાયદો વડી ધારાસભામાં પાસ કરાવવાને જે સંસ્થાઓ તરફથી પ્રયાસ કરવામાં આવતા હોય તેને કોન્ફરન્સ મદદ કરવી.

વર્તમાન સમાચાર.

૨૬૯

(૩૦) ચાંત વર્ગ.

ચતિવર્ગ પશુ'જન સમાજનું એક અંગ છે તેઓમાં સુધારો અને પ્રગતિ થાય અને તેઓ સમાજને ઉપયોગી સેવા આપી શકે એ માટે યોગ્ય પ્રયત્ન થવો ધટે છે.

(૧) ચતિઓ પોતાનું સંમેલન ભરી પોતાની સ્થિતિસંજોગપર લક્ષ આપી પ્રગતિદાયક સર્વ પગલાં ભરે એ ઇચ્છે છે.

(૨) શ્રાવક સંઘે તેઓ પ્રત્યે ઉપેક્ષા અને અવગણના ન કરતાં તેઓ ધર્મપ્રચાર તથા સમાજસુધારા માટે તેમજ કોન્ફરન્સના પ્રસ્તાવોના પ્રચાર માટે ઉપદેશક તરીકે સેવા આપી શકે તેમ કરવું જોઈએ અને તે માટે તેમની પાઠશાળા ખોલી શિક્ષણ આપવું જોઈએ

(૩૧) સ્ત્રી કેળવણી.

(૧) આપણી કેટલીક જાહેનો સાધનના અભાવે બહુ શક્તિ નથી તે બાબત તરફ ધ્યાન ખેંચતાં આ કોન્ફરન્સ જણાવે છે કે કોઈ પણ જન કન્યા બણ્યા વિનાની ન રહે એટલું જ નહિ પણ સંખ્યાબંધ જાહેનો ઉચ્ચ શિક્ષણ લેતી થાય તેવી યોજનાઓ કરવાની અને તે દિશાએ અને તેટલું દ્રવ્ય ખર્ચવાની આ કોન્ફરન્સ જનસમાજને ખાસ બલામણુ કરે છે.

શીશિક્ષણના વિશેષ પ્રચાર માટે જન સમાજમાં કન્યા ગુરુકુળો સ્થાપન કરવાની આ પરિષદ ખાસ આવશ્યકતા સ્વીકારે છે.

પ્રથમ ખીજે અને ત્રીજે ઠરાવ પ્રમુખ સ્થાનેથી મુકવામાં આવ્યો હતો ચોથો ઠરાવ બેઠારી ટાળવાનો દોશી કુલચંદ હરિચંદે રજુ કર્યો હતો તેનું બાઈ ધીરજલાલ ટાકરશી મણીલાલ પાદરાકરે સમર્થન કર્યું હતું.

પાંચમો ઠરાવ સ્વામીભાઈના સહયોગનો અમૃતલાલ કાળીદાસ શેઠે રજુ કર્યો હતો જેને શ્રી મકનજી જે મહેતા તથા શ્રી લલુભાઈ કરમચંદે અનુમોદન આપ્યું હતું.

લગ્ન ક્ષેત્રની વિજ્ઞાનતા માટેનો છઠ્ઠો ઠરાવ શ્રી પરમાનંદ કુંવરજી કાપડીયાએ રજુ કર્યો હતો તેને શ્રી મોતીલાલ ચુનીલાલ તથા શ્રી પોપટલાલ રામચંદ તથા ડો. મણિલાલ બાલાભાઈએ અનુમોદન આપ્યું હતું.

સાતમો ઠરાવ પ્રમુખ સ્થાનેથી રજુ થયો હતો. આઠમો ઠરાવ શુદ્ધિ સંગઠનનો શ્રી ગુલાબચંદજી હઠ્ઠાએ રજુ કર્યો હતો જેને સમરથલાલ રતનચંદ સીંધી, ચંદ્રકાન્ત સુતરીયા, શ્રી મોતીલાલ વીરચંદ તથા શ્રી મુળચંદ આશારામ વૈરાટીએ અનુમોદન આપ્યું હતું. શાહ બાલચંદ હીરાચંદે નવમો ઠરાવ સાર્વજનિક ખાતાઓનો વ્યવસ્થિત વહીવટ પદ્ધતિસર રહે અને પરસ્પર સહકાર વધે તે રજુ કરતાં તેને શ્રી રતીલાલ બેચરદાસ, અને શ્રી ભુષાલાલ ઉકાભાઈએ તેનું સમર્થન કર્યું હતું.

ત્રીજે દિવસ તા. ૭-૫-૩૪ (જે વખત અધિવેશન મળ્યું હતું) તીર્થના પ્રસંગ અને ૧૦-૧૧-૧૨ ત્રણ ઠરાવો પ્રમુખ સ્થાનેથી રજુ થયા હતા. તે વખતે લીંબડીના દરબારશ્રી પધારતાં તેનો પરિચય કરાવતાં કાકોર સાહેબે સમયોચિત ભાષણ કર્યું હતું.

શિક્ષણ સંસ્થાઓનું સંગઠન કરવાનો તેરમો ઠરાવ પંડિતજી સુખલાલજીએ રજુ કર્યો હતો તેને શ્રી લાલચંદ કૃશ્ણલાલ મોદી, શ્રી ગણપતલાલ મોહનલાલ અને ધીરજલાલ ટાકરશી શાહે અનુમોદન આપ્યું હતું.

૨૭૦

શ્રી આત્માનંદ પ્રકાશ.

શ્રી આણંદજી કલ્યાણજીની પેઢીનું બંધારણ સંબંધ વ્યાખ્યા, પુસ્તકબાંડાર, સાહિત્ય પ્રચાર, જૈનભેડ, સ્વદેશી, સાધુ સંમેલન વગેરે દ્વારા ૧૪ થી ૨૬ સુધી પ્રમુખ સ્થાનેથી રજુ થયા હતાં. સામાજિક આરોગ્યનો ૨૭ મો દરાવ ડો. ચીમનલાલ શાહે રજુ કરતાં તેને ડો. ટી. એ. શાહ તેમજ નાનચંદ મોદીએ તેનું સમર્થન કર્યું હતું.

અઢાવીશમો દરાવ સાધુ સાધ્વીઓની ઉન્નતિમાં શ્રાવકો કેટલે અંશે સાનુકુળ થઈ શકે તે માટે માર્ગદર્શક કરનારો શ્રી મોહનલાલ દલીચંદે રજુ કરતાં તેને શ્રી મોહનલાલ ભગવાનદાસ, શ્રી સુરચંદ પી. બદામી, શેઠ અમૃતલાલ કાળીદાસે તેનું સમર્થન કર્યું હતું.

આ પ્રસંગે ડૉ. ૨૦૦૧) મણીલાલ મોહનલાલ પાદરાકરે ડૉ. ૨૦૦૧) બાણી નીર્મળ-કુમારસિંહજી સાહેબ ડૉ. ૧૦૦૧) શેઠ જીવાભાઈ કેશરીચંદે તેમજ છુટક રકમો અને એક વીંટી કોન્ફરન્સ નિભાવ ફંડ માટે બક્ષીશ મળ્યા હતા.

બાણી સાહેબ રાજ બહાદુરસિંહજી સીંધીએ કોન્ફરન્સના કાર્યથી સંતોષ બતાવી પોતાના આંગણે કલકત્તા કોન્ફરન્સને નોતરવાને અંગાળ તરફથી આમંત્રણ કર્યું હતું જેને બાણીસાહેબ નિર્મળકુમારસિંહજી તથા શેઠ નરોત્તમદાસ જેઠાભાઈ વગેરેના આગ્રહથી સહર્ષ વધાવી લેવામાં આવ્યું હતું.

ત્યારબાદ એલ ઇન્ડિયા સ્ટેન્ડીંગ કમીટીની થયેલ ચુંટણી બહેર કરી કોન્ફરન્સની બહાલી મેળવવામાં આવી. નવી ચુંટણીમાં બંધારણ મુજબ દરેક શહેરો અને પ્રાંતોના સભ્યોના નામો મંજૂર થવા સાથે રેસીડેન્ટ જનરલ સેક્રટરી તરીકે શેઠ રણજીભાઈ રાયચંદ, શેઠ અમૃતલાલ કાળીદાસ, બાણી બહાદુરસિંહજી સીંધી (અંગલ, બીહાર, યુ. પી.) શ્રી મકનજી જે. મહેતા (ગુજરાત-કાઠિયાવાડ) શ્રી ગુલાબચંદજી ઢઢા (રાજપુતાના, માલવા, સેન્ટ્રલ ઇન્ડિયા, પંજાબ) ની સર્વાનુમતે ચુંટણી કરવામાં આવી.

સ્ત્રીઓના વારસાહકનો ૨૯ મો દરાવ તા. ૭ મી રાત્રે ચોથી બેઠકમાં શ્રી મહાસુખભાઈ ચુનીલાલે રજુ કરતાં તેને શ્રીમતી લીલાવતી દેવીદાસ કાનજી, શ્રીમતી તારા બહેન દેશાઈ અને શ્રીમતી ગુલાબ બેન મકનજી અને શ્રી નાગકુમાર મકાતી વડીલે તેનું સમર્થન કર્યું હતું.

યતિ વર્ગની પ્રગતિ માટે ત્રીશમો દરાવ રાખવામાં આવ્યો હતો, સમાજ ઉન્નતિના કાર્યોમાં તેમનો ફાળો મેળવવા માટે શ્રી મોહનલાલ દલીચંદ દેશાઈએ દરખાસ્ત કરી હતી અને શ્રી ગુલાબચંદજી ઢઢાએ તેને અનુમોદન આપવા પછી પસાર કરવામાં આવ્યો હતો.

અગત્યનો છતાં ૩૧ મો (છેલ્લો) દરાવ સ્ત્રી કેળવણીનો શ્રી તારાબાઈ દેશાઈએ રજુ કરતાં તેને શ્રી લીલાવતી દેવીદાસે, ગુલાબ બહેન મકનજીએ, શ્રી રાણાબાઈ બહેને, શ્રી પુલચંદ હરીચંદ દેશીએ તેને અનુમોદન આપ્યું હતું.

ત્યારબાદ પ્રમુખશ્રી, કાર્યવાહક મંડળ, ડેલીગેટો, સભ્યો, વર્તમાનપત્રો, વોલંટીયરો વગેરે સૌને ઉપકાર, ધન્યવાદ, અભિનંદનની આપ લે થયા બાદ જ્યનાદ વચ્ચે કોન્ફરન્સના કાર્યોની પૂર્ણીકૃતિ બહેર કરવામાં આવી હતી.

ત્યારબાદ બાણીસાહેબ નિર્મળકુમારસિંહજીને મુખ્ય બેન સ્વચંસેવક મંડળ તરફથી તા. ૮-૫-૩૪ ના રોજ તથા શ્રીમાન રણજીભાઈ રાયચંદ ઝવેરીને શ્રી સુરત પોરવાડ બેન સુધારક મંડળ તરફથી તથા ડો. ડટ્ટર અમીચંદ શાહ અને બાણી સાહેબને શ્રી મહાવીર વિદ્યાલય તરફથી અભિનંદનના મેળાવડા થયા હતા.

આ સભાની વર્તમાન સ્થિતિ.

૨૭૧

આ સભાની વર્તમાન સ્થિતિ.

ગયા બે વર્ષમાં સભાએ શું પ્રગતિ કરી તેની ટુંક નોંધ આ નીચે આપીએ છીએ. આ રીતે સભાની કાર્યવાહીનું સંક્ષિપ્ત વર્ણન આપવાથી આ સભાના દરેક સભાસદ બંધુઓ, સભા ઉપર પ્રેમ ધરાવનાર ભાઈઓ અને હિતેચ્છુઓ વગેરેને જાણ થતાં હવે પછીના માટે સભાની ઉન્નતિ માટે કંઈ સલાહ-સૂચના કે વિચાર તેઓશ્રી જણાવી શકે તેવા હેતુથી જ આવી રીતે ટુંક નોંધ અપાય છે.

આ સભાને સ્થાપન થયાં આજે આડત્રીસ વર્ષ થયાં છે. નિમિત્ત ગુરુભક્તિ આત્મિક કલ્યાણ અને ધાર્મિક સેવા જ છે. તેના ચાલતા ઉદ્દેશ પ્રમાણે સભા કાર્ય કર્યે જાય છે.

કુલ સભાસદો—

૧ આ સભાના ચાર વર્ગમાં થઈ ૩) પેદ્રન સાહેબો, (૧૧૧) પહેલા વર્ગના લાઘક મેમ્બરો, ૨૧૯ બીજા વર્ગના લાઘક મેમ્બરો, ૧૨) ત્રીજા વર્ગના લાઘક મેમ્બરો, ૩૬) પહેલા વર્ગના વાર્ષિક મેમ્બરો અને ૯) બીજા વર્ગના વાર્ષિક મેમ્બરો મળી ૩૯૦) કુલ સભાસદો હતા. ગયા બે વર્ષમાં કેટલાકનો વધારો, થયો, કેટલાક સ્વર્ગવાસ પામ્યા, કેટલાક કમી થયા જેથી ગઈ સાલની આખર સુધી ૩૮૩) છે. તેમાં બે પેદ્રન સાહેબો, (૧૦૮) પહેલા વર્ગના લાઘક મેમ્બરો, ૨૨૬) બીજા વર્ગના લાઘક મેમ્બરો, ૧૨) ત્રીજા વર્ગના લાઘક મેમ્બરો, ૨૭) પહેલા વર્ગના વાર્ષિક મેમ્બરો અને ૮ બીજા વર્ગના વાર્ષિક મેમ્બરો ભાવનગર અને બહારગામના મળીને છે. નવા સભાસદો થાય તેના નામો આત્માનંદ પ્રકાશમાં તરત જ પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવે છે. આ સભામાં જે જે લાઘક મેમ્બરોની જે જે શી (લવાજમ) છે તે જ લખને તે જ વર્ગમાં દાખલ કરવામાં આવે છે, અને લાઘક મેમ્બરોને ભેટના પુષ્કળ સારાં સારાં ગ્રંથોનો લાભ અત્યાર સુધી કાંઈ પણ બદલો લીધા સિવાય ધારા પ્રમાણે પુષ્કળ અપાયો છે—અપાય છે તે તો અમારા માનવંતા સભાસદોને સુવિદિત છે. ત્રીજા વર્ગના લાઘક મેમ્બર અને બીજા વર્ગના વાર્ષિક મેમ્બરોનો વર્ગ કેટલાક વખતથી કમી થયેલ છે.

લાઘચેરી ફી-વાંચનાલય—

આ વાંચનાલયમાં સાત વર્ગો છે. શુભારે આઠ હજાર ધાર્મિક, નૈતિક, નોવેલ, સંસ્કૃત, ઇંગ્રેજી અને ધાર્મિક આગમો મળી ગ્રંથો છે. લખેલી પ્રતોનો ભંડાર જે (૧૫૦૦) ની સંખ્યામાં છે તે જુદો છે, તથા ૫૬ ન્યુસપેપરો ડેઈલી, વિકલી, માસિક વગેરે વગેરે સારા સારા આવે છે. જૈન અને જૈનેતર ભાઈઓ સારા પ્રમાણમાં લાભ લે છે. કક્ષાવારી પ્રમાણે વાંચકોની સુગમતા ખાતર તમામ યુકેનું લીસ્ટ છપાવેલ છે. લાઘચેરીની સુવ્યવસ્થા

૨૭૨

શ્રી આત્માનંદ પ્રકાશ.

માટે યુરોપીય વિદ્વાનો મીસ કોંઝે, શુધીજ સાહેબ અને શ્રી ગાયકવાડ સરકારના સેન્ટ્રલ લાઇબ્રેરીના ક્યુરેટર સાહેબ મોતીલાલ અમીન વગેરે તેમજ અનેક સંસ્થા અને જાહેર પુસ્થાલો ઉંચાં અભિપ્રાય આપેલ છે. આ શહેરમાં તેવી લાઇબ્રેરી ખીલ નથી.

સં. ૧૯૮૭ ના આસો વદ ૩૦ સુધીમાં સાત વર્ગોમાં કુલ પુસ્તકો ૭૭૯૪) રૂ. ૧૨૮૨૬-૧-૦ ના હતા, જેમાં ગૃહ સાલની આખર સુધીમાં રૂ. ૫૧૮-૮-૦ ના પુસ્તકો ૩૦૩ નો વધારો થતાં કુલ પુસ્તકો ૮૧૩૮ રૂ. ૧૩૩૪૪-૧૦-૦ ના થયાં છે.

જ્ઞાનોદ્ધાર ખાતું-સાહિત્ય પ્રકાશન ખાતું:-

ચાર પ્રકારે સાહિત્યવૃદ્ધિ-પુસ્તક પ્રકાશન ખાતું સભા કરે છે. (૧) સંસ્કૃત-માગધી ગ્રંથો (૨) ગુજરાતી ભાષાના ગ્રંથો, (૩) પ્રવર્તક શ્રી કાન્તિવિજયજી ઐતિહાસિક ગ્રંથમાળા (૪) શ્રી સીરીઝ ખાતું, (અને સાધુ-સાધ્વી મહારાજ તથા જ્ઞાનભંડારને ખાસ ભેટ માટેનું.)

સભા તરફથી પ્રકટ થતા ગ્રંથો (સહાય મળી હોય તો) સંસ્કૃત-માગધી અડધી કિંમતે, ગુજરાતી ગ્રંથો સુદૃઢ કિંમતે, સીરીઝના ગ્રંથો ધારા પ્રમાણેની કિંમતે મંગાવનારને અપાય છે. સંસ્કૃતના ખપી લાઇફ મેમ્બરો અને પેટ્રન સાહેબો મંગાવે તેને અને ગુજરાતી ભાષાના તથા સીરીઝના ગ્રંથો ધારા-ધોરણ પ્રમાણે બધા લાઇફ મેમ્બરોને ભેટ અપવામાં આવે છે. અત્યાર સુધીમાં શુમારે દોઢસો ગ્રંથો લાઇફ મેમ્બરોને ભેટ અપાયા છે.

ઉપર બતાવેલા ચારે પ્રકારના ગ્રંથો મળી અત્યારસુધીમાં રૂ. ૧૮૮૪૭) ના ગ્રંથો, સાધુ સાધ્વી મહારાજ તેમજ અન્ય સંસ્થાઓ, જ્ઞાનભંડારો વગેરેને ભેટ અપાયેલા છે. લાઇફ મેમ્બરોને અત્યાર સુધીમાં અપાયેલ ગ્રંથોની થતી મોટી રકમ તો જુદી છે. અમારા ધારવા પ્રમાણે હિંદુસ્તાનની કોઇ પણ જાન સંસ્થાએ આટલો મોટો પ્રચાર અને ભેટનું કાર્ય કરેલ નથી. તે થવાનું કારણ ગુરૂકૃપા છે.

સં. ૧૯૮૮ ની આખર સાલ સુધી સંસ્કૃત-માગધી ૮૧, ગુજરાતી ૬૪ તથા ઐતિહાસિક ૭ મળી કુલ ૧૫૨) ગ્રંથો આ સભા તરફથી પ્રકટ થઈ ગયા છે. આ કાર્ય સતત ચાલ્યા કરે છે. સીરીઝનું કાર્ય સભાએ હાથ ધરતાં રૂ. એક હજાર આપનાર બંધુના નામથી ઉત્તરોત્તર ગ્રંથ પ્રકટ થતાં હોવાથી, જ્ઞાનોદ્ધાર સાથે આત્મકલ્યાણ પણ થતું હોવાથી તે રીતની રકમો અત્યાર સુધીમાં તેર ગ્રહસ્થ તરફથી મળી છે અને આવો લાભ દર વર્ષે નવા જાન બંધુઓ સાહિત્ય પ્રકાશન માટે સભાને તેવી રકમ આપી લાભ લેવા ઉત્સુક અને છે. અનેક ગ્રંથો સીરીઝ તરીકે પ્રગટ થયેલા છે. સભાને મળતી મદદથી અનેક ઉત્તમોત્તમ ગ્રંથો પ્રસિદ્ધ થતાં હોવાથી અનેક ગ્રહસ્થો તરફથી તે લાભ સભાને મળે છે અને સાહિત્ય વૃદ્ધિ થાય છે. અને થોડા વખતમાં સરતુ જાન સાહિત્ય અને બહોળો પ્રચાર અર્થ કિંમતે સભા કરી શકશે તે નિઃસંદેહ વાત છે.

કેળવણીને ઉત્તેજન:-દરેક વર્ષે રૂ. ૨૭૫) રોકાવરશીપ તરીકે, રૂ. ૧૨૫) શ્રી ઉજ્જવળા જાન કન્યાશાળાને મદદના મળી શુમારે ચારસોંહ રૂપિયા અપાય છે. અનુકૂળતાએ વિશેષ અપવા સભાની શુભ આકાંક્ષા છે.

આ સભાની વર્તમાન સ્થિતિ.

૨૭૩

આત્માનંદ પ્રકાશ—આજે એકત્રીશ વર્ષથી પ્રકટ કરવામાં આવે છે. ઉત્તમ લેખો, પુસ્તકોની સમાલોચના, વર્તમાન સમાચારો અને કોષપણ માસિક દરેક વખતે જે અત્યાર સુધી નથી આપી શકતું તેવા, સારા સાગ અનેકવિધ સાહિત્યના ઉત્તમ મોટા ગ્રંથો વધારે ખર્ચ કરી માસિકની આવક કે કમાણીની દરકાર નહિ રાખી ગ્રાહકોને દર વર્ષે ભેટ અપાય છે, જેથી આત્માનંદ પ્રકાશના ગ્રાહકોની પણ દિવસાનુદિવસ વૃદ્ધિ થતી જાય છે.

સ્મારક ફંડો—આ સભા હસ્તક શ્રીયુત મૂળચંદ નથુભાઈ કેળવણી ઉત્તેજન સ્મારક ફંડ, તેમજ બાળ પ્રતાપચંદળ ગુલાબચંદળ રોકાણરશીપ ફંડ, તથા કેળવણી મદદ ફંડ અને શ્રીયુત ખોદીદાસ ધરમચંદ નિરાશ્રીત મદદ ફંડ ચાલે છે, જેમાં તેના ઉદ્દેશ પ્રમાણે તે તે ખાતામાં સહાયો અપાય છે.

શ્રી ઉજ્જવળાઈ જૈન કન્યાશાળા—નો વહીવટ આ સભાને તેની કમીટી તરફથી સુપ્રત થયેલ હોવાથી તેનો વહીવટ મદદ આપવા સાથે કરે છે.

જ્યંતીઓ—પ્રાતઃસ્મરણીય ગુરુરાજ શ્રી વિજયનાનંદસૂરીશ્વરની જેઠ શુદ્ધ ૮ ના રોજ શ્રી સિદ્ધાચલજી ઉપર જઈ, તથા પૂજ્યપાદ ગુરુવર્ય શ્રી મૂળચંદળ મહારાજની માગશર વદિ ૬ શાંતમૂર્તિ શ્રી વિજયકમળસુરિજીની આસો શુદ્ધ ૧૦ ના રોજ આ શહેરમાં દેવગુરુ-ભક્તિ-પૂજન-સ્વામીવાત્સલ્ય વગેરેથી દર વર્ષે સભા તરફથી ઉજવાય છે.

સભાની વર્ષગાંઠ—સાડત્રીશ વર્ષથી સભાના મકાનમાં દેવગુરુભક્તિ-પૂજન ભણાવવા સ્વામીવાત્સલ્ય કરવા સાથે ઉજવવામાં આવે છે.

આનંદ મેલાપ—દર બેસતે વર્ષે જ્ઞાનપૂજન સાથે દુધપાટી શેઠ ગુલાબચંદભાઈ આણંદજીએ તે ખાતે આપેલ રકમના વ્યાજમાંથી સભાસદોને આપવામાં આવે છે.

જ્ઞાનભક્તિ—દર વર્ષે જ્ઞાનપંચમીને દિવસે જ્ઞાન પધરાવી ભક્તિ કરવામાં આવે છે.

ઉપરોક્ત હકીકત તથા સાથેની સભાની વહીવટ તથા સરવૈયા સંબંધી હકીકત વહીવટી ચોપડામાંથી જોવા માટે ખુલ્લી છે. દરેક સભાસદોએ સભાએ આવી જોવાનો લાભ લેવો. મુનિરાજશ્રી ભક્તિવિજયજી મહારાજ શાસ્ત્રસંગ્રહ—અત્રેના શ્રી સંઘ તરફથી મુનિ સંમેલનનું નક્કી કરવા આ સભાના મે. પ્રમુખ સાહેબ, સેક્રેટરીઓ અને આગેવાન સભ્યો પાટણ ગયેલા ત્યારે પ્રવર્તક શ્રી કાંતિવિજયજી મહારાજશ્રીની હાજરીમાં પૂજ્યપાદ આચાર્યશ્રી વિજયવલ્લભસૂરીશ્વરજી મહારાજશ્રીએ જણાવ્યું કે મુનિરાજશ્રી ભક્તિવિજયજી શાસ્ત્રસંગ્રહની હસ્તલિખિત પ્રતોનો ભંડાર જે ત્યાં સભામાં તમોને સુપ્રત થયેલ છે તેની યોગ્ય વ્યવસ્થા અને ભક્તિ કરશો. આચાર્ય મહારાજના ફરમાન મુજબ સભા યોગ્ય વ્યવસ્થા કરે છે.

૨૭૪

શ્રી આરમાનંદ પ્રકાશ.

શ્રી સભાનું વહીવટી ખાતું.

(સં. ૧૯૮૮ ની સાલનો હિસાબ.)

૧ શ્રી સભાનિભાવ ફંડ ખાતું.

જ

૫૦૧) બાકી દેવા.

૫૫૦) લાઇફ મેમ્બરો સ્વર્ગવાસ પામતાં
આવેલ લવાજમોનો હવાલો.

૨૨૧ વ્યાજ.

૧૦૭૩૧

ઉ

૫૭૨૧ અર્ચમાં પડતો તુટનો હવાલો.

૫૦૧) બાકી દેવા.

૧૦૭૩૧

૨ સભાસદોની ફી ખાતું.

જ

૨૧૩) બાકી દેવા.

૧૩૨૧ વાર્ષિક મેમ્બર ફીના.

૧૦૭૧ લાઇફ મેમ્બર ફીના વ્યાજના.

૧૪૧૬૧

ઉ

૨૫) લાઇફ મેમ્બર થતા વસુલ થયેલી ફી મંજર
આપી.૩૮૫૧૧ લાઇફ મેમ્બરોને ભેટના પુસ્તકો
મોકલ્યા.૩૪૧૧ મેમ્બરોને માસિક ભેટ મોકલ્યા તે
અર્ચનો હવાલો.

૩૭૩૧૦૧ અર્ચ ખાતાનો હવાલો.

૩૬) પરચુરણ અર્ચ.

૧૧૬૧૧૧

૨૫૫) ના બાકી દેવા.

૧૪૧૬૧

૩ પહેલા વર્ગના લાઇફ મેમ્બર ફી ખાતું.

જ

૧૧૧૦૦) બાકી દેવા.

૨૦૧) નવા મેમ્બર બેની ફીના.

૧૧૩૦૧

ઉ

૫૦૦) મેમ્બર પાંચ સ્વર્ગવાસ પામતાં સભા
નિભાવફંડ ખાતે હવાલો.

૧૦૮૦૧) બાકી દેવા.

૧૧૩૦૧

આ સભાની વર્તમાન સ્થિતિ.

૨૭૫

૪ બીજા વર્ગના લાઇફ મેમ્બર ફી ખાતું.

જ

૧૦૯૫૧) બાકી દેવા.

૨૦૨) નવા મેમ્બર ચારની ફીના.

૧૧૧૫૩)

ઉ

૫૦) મેમ્બર એક સ્વર્ગવાસ પામતાં સભા
નિભાવફંડ ખાતે હવાલો.

૧૧૧૦૩) બાકી દેવા.

૧૧૧૫૩)

૫ ત્રીજા વર્ગના લાઇફ મેમ્બર ફી ખાતું.

જ

૩૦૦) બાકી દેવા.

ઉ

૬ શ્રી આત્માનંદ ભવન (મકાન) ખાતું.

જ

ઉ

૧૯૮૨૪૧ બાકી લેણા.

૬૨૧૧ વીમો.

૫૩૧૧ રીપેરીંગ.

૧૭૪૧ વ્યાજ (બાર માસના ભાડાના બાદ
જતાં) તુરો.

૨૦૧૧૪૧૧૧

૭ શ્રી સાધારણ ખર્ચ ખાતું.

જ

૩૯૦૧૧ બાકી દેવા.

૧૩૫)૧૧૧ પુસ્તકો વેચાણમાંથી હાંસલ ફી.

૮) જુના સામાનના વેચાણના.

૫૩૩૧૧૧૧

ઉ

૨૪૦૧૧૧૧ પરચુરણ ખર્ચ.

૨૯૩)૧૧ બાકી દેવા.

૫૩૩૧૧૧૧

૮ શ્રી સિદ્ધાચળજી ઉપર શ્રીમદ્ વિજયનંદસૂરીશ્વરજી મહારાજની દેરી
રીપેર તથા જયંતી (સાધારણ ખાતું.)

જ

૧૩૫૧) બાકી દેવા.

૧૩૫૧)

ઉ

૮૧૧ જોડીનો પગાર.

૩૧૧૧૧ રીપેરીંગ ખર્ચ.

૧૩૧૦૧૧૧ બાકી દેવા.

૧૩૫૧)

૨૭૬

શ્રી આત્માનંદ પ્રકાશ.

૯ શ્રી મૂળચંદલાઈ સ્મારક ફંડ ખાતું.

જ

૫૨૭) બાકી દેવા રૂ. ૧૦૦૦) ના બોન્ડ
ટ્રસ્ટીઓના નામે છે તે ઉપરાંત.
૭૩) વ્યાજ.

ઉ

૬૮૧ સ્કોલરશીપ.
૫૩૨) બાકી દેવા.

૬૦૦

૬૦૦

૧૦ શ્રી બોડીદાસભાઈ સ્મારક ફંડ ખાતું.

જ

૪૫) બાકી દેવા રૂ. ૧૦૦૦) ના બોન્ડ ટ્રસ્ટી-
ઓના નામે છે તે ઉપરાંત.
૫૪) વ્યાજ.

ઉ

૯૯)

૧૧ શ્રી જ્ઞાન ખાતું.

જ

૭૧૧૦ બેસતા વર્ષના જ્ઞાનપૂજનના.
૩૭૧ પરચુરણ કસર વગેરે.
૩૯૧૧૧ ના પુસ્તકો વેચાણમાંથી રૂ. હાંસલ.
૭૪૭) વ્યાજનો વધારો.

૧૧૮૪)ના

૨૬૩૧૧૧ના બાકી લેણા.

૩૮૧૫૧૧ના

ઉ

૨૪૮૯૧૧ના બાકી લેણા.

૧૧૨૧ વીમો.

૫૧) વખારભાડું.

૧૫૫) માસિક વર્તમાન પેપર લાઇબ્રેરી માટે.

૨૭૧૧૧૧ના લાઇબ્રેરીના પુસ્તકો ખરીદ કર્યાં.

૧૦૩)ના પુસ્તકોમાં કમીશન આપ્યું.

૩૪૬)ના આત્માનંદ પ્રકાશ પુ. ૨૯ ની ખોટ.

૧૨૫) ઉજ્જવળાઈ કન્યાશાળાને મદદ.

૮૭૧ના પેકીંગ પરચુરણ ખર્ચ.

૭૪)ના પુસ્તકો ભેટ આપ્યા (સંસ્કૃત તથા સીરીઝના ગ્રંથ ઉપરાંત).

૩૮૧૫૧૧ના

૧૨ આત્માનંદ પ્રકાશ પુ. ૨૯ નું ખાતું.

જ

૫૩૫૧૧ લવાજમ.
૩૪૧૧૧ મેમ્બર ફી ખાતેથી.
૩૪૬)ના જ્ઞાન ખાતેથી ખોટના.

૧૨૨૩)ના

ઉ

૮૬૮૧૧ છપાઈ, આઈડીંગ, કાગળ વિગેરે.

૨૦૬)ના પોસ્ટ ખર્ચ.

૭૦૧૧૧ વી. પી. કાર્ડ વી. પરચુરણ ખર્ચ.

૭૮) ભેટની શુકના.

૧૨૨૩)ના

આ સભાની વર્તમાન સ્થિતિ.

૨૭૭

શ્રી સભાનું વહીવટી ખાતું.

(સં. ૧૯૮૯ ની સાલનો હિસાબ.)

૧ શ્રી સભાનિભાવ ફંડ ખાતું.

જ

૫૦૧) બાકી દેવા.

૨૨૥ બ્યાજ.

૧૦૪) લાઇફમેમ્બર સ્વર્ગવાસ પામતાં આવેલ
હવાજમનો હવાલો.૧૦૦૦) પેટ્રન બે સ્વર્ગવાસ પામતાં આવેલ
હવાજમનો હવાલો.૧૬૨૭૫

ઉ

૪૨૬૥૫ ખર્ચમાં તુટતો હવાલો.

૧૨૦૧) બાકી દેવા.

૧૬૨૭૫

૨ સભાસદોની ફી ખાતું.

જ

૨૫૫) જા બાકી દેવા.

૧૧૫) વાર્ષિક મેમ્બર ફીના.

૧૧૦૮૥ લાઇફ મેમ્બર ફીના બ્યાજના.

૧૪૭૮૫૫

ઉ

૩૩૬૥૫ મેમ્બરોને માસિક ભેટ મોકલ્યા
તેના ખર્ચનો હવાલો.

૬૦૬) ખર્ચખાતાનો હવાલો.

૫૩૨૫૫૫ બાકી દેવા.

૧૪૭૮૫૫

૩ પહેલા વર્ગના લાઇફ મેમ્બર ખાતું.

જ

૧૦૮૦૧) બાકી દેવા.

૧૦૮૦૧)

ઉ

૪ બીજા વર્ગના લાઇફ મેમ્બર ખાતું.

જ

૧૧૧૦૩) બાકી દેવા.

૩૦૨) નવા મેમ્બરોની ફીના.

૧૧૪૦૫)

ઉ

૧૦૪) મેમ્બરો સ્વર્ગવાસ પામતાં સભા નિભા-
વફંડ ખાતે હવાલો.

૧૧૩૦૧) બાકી દેવા.

૧૧૪૦૫)

૨૭૮

શ્રી આત્માનંદ પ્રકાશ.

૫ ત્રીજા વર્ગના લાઇફ મેમ્બર ખાતું.

જ

ઉ

૩૦૦) બાકી દેવા.

૩૦૦)

૬ શ્રી આત્માનંદ ભવન (મકાન) ખાતું.

જ

ઉ

૨૦૧૧૪૧૧૧૧ બાકી લેણા.

૬૨૧ વીમો.

૩૮૧૧૧૧૧૧ રીપેરીંગ ખર્ચ.

૧૭૮) બ્યાજ (બાર માસના ભાડાના બાદ જતાં) પુટે.

૨૦૩૯૪૧૧૧

૭ શ્રી સાધારણ ખર્ચ ખાતું.

જ

ઉ

૨૯૩) ના બાકી દેવા.

૩૭૦૧ પુસ્તક વેચાણમાંથી જે હાંસલ.

૫) પરચુરણ.

૩૩૫૧૧૧

૬૨૧ સ્ટેશનરી ખર્ચ.

૨૯૧ ફરનીચર રીપેરીંગ ખર્ચ.

૨૪૩૧૧૧ બાકી દેવા.

૩૩૫૧૧૧

૮ સિદ્ધાચલળ ઉપર શ્રીમદ્ વિજયાનંદસૂરીશ્વરળ મહારાજની દેરી રીપેર તથા જયંતી (સાધારણ) ખાતું.

જ

ઉ

૧૩૧૦૧૧ બાકી દેવા.

૧૩૧૦૧૧

૬) ગોઠીનો પગાર.

૧૩૦૪૧૧ બાકી દેવા.

૧૩૧૦૧૧

આ સભાની વર્તમાન સ્થિતિ.

૨૭૯

૯ શ્રી મૂળચંદ્રભાઈ સ્મારક ફંડ ખાતું.

જ

૫૩૨) બાકી દેવા રૂ. ૧૦૦૦) ના બોન્ડ
ટ્રસ્ટીઓના નામે છે તે ઉપરાંત.
૭૩૧૮ વ્યાજ.

૬૦૫૧૮

ઉ

૧૦૪૧૧ સ્ટોકોલરશીપના.
૫૦૦૧૧૮ બાકી દેવા.

૬૦૫૧૮

૧૦ શ્રી ખોડીદાસભાઈ સ્મારક ફંડ ખાતું.

જ

૬૬) બાકી દેવા રૂ. ૧૦૦૦) ના બોન્ડ
ટ્રસ્ટીઓના નામે છે તે ઉપરાંત.
૫૩૧૮ વ્યાજ.

૧૫૩૧૧

ઉ

૫૦) સં. ૧૯૮૮ ના પર્યુષણમાં અર્ચનાં.
૧૦૩૧૧ બાકી દેવા.

૧૫૩૧૧

૧૧ શ્રી જ્ઞાન ખાતું.

જ

૬૧૧ ખેસતા વર્ષે જ્ઞાનપૂજનનાં.
૪૧ જ્ઞાન પંચમીના
૪૧૧૧ પરચુરણ કસર વિ. ના.
૧૦૪)૧૧૧ શ્રી પુસ્તક વેચાણમાંથી હાંસલ.
૨૦૬) કમીશનના હીસાબ થતા.
૬૩૭) વ્યાજનો વધારો.

૬૬૫૧૧

૩૧૨૩૧૧૧૧ બાકી લેણા.

૪૦૮૮૦૧૧

ઉ

૨૬૩૧૧૧૧૧૧ બાકી લેણા.
૧૧૨૧૧ વીમાનો અર્થ.
૩૬) વખાનવાડું.
૧૭૫૧૧૧ માસિક, વર્તમાનપેપર લાઇબ્રેરી
ખાતે.
૧૮૬૧૧૧ લાઇબ્રેરીના પુસ્તકો ખરીદ કર્યાં.
૪૧૫૧૧૧ આત્માનંદ પ્રકાશ પુ. ૩૦ ની
ખોટના.
૧૨૫) ઉજમબાઈ કન્યાશાળાને મદદ.
૪૫૧૧૧૧૧ પેકીંગ તથા પરચુરણ અર્થ.
૨૬૨) ના પુસ્તકો ભેટ આપ્યા.
૫૩૧૧૧ કમીશન સીરીઝમાં.
૧૫) સચીપત્રની છપાઇ.

૪૦૮૮૦૧૧

૨૮૦

શ્રી આત્માનંદ પ્રકાશ.

૧૨ શ્રી આત્માનંદ પ્રકાશ પુ. ૩૦ નું આતું.

જ

૫૩૧૧ લવાજમ.

૩૩૬૧૧ મેમ્બર ફી ખાતેથી.

૪૧૫૧૧ ખોટના જ્ઞાનખાતેથી.

૨૫) જાહેર ખર્ચના ઉપજ્યા.

૧૩૧૧૧૧

ઉ

૬૨૬)ના છપાઇ, આઇડોગ કાગળ વિ. ના.

૧૬૬૧૧૧૧ પોસ્ટખર્ચ.

૧૦૭૧૧ ભેટની શુકના.

૭૮૧૧૧ વી. પી. પોસ્ટ ખર્ચના.

૧૩૧૧૧૧

સંવત ૧૯૮૯ ના આસો વદ ૦)) સુધીનું સરવૈયું.

જ

૧૨૭૬૫)ના શ્રી જ્ઞાનખાતે પુસ્તકો આપત.

૧૪૦૮૪૧૧૧ સીરીઝ ખાતે.

૭૭૨)ના પરચુરણ દેવું.

૨૯૯૩૬૧૧૧૧ સાધારણ મેમ્બર ફી મકાન ફંડ વિં.

૫૫૭૬૧૧૧૧ જયંતી ફંડ ખાતે.

૩૪૫૦૧૧૧૧ ફળવણી વિ સહાયક ફંડ ખાતા.

૫૩૭૨૧૧૧૧ શરાફી ખાતા.

૧૭૪) લાઇબ્રેરીના ડીપોઝીટના.

૧૪૩) ઉબળેક દેવું.

૨૪૩૧૧૧૧ શ્રી સાધારણ ખાતે.

૭૨૫૨૧૧૧૧

ઉ

૩૧૨૩૧૧૧ શ્રી જ્ઞાન સંબંધી ખાતાના.

૮૪૬૮૧૧૧ શ્રી પુસ્તક વેચાણ ખાતે.

૬૪૬૮) સીરીઝના પુસ્તકો ખાતે.

૨૭૮૧૧૧૧૧ આત્માનંદ પુ. ૩૧ ખાતે.

૨૮૧૬૧૧૧૧ શ્રી પરચુરણ ખાતે.

૨૦૮૩૬૧૧૧ શ્રી આત્માનંદ લવન વિ. ખાતે.

૨૮૫૨૭૧૧૧૧ શ્રી શરાફી ખાતે.

૧૩૭૪૧૧૧૧ પેટ્રન, લાઇફ મેમ્બર ફી ખાતે

૧૬૩) મેમ્બર ફી લેણી.

૩૯૩૧૧૧૧૧ શ્રી ઉબળેક ખાતાઓ.

૬૧૧૧૧ શ્રી પુરાંત જણશે.

૭૨૫૨૧૧૧૧

મુખ્યને આંગણે મળેલ પરીષદો.

કોન્ફરન્સના અધિવેશન ઉપરાંત શ્રી યુવક પરિષદ મુખ્યના આંગણે મળી હતી. આજના યુવકોને પોતાના જ સંબંધીઓ, બંધુઓ અને સમાજ સાથે નિરંતર કામ લેવાનું જે સેવા કરવાની છે ખડેપગે ઉભા રહેવાનું છે, જેથી તેઓએ ઉમ્ર આકળા ન થતાં, સહન કરવાની, ભોગ આપવાની સમાજ હિત માટે ધગશ ટકાવી રાખવા માટે અનેક પ્રસંગોએ સહનશીલપણું આજીવતા, અને શાંતિ કેળવવી પડશે. ગુરૂમંદિરો બનાવવાના વધતા જતા પ્રયત્ન માટે આ યુવક પરિષદે પોતાનો સ્વતંત્ર વિચાર રજુ કર્યા છે મુનિઓના પુસ્તકે પરિચ્છ વિષે, રાષ્ટ્રધાતક પ્રવૃત્તિમાં સાથ નહિ આપવો તેમ આ પરિષદે ઠરાવેલ છે. આ પરિષદની સ્વાગત કમીટીના પ્રમુખ વકીલ કકલભાઈ ભુદરભાઈ હતા અને પરિષદના પ્રમુખ સુરત નિવાસી ડો. અમીચંદ હગનલાલ શાહ હતા.

કોન્ફરન્સના અધિવેશન પછી જૈન મહિલા પરિષદ મળી હતી. સ્વાગત કમીટીના પ્રમુખ શુભાબજહેન મકનજી મહેતા હતા અને પરિષદના પ્રમુખ મંગળા બહેન મોતીલાલ હતા. સ્ત્રી ઉન્નતિ માટેના આ પરિષદમાં બહેનોએ કેટલાક ઠરાવો સમયાનુસાર કર્યા હતા.

ભાઈ અચરતલાલ જગજીવનદાસનો સ્વર્ગવાસ.

રાધનપુર નિવાસી અને હાલમાં અત્રે રહેતાં ભાઈ અચરતલાલ શુભારે ચાલીશ વર્ષની વયે થોડા વખતની બિમારી ભોગવી ચૈત્ર શુદ્ધ ૧૪ ના રોજ પાલીતાણામાં પંચતવ પામ્યા છે. તેઓ ધર્મિષ્ઠ અને મીલનસાર હતા, દશ વર્ષ પહેલાં તેઓ આ સભામાં મુખ્ય કારકુન તરીકે નોકરી કરતા હતા કે જ્યાંથી સાહિત્ય પ્રકટ કરવાના કાર્યનો અનુભવ મેળવી પોતે સ્વતંત્રપણે જૈન સસ્તુસાહિત્ય પ્રકટકર્તા હતા. તેઓ આ સભાના બાઈક મેમ્બર હતા. સભાને તેવા એક સભ્યની ખોટ પડી છે. એમના આત્માને શાંતિ પ્રાપ્ત થાઓ તેમ ઇચ્છીએ છીએ.

શેઠ અનુપચંદ ગોવિંદજીનો સ્વર્ગવાસ.

ભાઈ અનુપચંદ ૪૫ વરસની બરથુવાન વયે લાંબા વખતની બિમારી ભોગવી ચાલતા માસની શુદ્ધ ૭ સ્વીવારના રોજ પંચતવ પામ્યા છે. તેઓ ખાનદાન બાણજી શેઠના કુટુંબના નખીર હતા. પિતાની હૈયાતી પછી પોતાના ચાલતા વેપારમાં તેમજ આર્થિક બાબતમાં સારી વૃદ્ધિ કરી હતી. સ્વભાવે શાંત, મિલનસાર, ધર્મશ્રદ્ધાળુ હતા. છેલ્લા વખતમાં પોતાની સ્વોપાર્જીત મીઠકતનો આત્મકલ્યાણના માર્ગે સારો સદ્વ્યય કર્યો છે. તેઓ આ સભાના ઘણા વર્ષોથી સભાસદ હતા; તેમના સ્વર્ગવાસથી એક સારા સભ્યની ખોટ પડી છે અને સભા તે માટે અત્યંત દિલગીરી જાહેર કરે છે. તેઓના આત્માને અખંડ શાંતિ પ્રાપ્ત થાઓ એમ પરમાત્માની પ્રાર્થના કરીએ છીએ.

Key No. B. 431

શ્રી આત્માનંદ પ્રકાશ.

દર માસની પૂર્ણિમાએ પ્રગટ થતું માસિક પત્ર.

પુ. ૩૧ મું. વીર સં. ૨૪૬૦. વૈશાખ. આત્મ સં. ૩૮. અંક ૧૦ મો.

સુ મ ન.

હિંમત એ પહેલામાં પહેલો સફળુ છે. જીવનના તમામ સફળુ હિંમત વિના પલાયન કરી જાય છે. હિંમત છે તો સઘળું છે; હિંમત નથી તો કશું નથી. હિંમત એટલે અભય. ભય ભેદથી પેદા થાય છે અને ભેદવાળા વાતાવરણમાં માણસની સ્વયંસ્ફુર્તિ ને સ્વતંત્રતા ટકી શકતાં નથી. જ્યાં એ બે નથી ત્યાં કશું ચે સર્જન સંભવિત નથી. સફળુ એ પણ એક ઉમદા સર્જન જ છે ને? સફળુ એટલે જીવનકળા અને એ ભયને લીધે-હિંમતને અભાવે નીપજતા ભેદખેદવાળા વાતાવરણમાં ખીલી શકતાં નથી. Courage is the Prime Virtue. દૈવી સંપત્તિ-સફળુઓમાં આથી જ અભયને હિંમતને અગ્રિમ સ્થાન આપવામાં આવ્યું છે.